T.C.

IĞDIR VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ

IĞDIR

2012 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Banu ASLAN CAN
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

Zehra ARAT YILMAZ
ÇED ve Çevre Hizmetleri Şb. Md. V.

IĞDIR-2013

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ
A. Hava
A.1.Hava Kalitesi …….....13
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar…….....14
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar ……..... 16
A.4. Ölçüm İstasyonları……18
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü…….....20
A.6. Gürültü……...20
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar……....21
A.8. Sonuç ve Değerlendirme……...22
Kaynaklar

B. Su ve Su Kaynakları
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli…… 22
B.1.1. Yüzeysel Sular…… 22
B.1.1.1. Akarsular…… 22
B.1.1.2.Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar…… 22
B.1.2. Yeraltı Suları…… 23
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri…… 23
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi…… 24
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu…… 24
B.3.1.Noktasal kaynaklar…… 24
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar…… 24
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar……24
B.3.2. Yayılı Kaynaklar……25
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar…… 25
B.3.2.2. Diğer……..25
B.4. Sektörel Su KullanımlarıveYapılanSu Tahsisleri……..25
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu ……..25
B.4.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti…….. ……..25
B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından kullanılma su miktarı veiçmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti……...……..25
B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb. ……..……..26
B.4.2. Sulama……..……..26
B.4.2.1. Sulama salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.. 26
B.4.2.2. Damlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı……..…… 26
B.4.3. Endüstriyel Su Temini……..…… 26
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı……..…….. 27
B.4.5. Rekreasyonel Su Kullanımı…….. 28
B.5. Çevresel Altyapı …….. 28
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve hizmeti alan nufus …….. 28
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri……30
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması……...31
B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1.Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar…….31
B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı..……..31
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar……..32
B.6.4. Tarımsal faaliyetler ile oluşan toprak kirliliği……33
B.7. Sonuç ve Değerlendirme
Kaynaklar

C. Atık
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)…….35
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları……...38
C.3. Ambalaj Atıkları……..38
C.4. Tehlikeli Atıklar……..38
C.5. Atık Madeni Yağlar…….39
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler……...39
C.7. Bitkisel Atık Yağlar…….40
C.8. PoliklorluBifenillervePoliklorluTerfeniller……41
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)..……41
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar.…… 41
C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar.…… 41
C.12. Tehlikesiz Atıklar.……42
C.12.1. Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları ……42
C.12.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül……42
C.12.3.Atıksu Arıtma Tesisi Çamurlar……42
C.13. Tıbbi Atıklar…...…… 43
C.14. Maden Atıkları…….. 44
C.15. Sonuç ve Değerlendirme……... 44
Kaynaklar

Ç. Kimyasalların Yönetimi
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar……. 45
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme ……. 45
Kaynaklar

D. Doğa Koruma veBiyolojik Çeşitlilik
D.1. Ormanlarve Milli Parklar…… 45
D.2. Çayır ve Mera…… 47
D.3. Sulak Alanlar……48
D.4. Flora……..49
D.5.Fauna……..49
D.6. Tabiat Varlılarını Koruma Çalışmaları……..49
D.7. Sonuç ve Değerlendirme…… 49
Kaynaklar

E. Arazi Kullanımı
E.1. Arazi Kullanım Verileri …… 49
E.2. Mekânsal Planlama …… 52
E.2.1. Çevre düzeni planı…… 52
E.3. Sonuç ve Değerlendirme…… 53
Kaynaklar

F. ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri
F.1. ÇED İşlemleri…… 54
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri…… 55
F.3. Sonuç ve Değerlendirme ……. 55
Kaynaklar

G. Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları
G.1. Çevre Denetimleri ……. 55
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi……. 59
G.3. İdari Yaptırımlar ……. 61
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları……. 61
G.5. Sonuç ve Değerlendirme ……. 61
Kaynaklar

H. Çevre Eğitimleri……61

I. İl Bazında Çevresel Göstergeler
1. Genel
1.1. Nüfus……64
1.1.1. Nüfus Artış Hızı ……...64
1.1.2. Kentsel Nüfus……64
1.2. Sanayi……65
1.2.1. Sanayi Bölgeleri……65
1.2.2. Madencilik……66
2. İklim Değişikliği
2.1. Sıcaklık ……67
2.2. Yağış……..68
3. Hava Kalitesi
3.1. Hava Kirleticiler……70
4. Su-Atıksu
4.1. Su Kullanımı…… 71
4.2. Belediye İçme ve Kullanma Suyu Kaynakları……72
4.3. Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler……73
4.4. Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayıları ve Nüfusu…….74
4.5. Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı…….. 74

5. Arazi Kullanımı
6. Tarım
6.1. Kişi Başına Tarım Alanı……..76
6.2. Kimyasal Gübre Tüketimi……77
6.3. Tarım İlacı Kullanımı……...78
6.4. Organik Tarım……..79
7. Orman……79
8. Altyapı ve Ulaştırma
8.1. Karayolu ve Demiryolu Yol Ağı……..80
8.2. Motorlu Kara Taşıtı Sayısı……80
9. Atık
9.1. Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı…81

10. Katı Atıkların Düzenli Depolanması……82
10.1. Tıbbi Atıklar……...83
10.2. Atık Yağlar……84
10.3. Ambalaj Atıkları……86
10.4. Ömrünü Tamamlamış Lastikler…… 86
10.5. Ömrünü Tamamlamış Araçlar……87
10.6. Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar……87
10.7. Maden Atıkları……88
10.8. Tehlikeli Atıklar……..88
11. Turizm
11.1. Yabancı Turist Sayıları……89
EK-1:İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Araştırma Formu

Açıklamalar

Bölüm I.Hava Kirliliği
Bölüm II.Su Kirliliği
Bölüm III.Toprak Kirliliği
Bölüm IV.Öncelikli Çevre Sorunları

Çizelge/Harita /Grafik Listesi	Sayfa No:
A.2.1 Çizelge : Isınma Amaçlı İthal Taş ve Linyit Kömürün Özellikleri	14
A.2.2 Çizelge : Sınır Değerlerinin Aşıldığı İl ve İlçelerde Kullanılacak Yerli Kömürlerin Özellikleri	15
Çizelge A.2.3– İlimizde 2012 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	15
Çizelge A.2.4- 2012 Yılında İldeki Araç Sayısı ve Egzoz Emisyon Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı	16
Harita A.1 – İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazının Yeri (Google Earth, 2012)	18
Grafik A.1- İlimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstasyonu SO_2 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	18
Grafik A.2- İlimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstasyonu PM_{10} Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	18
Çizelge A.8- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen ParametrelerS	18
Çizelge A.9-İlimizde 2012 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri	19
Çizelge A.11 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (2012) Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri	19
Grafik A.3–İlimizde 2012 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012	21
Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)	22
Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri (Çevre Durum Raporu 2011)	23
Çizelge B.3– İlimizin Yeraltı Suyu Potansiyeli (Çevre Durum Raporu 2011)	23
Çizelge B.4.1.1 : İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ve Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı Nufusu	26
Çizelge B.4.4.1: İlimizde bulunan Hidro Elektrik Santraller HES (DSİ,2012)	28
Çizelge B.5.1: İlimizde Kanalizasyon Şebekesi ve Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Sayısı ve Nüfusu (TÜİK-2010)	29
Çizelge B.5.2: İlimiz Merkez Belediyesince Kanalizasyon Şebekesi 2009-2010-2011-	29

2012 Yılları Arası Su ve Kanalizasyon Yapımı Belediye Sayısı ve Nüfusu (Belediye Başkanlığı-2012)	
Çizelge B.3 –İlimizde 2013 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)	**29**
Çizelge B.3 –İlimizde 2013 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)	**30**
Çizelge B.6- İlimizde 2012 YılıTespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)	**32**
Çizelge B.6.3.1 İlimiz sınırları içerisinde yer alan maden çıkarma ve işleme tesislerine ait bilgiler	**32**
Çizelge B.7 – İlimizde 2010 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Çevre Durum Raporu-2010)	**33**
Çizelge B.8- İlimizde 2007-2008 Yıllarında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (Çevre Durum Raporu, 2011)	**35**
Grafik C.1- İlimizdeki 2011 YılıAtık Kompozisyonu (Iğdır Belediye Başkanlığı, 2012)	**36**
Çizelge C.1- İlimizdeki 2011 YılıAtık Kompozisyonu (Iğdır Belediye Başkanlığı, 2012)	**37**
Çizelge C.2– İlimizde 2012 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 2012)	**38**
Çizelge C.3-İlimizde 2012 YılındaBirliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi	**38**
Çizelge C.5 – İlimizdeki 2012 YılındaSanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler	**39**
Çizelge C.6–İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları	**40**
Çizelge C.16 – İlimizde 2012 YılındaOluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler	**42**
ÇizelgeC.19- İlimizde 2012 YılıHurdaya Ayrılan Araç Sayısı	**42**
Çizelge C.25– 2012Yılında İl Sınırları İçinde Toplanan Tıbbi Atıklar	**43**
Çizelge C.27 – Maden Atıklarının Sınıflandırılması	**44**
Çizelge D.1.1 Milli Parklar coğrafi katmanına ait öz nitelik bilgileri	**46**
D.2.1 Grafik: Iğdır İli Çayır ve Mera Durumu	**48**
Çizelge D.3.1Sulak Alanlar coğrafi katmanına ait öznitelik bilgileri	**49**
Grafik E.1 – İlimizin 2012 YılıArazi Kullanım Durumu	**52**

Çizelge E.1.1 Iğdır İli Toprak Sınıflarına Göre Arazi Kullanım Durumu	**52**
Çizelge E.1–2012 YılıİlimizinArazi Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması	**53**
Harita E.2.1: Iğdır,Kars,Ardahan, Ağrı 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planları	**54**
Çizelge F.1 – İlimizde Bakanlık Merkez ve ÇŞİM tarafından 2012 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli DeğildirKararlarının Sektörel Dağılımı	**55**
Grafik F.1 – İlimizde 2012 YılıÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı	**55**
Grafik F.2 – İlimizde 2012 YılıÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı	**56**
ÇizelgeF.2 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi veÇevre İzni/Çevre İzni veLisansı Belgesi Sayıları	**56**
Çizelge G.1.1 İlimizde, Yapılan Denetimler Sonucunda, 2012 Yılında Uygulanan İdari Para Cezaları	**57**
Çizelge G.1.2–İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı	**59**
Grafik G.1-İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	**59**
Grafik G.2 –İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	**59**
Grafik G.3–İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı	**60**
Grafik G.4– İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı	**60**
Çizelge G.2.1 – İlimizde2012 Yılında ÇŞİM tarafından yapılan denetimler	**61**
Çizelge G.2.2 – İlimizde2012 Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları	**61**
Grafik G.5 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM'eGelen Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı	**62**
Çizelge G.3–İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı	**62**
Grafik G.6 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konularına Göre Dağılımı	**62**

,

ÖNSÖZ

Günümüzde çevre soruları dünyanın gündeminde ilk sıralara yerleşmiştir. Zaten sınırlı olan doğal kaynaklar gün geçtikçe azalmakta ve önem kazanmakta olup, çevre sorunları ulusal boyuttan çıkarak küresel boyutlara ulaşmıştır.

Elbette ki sorunların çözümü ancak, sorunun ne olduğunun ve sebeplerinin tespiti ile gerçekleşebilir. Çevre Durum Raporları, çevrenin bileşenlerinin tamamı için, mevcut duruma genel bir bakış kazandırarak, çevre problemlerinin analizini sağlamakta ve çevresel planlama ve değerlendirme için temel bilgi oluşturmaktadır. Iğdır İli Çevre Durum Raporu, İlimizin çevresel sıkıntılarının ortaya konulması, tanınması ve alınabilecek önlemlerle ilgili kaynak oluşturabilecek niteliktedir.

Raporun hazırlanmasında emeği geçen, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz personeline teşekkür ederim.

Ahmet PEK

Iğdır Valisi

Anayasamızın 56. maddesinde “Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir” denilmektedir.

Baş döndürücü bir hızla artan sanayi ve teknolojideki gelişmelerin meydana getirdiği çevre kirliliği, nüfusun hızla artması ve buna bağlı olarak bitmez gibi görünen doğal kaynakların hızla tükenmesi çevre konusunu dünya gündeminin ilk sıralarına yerleştirmiştir. Çevre kirliliğinin sınır tanımaz özellikte oluşu da onu küresel bir sorun haline getirmiştir.

Çevre sorunlarının neler olduğunun bilinmesi ile, çevre koruma ve çevre sorunlarını giderme çalışmaları daha etkin bir şekilde yapılabilecektir. Çevre Durum Raporları çevresel durumu anlamaya yönelik olarak hazırlanan, ilgili tüm sektörlerin çevre ile ilişkilerinin ortaya konulduğu, çevre konusundaki değişmelerin takip edilebileceği, çevreyi koruma ve çevre sorunlarını giderme noktasında yön gösterebilecek nitelikte kapsamlı bir rapordur.

Hazırlamış olduğumuz raporun çevre sorunlarının çözümünde yol gösterici olmasını ve ilgili kurum ve kişilere kaynak niteliğinde olmasını dilerken, hazırlanmasında yardımcı olan tüm kurum ve kuruluşlara ve İl Müdürlüğümüz personeline teşekkür ediyorum.

Banu ASLAN CAN

Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

GİRİŞ

Prof.Dr. M. Fahrettin KIRZIOĞLU'na göre Iğdır bölgesine ilk yerleşen kavim Orta Asya'dan (M.Ö.-4000) tarihinde gelen Hurilerdir. Iğdır'ın adı; 24 Oğuz boyundan ikincisi sayılan Üç-Ok koluna mensup Oğuz Han'ın altı oğlundan biri olan Cengiz Alp'in en büyük oğlu "Iğdır Beğ"den gelmektedir. Bu boyun ilk başbuğu Iğdır Beğ'dir. Iğdır kelime olarak "iyi, büyük, ulu, ünlü, yiğit, başkan ve bahadır" gibi anlamlara gelmektedir.

Iğdır İli ile ilgili olarak bugüne kadar yapılan çeşitli arkeolojik araştırmalar sonucu, bölgede tarihin en eski devirlerinden itibaren yerleşimin olduğunu görüyoruz. Iğdır Ovasında küçük taş aletlerle çakmaktaşından yapılmış aletlerin bulunmuş olması, mezolitik (yontma taş) devrin bu bölgede yaşandığını göstermektedir.

14 Kasım 1920 tarihinde 15. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir Paşa komutasındaki Kahraman Türk ordusunca Ermeni işgalinden kurtarılarak, Türkiye topraklarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Iğdır Kars'a bağlı bir ilçe iken, ekonomik ve coğrafi konumu dikkate alınarak 27 Mayıs 1992 tarih ve 3806 Sayılı Kanunla Kars ilinden ayrılarak Türkiye'nin 76. İli olmuştur. İl merkezi, Aralık, Karakoyunlu ve Tuzluca ilçeleri ile Karakoyunlu Köyü Kars İlinden ayrılarak Iğdır İline bağlanmıştır.

Iğdır Ovası Doğu Anadolu Bölgesinin mikroklima özelliği gösteren, en alçak ve yüzölçümü en geniş olan ovalarından biridir. Doğu Anadolu gibi yüksek platolar ve dağlık bölgelerin geniş yer kapladığı bir bölgede bulunan ve sahip olduğu bağıl yüksekliği ile havza olarak belirlenen Iğdır ili çevresine göre gerek iklim gerekse toprak ve bitki örtüsü gibi doğal çevre özellikleri bakımından oldukça değişik özellikler gösterir.

İl ve İlçe Sınırları:

İlin yüzölçümü 3588 km² ve Iğdır Ovasının ortalama yüksekliği 800-900m. arasında değişmektedir. İlin %26'sını (922 km²) ova,%74'ünü (2,617 km²) dağlık ve engebeli alan oluşturur.

İlde Merkez İlçe ile birlikte 4 ilçe 3 belde ve 156 köy bulunmaktadır. Bu ilçelerin merkeze olan uzaklıkları ile yüzölçümleri aşağıda gösterilmiştir.

Iğdır İlçelerinin Merkeze Uzaklıkları ve Yüzölçümleri

İLÇE	MERKEZE UZAKLIĞI (km)	YÜZÖLÇÜMÜ (km2)
MERKEZ		1.431
ARALIK	45	709
KARAKOYUNLU	14	194
TUZLUCA	38	1.254

Kaynak: Iğdır İl Çevre Durum Raporu 2007

İlin Coğrafi Durumu:

Iğdır İli, Doğu Anadolu Bölgesinin Erzurum-Kars Bölümünde yer alır. 44048'doğu boylamı ve 39056‘ kuzey enlemi Iğdır İli toprakları üzerinden geçmektedir. Kuzey ve kuzeydoğu sınırını Aras Nehri ve bu nehrin yatağı boyunca geçen Ermenistan sınırını teşkil eder. Güneydoğusunda ve doğusunda Nahcivan ve İran, güneyde Ağrı İli, batı ve kuzeybatısında Kars İli yer almaktadır.

Iğdır ovası ve çevresi Türkiye ve Doğu Anadolu ölçüsünde kendine özgü iklim özelikleri ile yöresel klima alanı içine girmektedir. Iğdır, yazları sıcak ve kurak, kışları ılıman bir iklime sahiptir.

Iğdır İli, çevresindeki yüksek alanlardan tamamen farklı bir iklime sahiptir. Bu farklılıkların sebebi, sıcaklığın yüksek ve yağışların az oluşudur. Yarı kurak bir iklime sahip olan Iğdır İli, Doğu Anadolu ölçüsünde kendine özgü iklim koşullarıyla bir yöresel klima alanı oluşturmaktadır. Aralık, Ocak ve Şubat aylarının sıcaklık ortalamasının çok düşük olmaması nedeniyle kış mevsimi fazla soğuk geçmemektedir. İlkbahar mevsiminde sıcaklık ortalaması 10°C’nin, yaz mevsimi sıcaklık ortalaması ise 24°C’nin üzerine çıkmaktadır. Sonbahar mevsiminin ortalama sıcaklık değerleri, ilkbahar mevsimi ile benzerlik göstermektedir. Don olayları kış mevsiminde ağırlıklı olarak Aralık, Ocak ve Şubat aylarında görülür. Nisan ve Ekim aylarında don olayına seyrek rastlanır. Kış gününü ifade eden şiddetli soğuklar ise, en fazla Ocak ayında görülmektedir.

Iğdır’da rüzgarın en fazla görüldüğü sektör batı sektörüdür (Sw,W.Nw). Bunları kuzeyden esenler takip etmekte ve en seyrek olarak da doğu sektörlü rüzgarlar görülmektedir. Tablo 6’da rüzgar hızı verilerine yer verilmiştir.

Rüzgarlar yatay hava hareketleri olup, kirletici emisyonların dağılım, yayılım ve seyrelmesine etkisi olan önemli bir faktördür. Rüzgar hızı ile kirleticilerin dağılıp seyrelmesi orantılı değişkenlerdir. Aynı zamanda hakim rüzgar yönü de önemlidir.

İlin Topografyası ve Jeomorfolojik Durumu:

Doğu Anadolu Bölgesinin Erzurum-Kars Bölümü ile Yukarı Murat-Van Bölümü arasında yer alan dağ sırasıyla Iğdır Ovasını güneyden kuşatan dağlık kütleler batıdan doğuya sırasıyla Durak Dağı (2.811 m), Zor Dağı (3.196m), Zor Dağlarında Haçça Tepesi (2.486 m), Köroğlu Tepesi (2.895 m), Pamuk Dağı (2.639m), Büyük Ağrı Dağı (5.137m), ve Küçük Ağrı Dağı (3.896 m), sönmüş volkan dağlarından oluşmuştur. Ağrı Dağı Türkiye’nin en yüksek dağıdır ve eteklerinde yaylalar bulunmaktadır.

Aras Nehri boyunca doğu-batı doğrultusunda uzanan Iğdır Ovası, Batı Iğdır Ovası, Doğu Iğdır Ovası ve Dil Ovasından oluşmaktadır. Batı ve Doğu Iğdır Ovası 832 km², Dil Ovası ise 90 km² ’lik alanı kaplar. Iğdır Ovasının Türkiye-İran sınırına kadar uzaklığı 100 km’ye yaklaşır. Ortalama ova genişliği 20 km. kadardır. Deniz seviyesinden yüksekliği güneyden-kuzeye ve batıdan-doğuya doğru gidildikçe azalmaktadır. Ortalama yüksekliği 850 m.’dir. Bağıl yükseklikleri 60 metreyi aşmayan Kireçtepe ve Ateştepe gibi yükseltiler

hariç tutulursa tamamen engebesiz ve düz bir ovadır. Deniz seviyesinden yüksekliği; batıda Çalpala Köyü dolaylarında 910 m., doğuda Dil Ucunda 795 m.'dir. Ova yüzeyinde ortalama eğim değerleri %1-2 arasında değişmektedir. Aras Nehri taşıdığı sedimentlerle kendi yatağını yükseltmiş ve ova yüzeyinin üstüne çıkmıştır. Eğim doğrultusu, Aras Nehrinden itibaren güneydoğuya doğrudur.

Genetikleri yönünden azonal topraklar sınıfına giren ova topraklarında hakim olan formasyon bazalttır. Bazaltlar üzerinde muhtelif zamanlarda farklı yerlerden taşınmak suretiyle alüvyal karakterli toprak örtüsü oluşmuştur. Batı ve güneydeki yamaç araziler kolüvyal karakterlidir.

Aras Nehrinin Iğdır Ovası topraklarının bünyesi üzerinde büyük etkisi olmuştur. Geçmiş devirlerde taşkınlar ve Aras Nehrinin yatak değiştirmelerine bağlı olarak kil, silt, kum ve değişik bünyede topraklar oluşmuştur. Ovada granüler yapıda olan topraklarda geçirgenlik, su tutma kapasitesi ve havalandırma gibi özelliklerin elverişli oluşuna karşılık, diğer yapılardaki topraklarda bu özellikler zayıftır.

Ova topraklarının büyük bir kısmında derinlik 150 cm.'den daha fazla olup, batıdan doğuya doğru gidildikçe, toprak kalınlığı genellikle artmaktadır. Toprak derinliğini sınırlayan çakıl ve kum katmanları olup, bu katmanlar, Aras nehrinin geçmiş devirlerde yatak değiştirmeleri sonucu oluşmuştur. Bundan dolayı bazı alanlarda toprak derinliği 10 cm.'ye kadar iner.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Iğdır etrafı yüksek dağlarla çevrili ova konumunda olması, rüzgar hızının düşük olması, kentin üzerinde oluşan inversiyon tabakası nedeniyle kış mevsiminde hava kirliliği önemli bir sorun haline gelmektedir.

Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu

Hava Kalitesi İndeksi	SO_2	NO_2	CO	O_3	PM10
	1 saatlik ortalama (µgr/m^3)	24 saatlik ortalama (µgr/m^3)	24 saatlik ortalama (µgr/m^3)	1 saatlik ortalama (µgr/m^3)	24 saatlik ortalama (µgr/m^3)
1 (çok iyi)	0-50	0-45	0-1,9	0-35	0-25
2 (iyi)	51-199	46-89	2,0-7,9	36-89	26-69
3 (yeterli)	200-399	90-179	8,0-10,9	90-179	70-109
4 (orta)	400-899	180-299	11,0-13,9	180-239	110-139
5 (kötü)	900-1499	300-699	14,0-39,9	240-359	140-599
6 (çok kötü)	>1500	>700	>40,0	>360	>600

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

İlimizin çevre düzeni planı 20.04.2012 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. İlde büyük ölçüde plansız kentleşme söz konusudur. Iğdır'a göç fazlası olduğu için çarpık

yapılaşmalar boy göstermekte ve alt yapı sorunları ortaya çıkmaktadır. Ayrıca sosyal ve teknik alt yapı eksikliğinden kaynaklanan kirlilik görülmektedir.

Plansız kentleşme, fakir orman örtüsü ve ısınma amaçlı odun yakılması, yeşil alanların tahrip olmasına sebep olmaktadır. Şehrimizde yeşil alanların, park bahçe ve oyun alanlarının kent içindeki toplam oranı %10 civarındadır (143,1 km^2). Kişi başına düşen yeşil alan miktarı ise yaklaşık 24.000 m^2'dir. Araçların kullanıldığı trafik yollarının ve yaya yollarının, toplam alan içindeki oranı, %20 civarındadır.

Bakanlığımız tarafından her yıl yayımlanan Genelgeye göre, İlimiz 1. derece kirli iller kapsamında olup, İlde ısınma amacıyla odun, kömür ve fuel-oil kullanılmaktadır. İlimizde doğalgaz kullanımı ile ilgili girişimler başlatılmıştır.

19.11.2012 tarih ve 2012/09 no'lu Mahalli Çevre Kurulunun, İlimizde hava kirliliği ile mücadele kapsamında, kullanılacak katı yakıtlara ilişkin aldığı kararlar şunlardır:

A.2.1 Çizelge 1:Isınma Amaçlı İthal Taş ve Linyit Kömürün Özellikleri

(Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği Tablo 10):

Özellikler	**Sınırlar**
Toplam Kükürt (kuru bazda)	:En çok.% 0,9 (+0,1 tolerans)
Alt Isıl Değer (kuru bazda)	:En az 6400 Kcal/kg (- 200 tolerans)
Uçucu Madde (kuru bazda)	:% 12 - 31 (+2 tolerans)
Toplam Nem (orijinalde)	:En çok % 10 (+1 tolerans)
Kül (kuru bazda)	:En çok % 16 (+2 tolerans)
Boyut* (satışa sunulan)	:18-150 mm (en çok ± % 10 tolerans)

*Mekanik beslemeli yakma tesisleri için kömür boyutu en az 10-18 mm olabilir.

ÇizelgeA.2.2 : Sınır Değerlerinin Aşıldığı İl ve İlçelerde Kullanılacak Yerli Kömürlerin Özellikleri (Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği Tablo 11):

Yerli Kömürlerin Özellikleri	Sınırlar	Kullanılacağı İller ve İlçeler
Toplam Kükürt (kuru bazda)	: En çok % 2	Bu Yönetmeliğin 28 inci maddesine göre sınır değerlerinin aşıldığı (I.Grup) İl ve İlçeler
Alt Isıl Değer (kuru bazda)	: En az 4800 Kcal/kg (-200 tolerans)	
Toplam Nem (orijinalde)	: En çok %25	
Kül (kuru bazda)	: En çok %25	
Boyut* (satışa sunulan)	: 18-150 mm (18 mm altı ve 150 mm üstü için en çok % 10 tolerans)	

* Mekanik beslemeli yakma tesisleri için kömür boyutu 10-18 mm olabilir.

Çizelge A.2.3– İlimizde 2012 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çevre ve Şehircilik-2012)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal	KYSK Bayii	25.765	En az 6.400	12-31	En çok 0,9	En çok 10	En çok 16
Yerli	TKİ (Sosyal Yardımlaşma)	8.386	En az 4.800	-	En çok 2	En çok 25	En çok 25

Endüstriyel Emisyonlar

İlimizde büyük sanayi tesisleri olmadığından, endüstriyel emisyon kirliliği yaşanmamaktadır. İlimizde, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğine tabi, 12 adet akaryakıt (lpg, otogaz) istasyonu kapasitelerinin düşük olması sebebiyle emisyon izninden muaf tutulmuşlardır.

Trafikten Kaynaklanan Emisyonlar

İlimiz, yeni il olmasına rağmen, İldeki araç sayısı oldukça fazladır. Bu araçlar az da olsa çevreyi kirletmektedir. Araçların egzoz emisyon ölçümleri, İlimizde mevcut olan Egzoz Emisyon Ölçüm Yetki Belgesine sahip, Ölçüm İstasyonu tarafından yapılmaktadır.

İlimizde, egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik olarak gerçekleştirilen faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

Çizelge A.2.4-2012 Yılında İldeki Araç Sayısı ve Egzoz Emisyon Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (TUVTÜRK –TUİK http://tuikapp.tuik.gov.tr/ulastirmadagitimapp/ulastirma.zul)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	Toplam	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	Toplam
5.084	5.503	4.104	7.038	21.729	2.449	5.094	2.982	28	10.553

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Hava kirliliğini ve hava kirliliğinin olumsuz etkilerini gidermek amacıyla ilimizde hava kirliliği ile mücadele çerçevesinde, her yıl İlimiz Mahalli Çevre Kurulunda kararlar

alınmaktadır. Mahalli Çevre Kurulunda alınan kararlarla, İlimiz merkez ilçe ve diğer ilçelerin kirlilik derecelendirmesi göz önüne alınarak, buralarda kullanılacak yakıt kriterleri, bu yakıtların satışının kimler tarafından ve hangi esaslar çerçevesinde yapılacağı, hangi maddelerin ısınma amacıyla kullanılmasının yasak olduğu, yakma sistemlerinin özellikleri ve bakımı ile ilgili esaslar, motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazı emisyon kirliliğinin önlenmesine ilişkin esaslar, kaloriferlerin yakılmaya başlaması için sıcaklık şartları ve kalorifer yakma saatleri, yakma teknikleri, tüketicilerin uyması gereken esaslar, halkın sorumlulukları ve alacakları önlemler konusunda bilgilendirilmesine dair esaslar, denetim ekiplerinin oluşturulması ve esasları, alınan kararlara aykırı durumlarda uygulanacak müeyyideler belirlenmektedir. 2012 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce İlimiz Valisi Sayın Ahmet PEK başkanlığında 19.11.2012 tarih ve 2009/09 sayılı Mahalli Çevre Kurul Kararı alınmıştır. Alınan bu kararın uygulanabilirliğinin sağlanması amacıyla, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce, Belediye anonsları, yerel radyo ve gazeteler ve internet siteleri aracılığıyla halkımıza bilgi ve uyarı duyuruları yapılmakta olup, Belediye Zabıta Müdürlüğü'ne gönderdiğimiz duyuru metinleri tüm binalara tutanak karşılığı dağıtılmaktadır. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz, İl Özel İdaresi Sekreterliği, Belediye Başkanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü ve Halk Sağlığı Müdürlüğü personelinden oluşan denetim ekipleri oluşturulmuştur. Kaloriferlerin aynı anda yakılması ile kirlilik yükü arttığından, İlimizdeki mahalleler, 2 bölgeye ayrılmış ve kaloriferlerin belirlenen saatler arasında ateşlenmesi kararı alınmıştır.

1. Bölge; Bağlar Mah., Emek Mah., İçin İlk Ateşleme Saatleri

Sabah= 05:30- 06:00 arası ve Akşam= 15:00- 15:30 arası

2. Bölge Topçular Mah., Söğütlü Mah. ve Atatürk Mah. İçin İlk Ateşleme Saatleri

Sabah= 06:30- 07:00 arası ve Akşam= 16:00- 16:30 arası

Olacak şekilde belirlenen saatlerde denetim ekipleri tarafından, denetimler kış sezonu boyunca devam ettirilmiştir. Denetim ekipleri tarafından, kömür satıcıları, ev, işyerleri ve kamu kurum ve kuruluşlarının denetimleri yapılmıştır.

Denetimler esnasında Müdürlüğümüz personeli tarafından, kalorifer kazanlarının tekniğine uygun yakılması, kazan ve baca temizlik ve bakımlarının yaptırılması, kömür torbalarının yakılmaması, ateşçi belgesi olmayan kişilerin kurslara katılarak eğitim almaları konularında gerekli uyarılar yapılmıştır. Müdürlüğümüzce bastırılan "Hava Kirliliği Önleme Broşürü" ve "Kalorifer Yakma Talimatnamesi" tüm ilimize dağıtılmıştır. Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile gerekli görüşmeler yapılarak, kalorifer yakan kişilere yönelik olarak Müdürlüğümüzce bilgilendirme toplantısı yapılmış ve ateşleyici kursları sürekli hale getirilmiştir.

Ayrıca, İl Müdürlüğümüzce, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının yakıt alımları esnasında, ihaleye konu kömürlerinden numune alınarak, analize gönderilmiştir.

İl Müdürlüğümüzce yine aylık olarak vatandaşlarımızın araçlarının egzoz gazı emisyon ölçümlerini yaptırıp yaptırmadıklarının tespiti amacıyla denetimler yapılmıştır.

Müdürlüğümüz tarafından ilimizde yaşanan hava kirliliğine dikkat çekmek ve alınacak tedbirleri halkımıza duyurmak için, hava kirliliği, kalorifer ve soba yakma teknikleri, baca ve kazan temizliği, izolasyonunsağlanması, yakma saatleri, yakılması uygun olan ve olmayan yakıtlar ve özellikle sabah ve akşam saatlerinde enverziyonun sıkça yaşandığı, enverziyon yaşanan günlerde özellikle hasta kişilerin ve çocukların dikkatli olmaları, yakma saatlerinin düzenlenmesi, toplu taşıma araçlarının tercih edilmesi ile ilgili bilgiler hazırlanarak, sıklıkla basın kuruluşlarına gönderilmiş, gazetelerde konu sık sık gündeme getirilmiştir.

İlimiz hava kalitesi olarak değerlendirildiğinde; 2010 yılında hava kirliliğinde Ülke genelinde ikinci sırada, 2011 yılında günlük sınır değer aşımında ise 8. sırada yer alıyordu. Ancak, 2012 yılında kış dönemi için, İl Müdürlüğümüzce uygulanan "Temiz Hava Eylem Planı" projesi ile hava kalitesinde ciddi oranlarda iyileşme görülmüştür.

A.4. Ölçüm İstasyonları

İlimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza ait 1 adet Hava Ölçüm İstasyonu bulunmaktadır

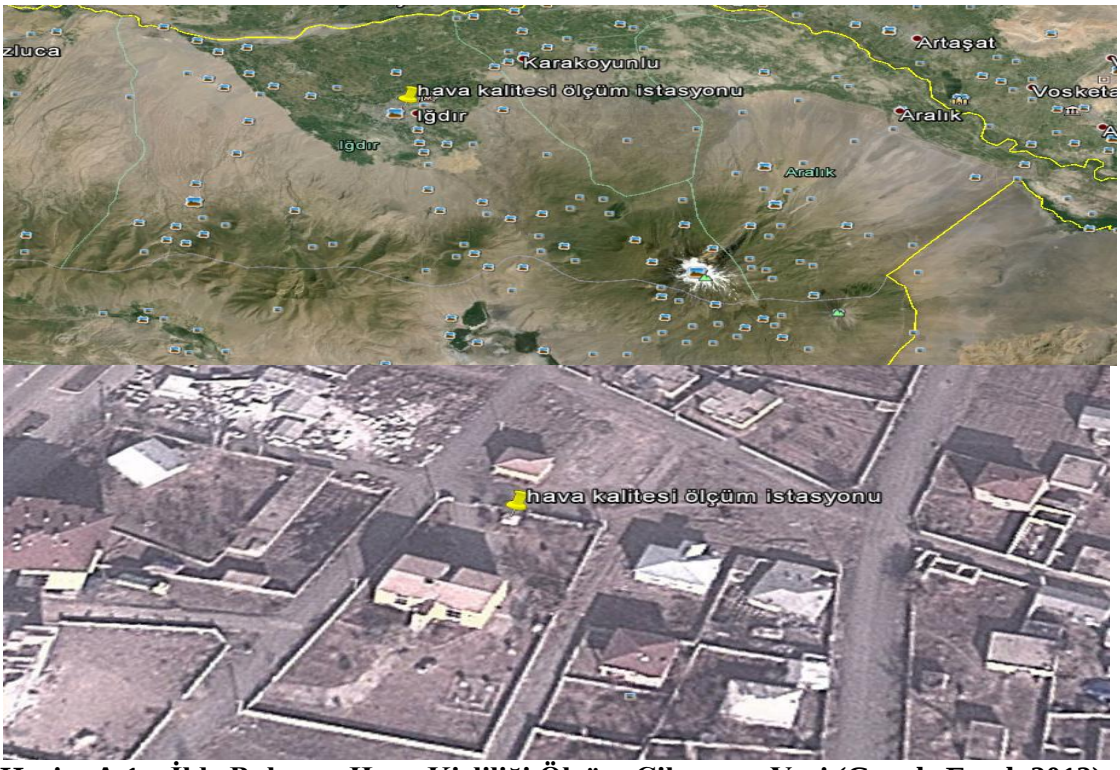

Harita A.1 – İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazının Yeri (Google Earth,2012)

Çizelge A.8- İlimizdeHava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2013)

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLETİCİLERİ					
		SO_2	NO_X	CO	O_2	HC	PM
Meteoroloji Müdürlüğü Bahçesi	39°55'35.06'' K 44°3'13.72'' K	X					X

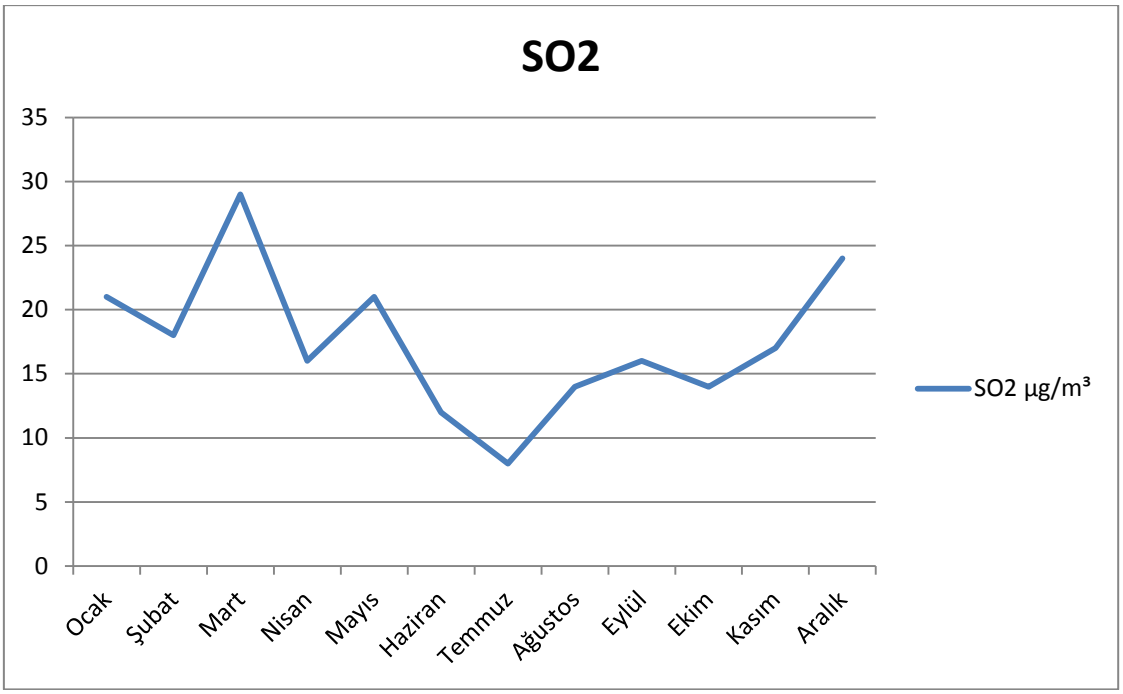

Grafik A.1- İlimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstasyonu SO_2 Parametresi Aylık Değer Grafiği

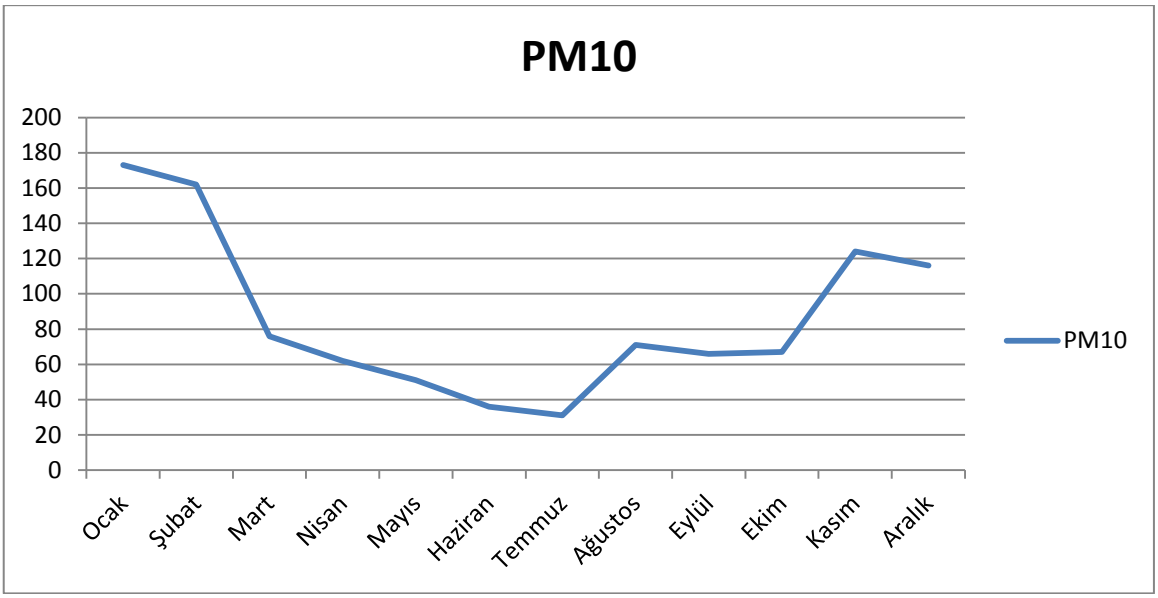

Grafik A.2- İlimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstasyonu PM_{10} Parametresi Aylık Değer Grafiği

Çizelge A.9-İlimizde 2012 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

Merkez	SO_2 µg/m³	AGS*	PM10 µg/m³
Ocak	21	-	173
Şubat	18	-	162

Mart	29	-	76
Nisan	16	-	62
Mayıs	**21**	-	**51**
Haziran	12	-	36
Temmuz	8	-	31
Ağustos	14	-	71
Eylül	16	-	66
Ekim	14	-	67
Kasım	17	-	124
Aralık	24	-	116
ORTALAMA	17,5	-	86,25

Çizelge A.11 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (2012) Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri

SO_2: Kükürtdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (mg/m³)	Günlük ortalama sınır değer (mg/m³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m³)	Sınır değerin aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m³)
AB	350	125	3		20
HKDYY[1]	-	223	-		150

[1]HKDYY: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (mg/m³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m³)	Sınır değerin aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m³)
AB	50	35		40
HKDYY	140[2]	-		65

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlimizde 1 adet istasyona İl Müdürlüğümüz tarafından egzoz emisyon ölçüm yetki belgesi verilmiş olup, 2012 yılında yetkili araç muayene istasyonu tarafından, 10.300 adet egzoz emisyon pulu ve 4.000 adet egzoz emisyon ruhsatı satışı yapılmıştır. Yapılan denetimlerde egzoz emisyon pulu bulunmayan 40 adet gerçek/tüzel kişiye, toplam 33.626 TL İdari para cezası kesilmiştir.

[2]HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri

A.6. Gürültü

Gürültü; insan ve toplum üzerinde olumsuz etki yapan ve istenmeyen seslerdir. Gürültü kirliliği kişinin işitme sağlığını ve algılamasını olumsuz yönde etkiler. Fizyolojik ve psikolojik dengelerini bozabilen ve iş performansını azaltarak verim düşüklüğüne sebep olan, çevrenin hoşluğunu ve sakinliğini yok ederek niteliğini değiştiren önemli bir çevre kirliliği türü olarak tanımlanmaktadır. Bir çevre sorunu olarak ele alındığında, gürültünün insan ve toplum sağlığı açısından kabul edilebilecek en yüksek düzeylerinin ortaya konması daha sonra incelenip çevredeki mevcut gürültü koşullarının ölçüm ve tahmin yöntemleriyle belirlenmesi ve bunlara bağlı olarak gürültünün bir sistem içinde kontrol altına alınması çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Gürültü, insanlarda işitme kayıplarının yanı sıra önemli bir stres ajanı olarak psikolojik, sinir ve dolaşım sistemlerini etkileyerek çeşitli hastalıklara yol açmaktadır. Dünyada ve ülkemizde, meslek hastalıkları arasında en yaygın olanı, gürültü nedenli işitme kayıplarıdır. Gürültü yalnızca işyeri zararlısı değil aynı zamanda da önemli bir çevresel patolojik etkendir. Sesin iki temel belirleyicisi, frekansı ve şiddetidir. Sesin şiddetidoğrudan kulak zarına ulaşan mekanik basınçla ilişkilidir ve desibel (dB) olarak ölçülür. Kulağımız 0-140 dB arası sesleri algılar. 140 dB, kulakta ağrı, kulak zarında yırtılma gibi etkiler yapar. Frekans ise saniyede geçen titreşim sayısıdır ve birimi hertz'dir (Hz). İnsan kulağı 20-20.000 Hz arasındaki sesleri duyar. Bu sınırın altındaki seslere infrasonik, üstündeki seslere de ultrasonik sesler denir. Konuşma sesi aralığı da 500-2000 Hz arasında değişir. Uluslararası standartlara göre, işitme sistemine zarar veren gürültü düzeyi, 100-10.000 MHz ve 85 dB düzeyidir.

Kişinin, sessiz bir ortamda 1,5 metreden günlük konuşmaları anlamakta güçlük çekmeye başladığı sınır, gürültü düzeyi olarak kabul edilebilir. Bu sınır 500, 1.000 ve 2.000 Hz frekanslarda ortalama 25 dB değerine karşılık gelmektedir.

Gürültü Kaynakları

Trafik Gürültüsü:

İlimiz genelinde araç sayısının fazla olması nedeniyle, İl bazında gürültü yükü fazla olmakla birlikte, trafikten kaynaklanan gürültü kirliliğini önlemek için, ağır tonajlı kaynakların şehir merkezine girmeleri yasaklanmıştır.

Endüstri Gürültüsü:

İlimizde gürültü kaynağı olabilecek ağır sanayi tesisleri bulunmamaktadır.

İnşaat Gürültüsü:

İlimizde, inşaattan kaynaklanan gürültü konusunda, İl Müdürlüğümüze yapılmış herhangi bir şikayet bulunmadığından, inşaat gürültüsü konusunda ölçüm çalışması yapılmamıştır.

Yerleşim Alanlarında Oluşan Gürültüler:

İlimizde işyerlerinde, evlerde, eğlence yerlerinde, kafelerde ve çay bahçelerinde oluşan gürültü konusunda, Müdürlüğümüz elemanları tarafından şikayet üzerine ve/veya rutin denetimler yapılmakta ve bu denetimler sırasında gürültü ölçüm cihazıyla yapılan ölçümler sonrasında gerekli uyarılar ve bilgilendirmelerle, halkımızın gürültü kirliliği konusunda bilinçlenmesi sağlanmaktadır.

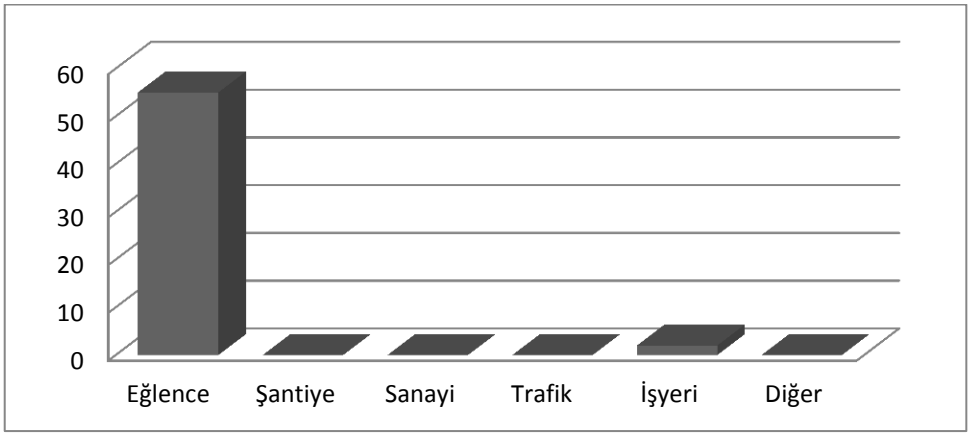

Grafik A.3–İlimizde 2012 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı çerçevesinde, Iğdır Belediye Başkanlığınca İl Müdürlüğümüze gönderilen İDEP Eylemlerine göre; kanalizasyon sisteminin yenilenmesi konusunda, Iğdır Entegre Su Projesi kapsamında, ayrık sistemle yağmur sularının ayrı toplanması planlanmaktadır. Bakanlığımız, Avrupa Birliği Yatırımları Daire Başkanlığı tarafından da desteklenen söz konusu proje kapsamında kanalizasyon ve yağmur suyu şebekeleri inşa edilecektir.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin hava kalitesini etkileyen meteorolojik, coğrafik ve topoğrafik v.b koşullarında iyileştirme yapılamasa bile, değiştirilebilecek hususlar için, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz ile diğer kurum ve kuruluşların çabaları ve vatandaşların bilinçli davranışları ile, hava kalitesi en iyi düzeye getirilmeye çalışılmaktadır.

Kaynaklar
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
TUV-TURK
TUİK

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

İlimizde bulunan akarsular ve uzunlukları Çizelge B.1 de verilmiştir.

Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m^3/sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Aras Nehri	930	548	42.2	Kura Nehri	Enerji ve Sulama
Orta Karasu Çayı	10.5	10.5	5	Aras Nehri	Sulama
Aşağı Karasu Çayı	12	12	5	Aras Nehri	Sulama

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlimizde sulak alan olarak, bilgilerini Bakanlığımıza göndermiş olduğumuz göl statüsünde olabilecek Bulakbaşı Sazlığı bulunmaktadır. 135 Ha'lık alan üzerinde Ağrı Dağı'ndan çıkan su kaynakları ile beslenen bir göldür. Gölün etrafında bulunan köylerde yapılan tarım ve hayvancılık gölü kirletebilecek etkenlerdir. Ancak göldeki organik kirlilikle ilgili bir çalışma yapılmamıştır. Ağrı Dağı'ndan çıkan su kaynakları ile beslenen bu göl,1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu kapsamında olan Su Ürünleri İstihsal ve Üreme Sahasıdır.

Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri (Çevre Durum Raporu 2011)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, m^3	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m^3)	Kullanım Amacı
Bulakbaşı Sazlığı	Sazlık		135	-	Su Ürünleri İstahsal ve üreme sahası

B.1.2. Yeraltı Suları

Iğdır Ovası akifer yönünden geniş bir alana sahiptir. Akiferin taban derinliği, Yaycı, Enginalan ve Çavuşbahçe köylerinden geçen çizgi ile Çalpala köyleri arasında kalan sahada, 100-150 m. kadardır. Bunun dışında Batı ve Doğu Iğdır Ovalarında akiferin taban

derinliği 150-200 m. arasındadır. Ancak, Koçkıran Köyünde yapılan sondaj çalışması sonucunda akiferin taban derinliğinin 250 m. olduğu tespit edilmiştir. Akiferden saniyede yaklaşık 70 lt su çekilebilir.

Su havzasında açılan sondaj kuyularından alınan numunelerde, yapılan analizlerin sonucuna göre, Organik Madde 0,30 ile 3,76 mgr/O2/lt arasında değişiklik göstermektedir. Sulama suyu yönünden C2S1-C3S1 aralığındadır.

Yüksek tuzluluk gösteren alanlar; Batı Iğdır Ovasının güneyinde Halfeli, Karakuyu, Erhacı ve Iğdır arasında kalan saha ile Doğu Iğdır Ovasının tamamını kapsayan Taşburun, Bulakbaşı, Kıraçbağı, Saraçlı, Tazeköy ve Kerimbeyli arasında kalan geniş sahadır. Bu sahada suyun pH değeri 7-8,5 arasındadır.

Çizelge B.3– İlimizin Yeraltı Suyu Potansiyeli (Çevre Durum Raporu 2011)

Kaynağın İsmi	hm^3/yıl
Orta Karasu Çayı Kaynakları	31.535
Aşağı Karasu Kaynağı	157.680
Suveren Kaynağı	15.765

a)Orta Karasu Çayı Kaynakları: Doğu Iğdır Ovasının güneyinde Bulakbaşı ile Hıdırlı Köyü arasında, başlıca Bulakbaşı, Yazlık ve Gürgöre gibi yüksek debili kaynaklardan meydana gelmiş bir zon alır. Alüvyon-Bazalt kontağından çıkmaktadır. pH değeri 7,4-8,2 arasındadır. Orta sertlikte, orta tuzlu ve az sodyumlu sulardır.

b) Aşağı Karasu Kaynağı: Ateş Tepenin güneyinde Türkiye–İran sınırından çıkmaktadır. Başlangıçta debileri 1 m^3/sn olup, Aras Nehrine döküldüğü yerdeki toplam boşalım 5 m^3/sn dir. C3S1 aralığında olan az sodyumlu sulardır.

c) Suveren Kaynağı: Suveren Köyü'nün 1 km. güneyinden çıkan kaynak suyu, 1 km. aktıktan sonra tekrar kayaçlar içine süzülerek kaybolur. Debisi 30 – 60 lt/sn' dir.

Yeraltı suyu Oluşumu: Ovada yağışın yeterli derecede olmaması sebebiyle ve fazla su sıfır olduğundan, yeraltı suyuna yağıştan beslenme yoktur. Akifer, başlıca güneydeki volkanik kayaçlardan yanal olarak, Aras Nehri ile kuzeyden ve sulama suyundan süzülme ile beslenmektedir.

Iğdır Ovası'nda yeraltı suları hakkında bilgi almak amacıyla, sığ akiferde (6-10 m.) ve derin akiferde sondaj kuyuları açılmıştır. Sığ akiferde açılmış kuyu sularının hepsinde, EC ve toplam tuz değerleri müsaade edilen değerlerin üstünde bulunmaktadır. Ayrıca, çoğunda Ca, Mg, SO_4, Cl ve sertlik değerleri, müsaade edilebilen değerlerin üstündedir. Bu nedenle sığ kuyu suları içmeye uygun değildir.

B.1.3. Denizler

İl sınırları içinde deniz yoktur.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Iğdır Ovası'nda yer altı suları hakkında bilgi almak amacıyla sığ akiferde (6-10 m) ve derin akiferde sondaj kuyuları açılmıştır. Sığ akiferde açılmış kuyu sularının hepsinde EC ve toplam tuz değerleri müsaade edilen değerlerin üstünde bulunmaktadır. Ayrıca çoğunda Ca, Mg, SO_4, Cl ve sertlik değerleri müsaade edilebilen değerlerin üstündedir. Bu nedenle sığ kuyu suları içmeye uygun değildir. İlimizde Gaziler, Acıçay, Hamurkesen,Yazlık Köyü, Gürgöre ve Hıdırlı kaynak sularından düzenli olarak su numunesi alınarak, kimyasal ve ağır metal analizleri yapılmaktadır. Söz konusu su kaynaklarında kirletici vasfı olmamasına karşılık,Hamurkesen kaynağı dışındaki kaynakların, ağır metal içeriklerine bakıldığında, içme ve kullanma suyu olarak kullanılması uygun bulunmamıştır**.**

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İl genelinde yalnızca Iğdır-Tuzluca karayolunda OSB alanı mevcut olup, İlimiz genelinde, alıcı ortama yoğun endüstriyel kaynaklı atıksu deşarjı söz konusu değildir.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar:

Şehir kanalizasyon sistemi dal yapısında olup, ayrık sistem esasına göre projelendirilmiştir. İlimizin evsel atık suları ve yağmur suları mevcut kanalizasyon şebekesine bağlanmaktadır. Evsel atıksular için Atıksu Arıtma Tesisi henüz mevcut değildir. Atıksu Arıtma Tesisi ile ilgili fizibilite çalışmaları devam etmektedir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Tarımsal faaliyetlerde kullanılan gübre ve toprağın aşırı sulama ile su kaynaklarına taşınması, vatandaşların bağ ve bahçelerinde kullandığı ilaçların boş kutularını sulama kanallarına atmaları kirliliğe neden olmaktadır. Yine, İlimizde erozyon sonucu bir miktar toprak, su kaynaklarına taşınmaktadır.

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel Su Kaynaklarından Kullanılan Su Miktarı ve İçmesuyu Arıtım Tesisi Mevcudiyeti

İlimizde içmesuyu arıtma tesisi bulunmamakla birlikte, içme suyu yüzeysel kaynaktan karşılanmamakta, yeraltı suyundan karşılanmaktadır.

B.4.1.2. Yeraltı Su Kaynaklarından Temin Edilen Su Miktarı ve İçmesuyu Arıtım Tesisi Mevcudiyeti

İlde 3.142.011 m^3/yıl (Kaynak TUİK 2010) miktarında içme suyu, 4 adet derin kuyudan alınan Q=175 lt/sn ile karşılanmaktadır.

İlde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bu kapsamda hizmet alan nüfus, aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Çizelge B.4.1.1 : İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi ve Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı Nufusu

İçme ve kullanma suyu şebekesi ve arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı ve nüfusu (TUİK, 2010)								
İLLER	Toplam Belediye Sayısı	Toplam Belediye Nüfusu	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayısı	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Sayısı	İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)
TÜRKİYE	2.950	61.571.332	2.925	60.664.687	99	346	32.992.877	54
Iğdır	8	111.231	8	107.145	96	-	-	-

B.4.1.3. İçme Suyu Temin Edilen Kaynağın Adı, Mevcut Durumu, Potansiyeli vb.

İlimizde içmesuyu temin edilen kuyulardan, İLB-36/182, İLB-36/193 ve DSİ kuyusu İl merkezinin 3,5 km. kuzeyinde, Enginalan Köyünün yakınlarında açılmıştır. 1993 yılında açılıp 1997 yılında terfi bağlantısı yapılan İLB-762.267 nolu derin kuyu ise il merkezinin 3 km. kuzeybatısında Alikamerli mahallesi yakınlarındadır. Kuyulardan alınan sular şehir merkezinde yapılan KK=855.50m. olan V=4.000 m^3'lük betonarme gömme toplama deposuna terfi edilmektedir. V=4.000 m^3'lük deponun hemen yanında inşa edilen 4 gruplu ana terfi merkezi ise Doğu ve Batı olarak iki zona ayrılmış şebekenin ayaklı depolarına içme suyu terfi edilmektedir. Batı bölgesinin ihtiyacı için V=100 m^3'lük ayaklı depoya Q=42.00 lt/sn su terfi edilmektedir. Doğu bölgesinin ihtiyacı için ise V=300 m^3'lük ayaklı depoya Q=108,00 lt/sn su terfi edilmesi öngörülmüş olmasına karşın şu anki işletme itibariyle yalnızca V=4.000m^3'lük toplama deposundan alınan sular, ana terfi merkezi vasıtası ile direk şebekeye basılmaktadır. Ayaklı depoların altına belediye tarafından by-pass yapılmıştır. Bu by-pass vasıtası ile, şebeke dolduğunda ayaklı depo bağlantı hattı denge bacası marifetiyle olumsuz basınçlar giderilmeye çalışılmıştır. Iğdır ilinin mevcut şebekesi Doğu ve Batı olarak iki bölgeye ayrılmıştır. Batı şebekesi 100 m^3'lük ayaklı depodan beslenmektedir. Şebekede EDK=858,00 m., EYK=863,00 m.'dir. Doğu şebekesi

300 m^3'lük ayaklı depodan beslenmektedir. Şebekede EDK=850,00 metre, EYK=860,00 metredir.

B.4.2. Sulama

B.4.2.1. Salma Sulama Yapılan Alan ve Kullanılan Su Miktarı

Konu ile ilgili detaylı bilgi edinilememiştir.

B.4.2.2. Damlama, Yağmurlama veya Basınçlı Sulama Yapılan Alan ve Kullanılan Su Miktarı

Konu ile ilgili detaylı bilgi edinilememiştir.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

İlimizde, OSB' nin içme ve kullanma suyu sondaj kuyuları ile Iğdır Orman İşletme Müdürlüğü yapılan ortak çalışma neticesinde, Yeşil Kuşak Kent Ormanında açılan kuyulardaki yeraltı suyundan temin edilmektedir.

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

İlimizde DSİ tarafından enerji üretmek amacıyla yapılan ve yap- işlet- devret (YİD) modeli uygulanan, şuanda işletmede olan 2 adet Hidroelektrik Santrali (HES) mevcuttur. 4 adet HES projesi fizibilite aşamasındadır.

Çizelge B.4.4.1: İlimizde Bulunan Hidroelektrik Santralleri (DSİ,2012)

DSİ 24. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNDEN ALINAN IĞDIR İLİ HESLERİN SON DURUMLARI									
SIRA NO	HİDROELEKTRİK SANTRAL ADI	TESİSİN BULUNDUĞU		TESİSİN BULUNDUĞU KOORDİNATLAR		KURULU GÜÇ (MW)	Enerji Üretimi GWh/Yıl	FİRMA ADI	PROJENİN DURUMU
		İl-İlçesi	AKARSU ADI	Y	X				
1	Aktaş Regülatörü ve HES	Iğdır Tuzluca	Pernavut Çayı	367298 - 367757	4433377 - 4434019	10,201	34,937	T.M. ENERJİ ÜRETİM ELEKTRİK VE TİCARET A.Ş.	Su Kullanım Anlaşması Aşamasında
2	Bayra HES	Iğdır Tuzluca	Sukü Dere	387 832	4 428 261	9,411	51,319	KUTUP ENERJİ ELKTRİK ÜRATİM LTD. ŞTİ.	15.03.2011 Tarihinde Su Kullanım Anlaşması İmzalandı.(İnşaata Başladı)
3	Tuzluca B. ve HES	Iğdır	Aras Nehri	384 078	4 441 655	20	117,1	DSİ 24 Bölge Müdürlüğü Kendi Yapacak.	Fizibilite Aşamasında
4	Ünlendi B.ve Halfeli HES	Iğdır	Acı Dere	413 544	4 413 734	46	88	DSİ	Ön İnceleme Aşamasında
5	Gaziler HES	Iğdır	Pernavut Çayı	367 568	4 436 371	11,22	50,6	MetekHidro Enerji San. Tic. A.Ş.	İŞLETMEDE
6	Kiti HES	Iğdır	Kanal	403 687	4 430 461	2,76	12		İŞLETMEDE
7	Ağabey HES	Kars Kağızman	Aras Nehri	372 799	4 441 371	21	73,1	TUYAT ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.	14.01.2010 Tarihinde Su kullanım Anlaşması İmzalandı

IĞDIR				Kurulu Güç (MW)	Enerji Üretimi (GWh / Yıl)
	İŞLETMEDE			13,98	62,6
	İNŞAAT			9,41	51,31
	ÖN RAPOR			46	88
	SKHA İMZALANMIŞ OLAN			31,21	108
	FİZİBİLİTE AŞAMASI			20	117,1
	TOPLAM			120,6	427,01

B.4.5. Rekreasyonel Su Kullanımı

İlimiz genelinde rekreasyonel amaçlı su kullanımı söz konusu değildir.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Çizelge B.5.1: İlimizde Kanalizasyon Şebekesi ve Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Sayısı ve Nüfusu (TÜİK/Belediyeler-2010/2012)

Yıl	2010
Toplam Belediye Sayısı	8
Toplam Belediye Nüfusu	111.231
Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayısı	4
Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	65.122
Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	59
Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Sayısı	-
Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	-
Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	-
Yıl	2012
Merkez Belediye Sınırları İçerisinde Kanalizasyon Hattı Uzunluğu	35.827 m
Tuzluca Belediyesinin Sınırları İçerisinde Kanalizasyon Uzunluğu	48.000 m
Karakoyunlu Belediyesi Sınırları İçerisinde Kanalizasyon Uzunluğu	9.200m
Aralık Belediyesi Sınırları İçerisinde Kanalizasyon Uzunluğu	14.118 m

Çizelge B.5.2: İlimiz Merkez Belediyesi 2009-2010-2011-2012 Yılları Su ve Kanalizasyon Hattı Yapımı (Belediye Başkanlığı-2012)

2009-2010-2011-2012 Yılları Arası Su ve Kanalizasyon Hattı Yapımı								
	2009		2010		2011		2012	
	SU (m)	KNLZYON (m)	SU(m)	KNLZYON (m)	SU(m)	KNLZYON (m)	SU(m)	KNLZYON (m)
Söğütlü Mah.	228	520	800	2.636	1.682	4.519	3.316	4.800
Konaklı Mah.	2382	-	385	-	193	-	-	-
14 Kasım Mah.	-	230	807	-	1.742	937	900	-
Karaağaç Mah.	574	270	380	705	2.245	316	2.415	1.148
Topçular Mah.	-	-	162	105	150	170	-	-
Bağlar Mah.	-	40	224	263	60	-	-	367
7 Kasım Mah.	-	330	480	156	2.332	1.250	6.140	800
Emek Mah.	185	443	1.132	213	942	465	650	2.330
Cumhuriyet Mah.	445	1.896	3.126	2.459	5.014	3.576	2.471	2.950
Alikamerli Mah.	-	245	40	-	854	440	-	366
Hakveyis Mah.	-	-	72	92	100	-	600	-
Kışla Mah.	874	30	-	-	140	42	-	-
Yeni Mah.	980	-	-	-	2.140	-	-	-
Atatürk Mah.	540	-	-	160	90	-	436	558
TOPLAM	6.208	4.004	7.608	6.789	17.684	11.715	16.928	13.319

Çizelge B.3 –İlimizde 2013 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

Yerleşim Yerinin Adı		Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m^3/sn)	Deşarj Noktası Koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı(ton/gün)
		Var	İnşaat/Plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	Merkez		IPA kapsamında Lot 3 olarak Proje aşamasına geçilmiştir.	X									
	Melekli			X									
	Halfeli			X									
	Hoşhaber			X									
İlçeler	Karakoyunlu			X									
	Aralık			X									
	Tuzluca			X									

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

İlimizde Çalpala Köyü hudutları içerisinde 200 hektarlık bir alanda "Iğdır Organize Sanayi Bölgesi"nin 67 Hektarlık birinci etabının altyapısının bitirilmesi ile birlikte bölgede yatırım yapmak amacıyla arsa tahsisi talebinde bulunan toplam 22 adet yatırımcıya arsa tahsis edilmiş olup, bunlardan 16 adedi inşaata başlamış, 5 adedi inşaatını tamamlayarak üretime geçmiştir. 6 adet yatırımcı ise inşaat ruhsatı alarak Mart 2012 ayında inşaatına başlamıştır. Arsa tahsisi yapılan 4 adet yatırımcıdan ise proje sunumu beklenmektedir.

Organize Sanayi Bölgesinin atıksu arıtma tesisi bulunmamakla birlikte, 2. etabının alt yapısının ihale edilebilmesi ve 2013 yılı yatırım programına alınması için çalışmalar sürdürülmektedir.

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

İlimizde Melekli Beldesi Hanako Mevkiinde Iğdır İli Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı tarafından yapılmış olan Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi mevcuttur.

Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi (Google Earth)

Katı Atık Düzenli Depolama tesisinde çöp suları, tesiste mevcut olan drenaj sistemi marifetiyle sızdırmaz çöp sızıntı suyu havuzlarında toplanır ve buradan gündüz sıcak havalarda pompa vasıtasıyla çöplerin üzerine geri devir yöntemiyle pompalanarak çöp sızıntı sularının hacmi azaltılır. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi 2012 yılı itibariyle faaliyete geçmemiştir.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

İlimizde Atıksu Arıtma Tesisi bulunmamaktadır.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

İlimizde, noktasal kaynaklı toprak kirliliği tespit edilmemiştir.

Çizelge B.6- İlimizde 2012 Yılı Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirletici faaliyetler var mı?		Yok	

B.6.2.Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı

İlimizde, Atıksu Arıtma Tesisi bulunmadığı için, arıtma çamuru oluşmamaktadır.

B.6.3.Madencilik Faaliyetleri İle Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılmasına İlişkin Yapılan Çalışmalar

İlimizde maden ocağı olarak, pomza ocakları kum-çakıl ocakları mevcuttur. İlde bulunan dört adet pomza ocağına ait "Doğaya Yeniden Kazandırma Planı" mevcut olup, söz konusu maden ocakları halen çalışmaya devam etmektedir. Doğaya Yeniden Kazandırma Planı dahilinde herhangi bir işlem yapılmamıştır. İlimiz sınırları içerisinde yer alan maden çıkarma ve işleme tesislerine ait bilgiler aşağıda tablo halinde verilmektedir.

Çizelge B.6.3.1 İlimiz Sınırları İçerisinde Yer Alan Maden Çıkarma ve İşleme Tesislerine Ait Bilgiler

İlimiz Sınırları İçinde Yer Alan Maden Çıkarma ve İşleme Tesisleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)	
Mevkii	**Faaliyet Alanı**
1- Bayraktutan Köyü Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
2- Suveren Köyü Merkez	Bazalt Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
3- Küçük Sanayi Sitesi Karşısı Tedaş Yolu Üzeri Merkez	Hazır Beton Tesisi
4- Bayraktutan Köyü Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Yıkama-Eleme Tesisi
5- Alikamerli Mah Merkez	Beton Santrali ve Hazır Beton Elemanları Üretim Tesisi
6- Karaağaç Mah. Merkez	Beton Yapı Elemanları Üretim Tesisi

7- Acemi sırtı Mevkii Aralık	Pomza Ocağı
8- Tarlabaşı Köyü Mevkii Aralık	Pomza Ocağı
9 Suveren Köyü Kavaktepe Mevkii Merkez	Pomza Ocağı
10- Suveren Köyü Kavaktepe Mevkii Merkez	Bims Tuğla (Bims Blok) İmalat Tesisi
11-Halfeli Beldesi Merkez	Bims Üretim Tesisi
12- Organize Sanayi Bölgesi Merkez	Bims Blok Üretim Tesisi
13- Bayraktutan Köyü Nezer Mevkii Merkez	-Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
14- Melekli Beldesi	Hazır Beton Tesisi
15- Bayraktutan Köyü Nezer Mevkii Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
16- Çalpala Köyü Saldasat Mevkii-Kum Merkez	Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
17- Kuzugüden Köyü Çaylak Mevkii Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma Eleme Tesisi
18- Tuzluca İlçesi	Kırma-Yıkama-Eleme Tesisi
19- Taşlıca Köyü Merkez	Andezit (Mermer) Ocağı
20- Morköprü ve Kağan Mevkii Tuzluca	Tuğla ve Kiremit Kili Ocağı, Fabrika Üretim Tesisi
21- Bayraktutan Köyü Merkez	Kum-Çakıl Ocağı
22- Sürmeli Köyü Tuzluca	Kum-Çakıl-Ariyet Ocağı ve Kırma-Yıkama-Eleme Tesisi
23- Suveren Köyü Merkez	Ariyet Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
24- Sürmeli Köyü Tuzluca	Kum-Çakıl-Ariyet Ocağı
25- Yukarı Çarıkçı Köyü Tuzluca	Kum-Çakıl-Ariyet Ocağı
26- Tuzluca	Tuz Madeni Çıkarma Faaliyeti
27- Karaağaç Mah Merkez	Bims Blok Üretim Tesisi
28- Tuzluca	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
29- Tuzluca	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlimizde tarım alanlarının kullanılması sonucu tespit edilen herhangi toprak kirliliği yoktur. Kullanılan ticari gübrelere ilişkin veriler Çizelge B.7 ve B. 8 de verilmiştir.

Çizelge B.7 – İlimizde 2010 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Çevre Durum Raporu-2010)

Yıl	Ticari Gübre Cinsi	Kullanılan Miktar (Ton)	Kullanıldığı Alan (ha)
2009	AN%26	27.200	72
	AN %33	829.000	2.015
	ÜRE%46	1.311.950	5.051
	DAP	652.050	2.510
	KOMPOZE (15-15-15)	51.900	76
	KOMPOZE (15-15-15 Zn)	700	2
	KOMPOZE (20-20-0)	104.000	198
	KOMPOZE (20-20-0+Zn)	194.000	427
	T.S.P	18.600	62
	NKP	810.000	2.673
	DOĞAL AGROJİPS	900	2
	A. SÜLFAT % 21	75.900	159
	TOPLAM	**4.076.200**	**13.247**
2010	AN%26	39.000	102
	AN %33	854.950	2.077
	ÜRE%46	650.050	2.503
	DAP	537.150	2.068
	KOMPOZE (15-15-15)	48.300	71
	KOMPOZE (15-15-15 Zn)	32.600	65
	KOMPOZE (20-20-0)	202.000	384
	KOMPOZE (20-20-0+Zn)	136.650	301
	T.S.P	54.150	179
	A. SÜLFAT % 21	113.700	239
	POTASYUM SÜLFAT	9.700	19

Yıl	Ticari Gübre Cinsi	Kullanılan Miktar (Ton)	Kullanıldığı Alan (ha)
2009	AN%26	27.200	72
	AN %33	829.000	2.015
	TOPLAM	**2.678.250**	**8.008**

Çizelge B.8- İlimizde 2007-2008 Yıllarında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (Çevre Durum Raporu, 2011)

Yıl	Zirai Mücadele İlacının Grup Adı	Kullanılan Miktarı (Ton)	Kullanıldığı Alan (ha)
2007	İnsekdisitler	10,073	2378;100
	Herbisitler	1,175	9987;5
	Fungisitler	15,172	8070,3
	Rodentisitler	0,003	300
	Nematositler	-	-
	Akarisit.	0,062	53,79
	Kışlık ve Yazlık Yağlar	0,325	114
2008	İnsekdisitler	9,108	2150,276
	Herbisitler	1,175	9987,5
	Fungisitler	15,357	8168,7
	Rodentisitler	-	-
	Nematositler	-	-
	Akarisitler	0,105	91,09
	Kışlık ve Yazlık Yağlar	0,2	70,153

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin Atıksu sorunlarının iyileştirmek için Bakanlığımız ve Avrupa Birliğinin ortaklaşa fonunda (IPA) öncelikli iller kapsamındadır. Sanayinin ilde gelişmemiş olması Toprak Kirliliği ve Endüstriyel Atıksu kirliliği görülmemektedir.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
TUİK
İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Çevre Durum Raporu 2011

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlimizde Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı tarafından yapılan Katı Atık Düzenli Depolama tesisi 2012 yılı itibariyle faaliyete geçmemiş olup, 2013 yılında Birlik Başkanlığı tarafından işletilmesi planlanmıştır. Iğdır Merkez Belediye Başkanlığı tarafından yapılan analiz sonucu Katı Atık kompozisyonu Grafik C.1'de verilmiştir.

Grafik C.1- İlimizdeki 2011 Yılı Atık Kompozisyonu (Iğdır Belediye Başkanlığı, 2012)

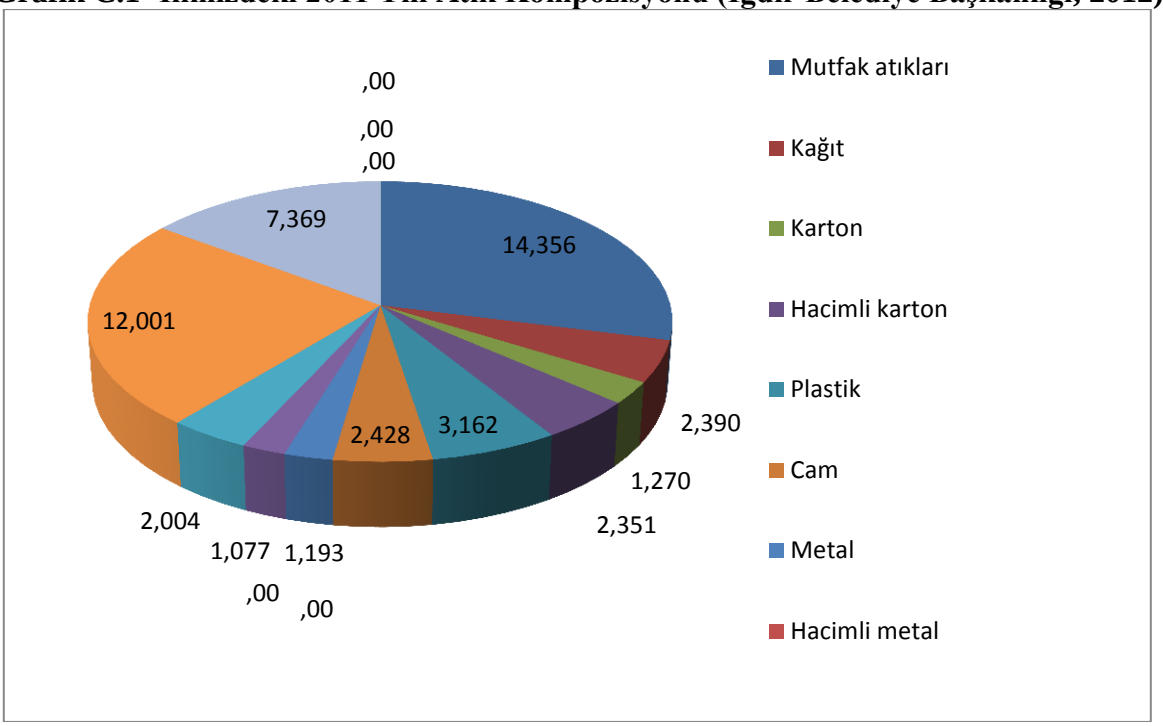

Çizelge C.1- İlimizdeki 2011 YılıAtık Kompozisyonu (Iğdır Belediye Başkanlığı, 2012)

İl/İlçe Belediyeveya Birliğin Adı	Birlik ise Birliğe Üye Olan Belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Organik	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Kül
Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı tarafından yapımı gerçekleştirilen Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin 2013 yılında işletmeye alınması planlanmaktadır.	Iğdır Merkez	75.824	75.824	75.824	83.406			1	1,1						
	Iğdır Karakoyunlu	2.432	2.432	2.432	2.675			1	1,1						
	Iğdır Tuzluca	9.790	9.790	9.790	10.769			1	1,1						
	Iğdır Aralık	6.361	6.361	6.361	6.997			1	1,1						
	Iğdır Melekli	3.862	3.862	3.862	4.248			1	1,1						
	Iğdır Hoşhaber	2.975	2.975	2.975	3.272			1	1,1						
	Iğdır İl Özel İdaresi	11.921	11.921	11.921	13.113			1	1,1						
	Iğdır Taşburun	2.253	2.253	2.253	2.478			1	1,1						
	Ağrı Doğubeyazıt	66.423	66.423	66.423	73.065			1	1,1						
	Ağrı Diyadin	19.089	19.089	19.089	209.972			1	1,1						
	Birlik Geneli	208.062	208.062		228.868			1	1,1						

Çizelge C.2– İlimizde 2012 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 2012)

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?**			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer
Merkez	X	-		-	B	B	B	X				
Karakoyunlu	X	-		-	B	B	B	X				
Tuzluca	X	-		-	B	B	B	X				
Melekli	X	-		-	B	B	B	X				
Halfeli	X	-		-	B	B	B	X				
Hoşhaber	X	-		-	B	B	B	X				

* Ofis işyeri dahil.
** Belediye (B), Özel Sektör (ÖS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanının sembolü yazılmalıdır.

Çizelge C.3-İlimizde 2012 Yılında Birliklerce Yürütülen Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf İşlemlerine İlişkin Bilgi(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

Birlik adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu varsa sayısı	Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi			
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Iğdır İli Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı	-	-	-	-	-	-	-	Vahşi Depolama

2012 yılında Belediyeler Birliği olarak hizmet verilmemiş, Birlik üyesi belediyeler ayrı ayrı toplama ve bertaraf işlemlerini gerçekleştirmiştir.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İlimizde,"Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği" kapsamında, hafriyat, inşaat ve yıkıntı atıklarının depolanması amacıyla depolama yeri belirlemek için çalışmalar yapılmaktadır. Belediye Başkanlığı tarafından Alikamerli Mahallesi sınırları içinde kalan, eskiden kum ocağı olarak kullanılan alanın, hemen

yakınında yerleşim biriminin ve tarım arazilerinin bulunması sebebiyle, hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları depolama alanı olarak kullanılmasının uygun olmadığı Belediye Başkanlığına bildirilmiştir. Belediye Başkanlığınca alternatif yer seçimine gidilmiştir.

C.3. Ambalaj Atıkları

İlimizde Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, ambalaj atıkları konusunda lisans almış Toplama Ayırma Tesisi, Geri Dönüşüm Tesisi, Yönetmelikte ekonomik işletme olarak adlandırılan ambalaj üreticisi tesis ve tedarikçi bulunmamaktadır. Piyasaya süren işletmelerin ambalaj miktarı, 3.000 kilogram olarak belirlenen miktarın altındadır. 3.000 kilogramın üzerinde atık üretmesi sebebiyle, elektronik atık ambalaj yazılım programına kaydı yapılmış olan, 1 adet piyasaya süren işletme tarafından, işletmenin yılda toplayıp ekonomiye kazandırmakla yükümlü olduğu ambalaj miktarı, sözleşme imzalamış olduğu yetkilendirilmiş kuruluş aracılığıyla toplanarak, geri dönüşüm tesislerine gönderilmektedir.

C.4. Tehlikeli Atıklar

İlimizde, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, lisans almış tehlikeli atık bertaraf tesisi bulunmamaktadır.

İlde oluşan tehlikeli atıkların, diğer atıklardan ayrı biriktirilerek, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında lisans almış, Geri Kazanım veya Bertaraf Tesislerine gönderilmek suretiyle bertaraf edilmesinin sağlanması için, İl Müdürlüğümüzce tehlikeli atık üreticilerinin bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Aynı zamanda tehlikeli atık üreticilerinin, Bakanlığımız tarafından hazırlanmış olan Tehlikeli Atık Beyan Sistemini kullanabilmeleri için, atık üreticilerine kullanıcı adı ve şifre verilerek,bir önceki yıla ait tehlikeli atıklarını elektronik ortamda atık beyan sistemine girmeleri sağlanmaktadır.

Çizelge C.5 – İlimizdeki 2012 Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler (TABS, 2012)

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	(2012) Yılı						
		Atık Miktarı (…/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (…/yıl)	Geri Kazanım %'si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %'si	Bertaraf Yöntemi
	130113	600 Kilogram						
	130205	4000 Litre	4.000 Litre	100	R1			
	130206	542 Kilogram	542 Kilogram	100	R1			
	130206	400 Litre	400 Litre	100	R1			
	130206	850 Litre	850 Litre	100	R1			
	130206	1.450 Litre	1.450 Litre	100	R1			

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	(2012) Yılı						
		Atık Miktarı (…/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (…/yıl)	Geri Kazanım %'si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %'si	Bertaraf Yöntemi
	130206	2.100 Kilogram	-	-				
	130208	400 Litre	400 Litre	100	R1			
	130208	1.700 Litre	1.700 Litre	100	R1			
	130208	600 Litre	600 Litre	100	R1			
	130208	1.000 Litre	-	-				

C.5. Atık Madeni Yağlar

İlimizde, 2012 yılında oluşan, 13.402 ton atık motor yağı PETDER tarafından toplanmıştır. İlde oluşan ve PETDER tarafından toplanan, yıllara göre atık motor yağı miktarları aşağıda grafik halinde verilmektedir.

İlimizde mevcut olan sanayi sitesinde bulunan araç bakım onarım yerleri gibi küçük çaplı işletmelerden kaynaklanan, atık motor yağlarının, üretildikleri yerlerde, sızdırmaz zemin üzerinde, sızdırmaz bidonlarda biriktirilerek yetkilendirilmiş kuruluşlar aracılığıyla toplanması için, İl Müdürlüğümüzce gerekli çalışmalar yapılmakta olup, söz konusu atık üreticilerine Müdürlüğümüz teknik elemanları tarafından, çevre kirliliği yaratılmaması açısından üretilen atık yağların sızdırmaz zemin üzerinde, ayrı kaplarda biriktirilmesi konusunda gerekli bilgilendirmeler yapılmakta ve bu sayede İlde oluşan ve ayrı toplanarak geri kazanım tesislerine gönderilen atık yağ miktarlarında, yıllara göre artış olduğu gözlenmektedir.

Çizelge C.6–İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları(TABS, 2012)

Yıl	Geri kazanım (ton)	İlave yakıt (ton)	Nihai bertaraf (ton)
2008	12.765	-	12.765
2009	10.096	-	10.096
2010	18.516	-	18.516
2011	4.668	-	4.668
2012	13.402	-	13.402

İlde, tehlikeli atık sınıfına giren atık motor yağları konusunda İl Müdürlüğümüze müracaat olmadığından, Geçici Faaliyet Belgesi veya lisans verilmiş Geri Kazanım Tesisi ve Atık Yağ Taşıma Aracı bulunmamaktadır.

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

İlimizde, atık akümülatörlerin toplandığı ve geçici depolama izni alması gereken, Atık Akümülatör Geçici Depolama Alanı ve akümülatör dernekleri tarafından yetkilendirilmiş bölge bayisi bulunmadığından, izin verilmiş Atık Akü Geçici Depolama Alanı ve lisans verilmiş Atık Akü Taşıma Aracı mevcut değildir. İlimizde, akümülatör ürünlerinin dağıtımını ve satışını yapan işletmeler ve araç bakım onarım yerleri tarafından toplanan atık akümülatörler, Kars ve Erzurum'da bulunan bölge bayiliklerine gönderilmektedir.

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

İlimizde, Belediye Başkanlığınca henüz bitkisel atık yağ toplama sistemi oluşturulmamış olup, Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, İl Müdürlüğümüze müracaat olmadığından, izin ya da lisans verilmiş Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi veya Bitkisel Atık Yağ Taşıma Aracı bulunmamaktadır.

İlimizde, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz tarafından, bitkisel atık yağların, üretildikleri yerlerde diğer atıklardan ayrı olacak şekilde, sızdırmaz kaplarda biriktirilerek, bitkisel atık yağ taşımak amacıyla lisans almış taşıma araçlarına teslim edilmesi ve böylece atık bitkisel yağların ekonomiye kazandırılması ile ilgili gerçekleştirilmesi düşünülen projeler mevcut olup, söz konusu projelerin hayata geçirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

C.8. PoliklorluBifenillervePoliklorluTerfeniller

İlimizde Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller kapsamında, yapılan çalışmalara henüz başlanılmamıştır.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

İlde, "Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği" kapsamında, Ömrünü Tamamlamış Lastik Geçici Depolama İzni verilmiş olan, 1 adet ÖTL Geçici Depolama Alanı mevcut olup, ÖTL Geri Kazanım Tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.16 – İlimizde 2012 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler(Çevre Durum Raporu 2011/Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü verileri)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m^3)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
1	300	2.000	0	-	-	-	-	-

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

İlimizde Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar kapsamında, yapılan çalışmalara henüz başlanılmamıştır.

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

İlimizde, Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik ve Ömrünü Tamamlamış Araçların Depolanması, Arındırılması, Sökümü ve İşlenmesine İlişkin Teknik Usuller Tebliği kapsamında, uygunluk yazısı verilmiş olan 1 adet ÖTA Teslim Yeri bulunmaktadır.

Çizelge C.19- İlimizde 2012 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

Oluşturulan ÖTA Teslim yerleri	ÖTA Geçici Depolama Alanı		ÖTA İşleme Tesisi		İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
1	0	0	0	0	0

C.12. Tehlikesiz Atıklar

İlimizde, Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği kapsamında, Tehlikesiz Atık Toplama Ayırma Belgesi almış tesis bulunmamaktadır.

İlimizde yapılan faaliyetler yada imalatlar sonucu ortaya çıkan bazı tehlikesiz atıkların çevreye olabilecek olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi, atık miktarının azaltılması, geçici depolanması, geri kazanımlarının sağlanması amacıyla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz tarafından çalışmalar yürütülmektedir. Bu çerçevede yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve çevre kirliliğinin azaltılmasını temin etmek için İlimizdeki atık toplayıcılarına yönelik bilinçlendirme faaliyetlerimiz ve denetimlerimiz devam etmektedir. İl Müdürlüğümüzce İlimizde tehlikesiz atık toplama ayırma faaliyeti yapan hurdacılarla, "Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanım Tebliği ve Tebliğ Uygulamaları" konulu toplantı yapılmıştır. Söz konusu toplantıda, ilgili yasal mevzuat uyarınca; tehlikesiz atık toplama ayırma faaliyeti yapanların, İl Müdürlüğümüze başvurarak "Tehlikesiz Atıklar Toplama Ayırma Belgesi" almaları gerektiği, belge alabilmeleri için sağlamaları gereken şartlar ve alınması gereken tedbirler, belgesiz, çevre temizliğine özensiz faaliyet gösterenlere uygulanacak idari yaptırımlar konularını içeren sunum yapılmıştır.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlde Demir Çelik Endüstrisi bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlde, sanayi kuruluşlarına veya Belediye Başkanlıklarına ait, sanayi/evsel/kentsel atıksu arıtma tesisi bulunmadığı için, arıtma çamuru oluşmamaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlimizde, Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi bulunmakla birlikte henüz işletmeye alınmadığı için,İlde oluşan tıbbi atıklar, Erzurum'da bulunan sterilizasyon tesisine gönderilmek suretiyle bertaraf edilmektedir.

Çizelge C.25– 2012Yılında İl Sınırları İçinde Toplanan Tıbbi Atıklar(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

İl/İlçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu	kg/gün	Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Tuzluca Belediyesi		X	X				4		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Halfeli Belediyesi		X	X				0.2		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Aralık İlçe Hastanesi		X	X				8-12		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Karakoyunlu Toplum Sağlığı Merkezi		X	X				1,5		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Halk Sağlığı Labaratuarı		X	X				10		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Tuzluca Toplum Sağlığı Merkezi		X	X				0,3		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Iğdır Devlet Hastanesi		X	X				196,67		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Iğdır Diş Hastanesi		X	X				12,26		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum

C.14. Maden Atıkları

İlimizde pomza ve kum-çakıl ocakları bulunmakta olup, maden işleme faalitei yapılan tesisler mevcut değildir.

Çizelge C.27 – Maden Atıklarının Sınıflandırılması

Atık Kodu	Madenlerin aranması, çıkarılması, işletilmesi, fiziki ve kimyasal işleme tabi tutulması sırasında ortaya çıkan atıklar	Kategori
01 01	Maden kazılarından kaynaklanan atıklar	

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi işletmeye alındığında Vahşi Depolamanın önüne geçildiği gibi Vahşi Depolama Alanlarının rehabilitasyonuda yapılması kolaylaşacaktır ayrıca İlde Tehlikeli Atıkların Depolanması ve Bertarafı içinBelediya Tarafından yapılan çalışmalar devam etmektedir

Kaynaklar
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
TUİK
Çevre Durum Raporu 2011
Tehlikeli Atık Beyan Sistemi(TABS)

Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

İlimizde Büyük Endüstriyel Kaza riski taşıyan tesis bulunmamaktadır.

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Ormanlar ve Milli Parklar

Iğdır yüzölçümünün % 0,6'sını (561 Ha) orman ve fundalık alanlar oluşturmaktadır. Orman varlığı yok denecek kadar azdır. Aras Nehri havzası ve Ağrı Dağı; tilki, tavşan, kirpi, kurt, balıkçıl, ördek, kaz, keklik ve göçmen kuşlar için doğal barınak alanlarıdır.

Orman-fundalık alanların %78'i III. sınıf arazilerde bulunmaktadır. Genç bazalt lavlardan oluşan çıplak kayalıklar ve yerleşim alanlarının büyük bölümünün tarıma elverişli alan üzerinde kurulmasıyla birlikte VIII. sınıf arazilerin kapsamı içine alınmıştır. İlimizde Çalpala Köyünde bulunan Kent Ormanı 87 hektarlık alandan ibarettir.

Ağrı ve Iğdır il sınırları içerisinde kalan ve toplam alanı 87.380 hektar olan Ağrı Dağı Milli Parkı'nda düşük yoğunlukta turizm faaliyetleri yapılmaktadır. Genelde dağ tırmanışları ve doğa yürüyüşleri, ekoturizm, doğa turizmi, kayak, dağcılık sporu, yamaç paraşütü ve sportif olta balıkçılığı için ideal olmakla birlikte alana ait uzun vadeli gelişim planı yapıldığı takdirde, planlama daha kolay olacaktır.

Çizelge D.1.1 Milli Parklar coğrafi katmanına ait öz nitelik bilgileri

Öznitelik	Açıklama
ID	Değer Tipi: Identifier Nesne "ID" si ilgili kurum tarafından yayınlanan, objeyi tekil (unique) olarak tanımlayan, mekânsal objeyi tanımlayarak harici uygulamalar tarafından kullanılabilen ID'dir. Nesne ID, gerçek dünya varlığının değil, mekânsal objenin ID'sidir. *Bu kısım doldurulmayacaktır, sistem tarafından oluşturulacaktır.
Yasal Kuruluş Tarihi (İlan Tarihi)	01.11.2004
Yasal Kuruluş Dokumanı (İlan Dosyası)	2873 SAYILI MİLİ PARKLAR KANUNU
Korunan Alanın Adı	AĞRI DAĞI MİLLİ PARKI

Veri Üretim Ölceği	1/25.000 (İ52 a1,İ52 b1- İ52 a3,İ52 b4- İ52 d2, İ52 c1, İ52c2- İ52 d3, İ52 c4 İ52 c3- J52 b1, J52 b2)
Alan Açıklaması	01.11.2004 tarih ve 2004/ 8078 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Ağrı Dağı Milli Parkı" olarak ilan edilmiştir. Ağrı ve Iğdır il sınırları içerisinde kalan ve toplam alanı 87.380 hektar olan, Ağrı Dağı Milli Parkı Türkiye, Ermenistan, Nahcıvan ve İran Devlet sınırlarının kesişme noktası yakınında, Ağrı ili, Doğubayazıt ilçesi, Iğdır ili, Aralık ve Karakoyunlu ilçelerinin sınırları içerisinde yer almaktadır. Ağrı Dağı Milli Parkı sınırları içerisindeki Büyük Ağrı Dağı, 5.137 m. yüksekliği ile Türkiye ve Avrupa Kıtasının en yüksek ve Dünyanın da ikinci en büyük volkanik dağı unvanına sahip olup açık havalarda Ermenistan, Nahcıvan, Azerbaycan ve İran toprakları ile Erzurum, Van, Kars, Bitlis yörelerinden görülebilen büyüklüktedir.
Alan Kaynak Değeri	En önemli kaynak değeri Ağrı Dağı, eşsiz peyzaj özellikleri ve endemik bitki ve hayvan çeşitleriyle ekoturizm Doğa Turizmi, Kayak, Dağcılık Sporu, yamaç paraşütü ve sportif olta balıkçılığı.
Faaliyetler ve Etkileri	----------
Alan Tanımlayıcı	Ulusal ve uluslararası öneme sahip doğal ve kültürel kaynak değerleri olan Ağrı Dağı Milli Parkı sınırları içerisindeki Büyük Ağrı Dağı, 5.137 m. yüksekliği ile Türkiye ve Avrupa Kıtasının en yüksek ve Dünyanın da ikinci en büyük volkanik dağı unvanına sahip olup açık, flora ve fauna zenginliği, ilginç peyzaj özellikleri, jeolojik-jeomorfolojik oluşumları, Arazi yapısı zirveden itibaren buzul, (Türkiye'nin en büyük buzulu olup 12 kmlik bir alanına sahiptir. Buzul kolları ise 0.5 ile 1.8 km arasında değişen uzunluğa sahip olup, buzul kalınlığı 50 m ile 100 m arsında değişmektedir. Aşağılara indikçe lav akıntılarının oluşturduğu kokurdanlıklardanoluşur.Tüm sınırlar içerisinde arazi çok sarp ve engebelidir.)
Mülkiyet	Kamu arazisi ve içerisinde özel mülkiyetli araziler bulunmaktadır.
Belgeleme	Tanım: Korunan alanla ilgili bilimsel verilere ait referanslardır. Açıklama: Not 1: Bu özellik Natura2.000 SDF madde 4.6'ya karşılık gelir. Not 2: Bilimsel referanslar için bilgi girişi, standart kurallara göre yapılmalıdır.
Veri Kaynağı	Ulusal ve uluslararası öneme sahip doğal ve kültürel kaynak değerleri olan Ağrı Dağı Milli Parkı sınırları içerisindeki Büyük Ağrı Dağı, 5.137 m. yüksekliği ile Türkiye ve Avrupa Kıtasının en yüksek ve Dünyanın da ikinci en büyük volkanik dağı unvanına sahip olup açık havalarda Ermenistan, Nahcıvan, Azerbaycan ve İran toprakları ile Erzurum, Van, Kars, Bitlis yörelerinden görülebilen büyüklüktedir. Ağrı Dağı Milli Parkı olarak ilan edilen alan, flora ve fauna zenginliği, ilginç peyzaj özellikleri, jeolojik-jeomorfolojik oluşumları, sulak alanları, rekreasyonel potansiyeli, Türkiye'nin ve Avrupa'nın en yüksek noktası olması gibi ulusal ve uluslararası düzeyde kaynak değerlerine sahiptir
Alan Büyüklüğü	87.380 ha
Finans Kaynağı	-
Alan Yönetim Planı	Uzun Devreli Gelişim Planı için çalışmalar başlatılmıştır.
Korunmuş Varlık	Bir çok tarihi eserin, kız kalesi oğlan kalesi korhan kalesi Artaksiyaslılardan kalma mezar taşları değirmen kalıntıları,meteor çukuru, zerdüşt tapınağı, ve mağaraların bulunması büyük bir avantajdır. Bilindiği gibi Ağrı Dağı'nın toplam 4 çıkış rotası bulunmaktadır. Bunlardan 3 tanesi (Fikret Ünlü rotası, Korhan rotası, Küpgölü rotası), zengin biyolojik çeşitlilik, epik ve jeomorfolojik oluşumlardır.
Mevcut Habitat Tipleri (EUNIS Habitat Kodları)	----
Zaman Periyodu (Tarihi Dönem)	Kutsal kitaplarda belirtildiğine göre Adem ile Havva'nın yaşadığı irem bahçesi bu dağın kuzeyinde Aras Irmağı Vadisi'nde bir yerdedir. Yine bir rivayete göre, Nuh Tufanı öncesinde Hz. Nuh ve beraberindekilerin bindiği gemi sular çekilince bu dağda karaya oturmuştur.
Sorumlu Kurum Adı	Milli Parklar Daire Başkanlığı
Bölge Müdürlüğü	13. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Müdürlük	Iğdır Milli Park Müdürlüğü
Şeflik	Iğdır
Plan Revizyon Tarihi	-
Veri Güncelleme Tarihi	18.03.2013

D.2. Çayır ve Mera

Iğdır ilinde çayır ve mera alanlarının kapladığı toplam alan 146.571 hektardır. Bu alanın alt bölgelere göre dağılımı aşağıda verilmiştir.

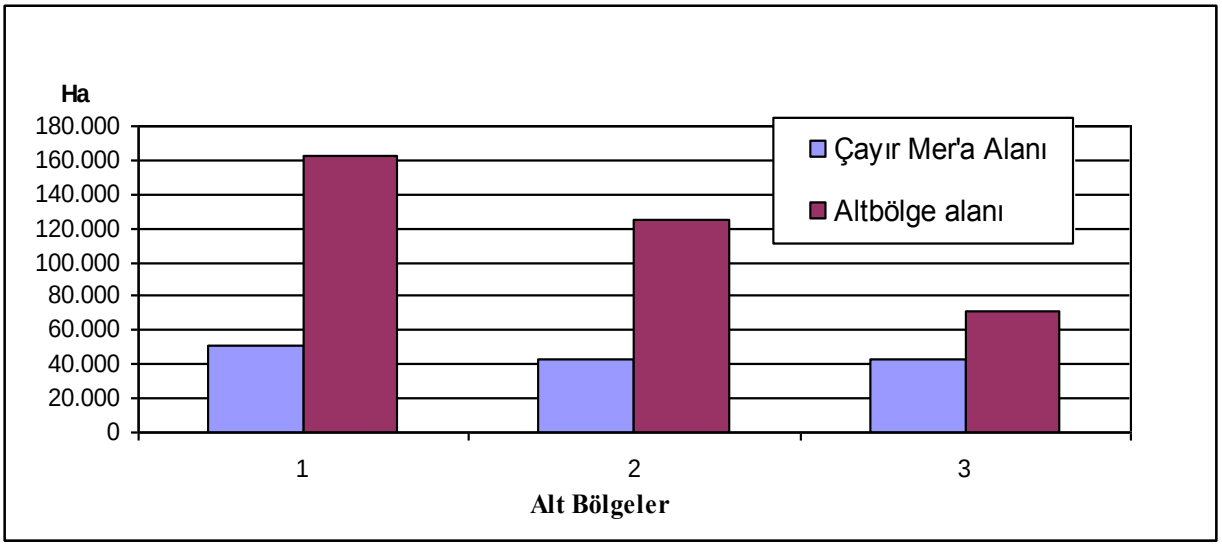

D.2.1 Grafik: Iğdır İli Çayır ve Mera Durumu

Alt bölgelerin yüzölçümleriyle mera alanları karşılaştırıldığında, III. alt bölgenin yüzölçümünün % 59,8'ini çayır-mera alanlarının oluşturduğu görülmektedir. II. alt bölgenin yüzölçümünün ise %34,7'si çayır-mera alanıdır. I. alt bölgede ise % 31,2'dir.

İlin çayır mera alanlarının %16'sı derin, % 11'i orta derin, %40'ı sığ, %33'ü çok sığ topraklardan oluşmaktadır. Bu alanların 34.573 hektarı düz, 13.424 hektarı hafif, 39.785 hektarı orta, 161.254 hektarı ise dik araziler üzerinde yer alır.

D.3. Sulak Alanlar

Çizelge D.3.1Sulak Alanlar coğrafi katmanına ait öznitelik bilgileri

Öznitelik	Açıklama
ID	İdentifier
Yasal Kuruluş Tarihi (İlanTarihi)	----
Yasal Kuruluş Dokumanı (İlanDosyası)	Tanım: Korunan Alanı oluşturan (yerin korunan alan olarak kabul edildiğini belirten) yasal dokümanın (yönetmelik, kanun, vb) ismi ya da web adresi (URL).
Korunan Alanın Adı	Aras Karasu Taşkınları
Ramsar	Hayır
Veri Üretim Ölçeği	----
Alan Açıklaması	Iğdır ili Tuzluca ilcesi Kars sınırında bulunan bölge Aras nehrinin geçiş yolundadır.
AlanKaynak Değeri	Oluşturduğu görünüm ve güzellik acısından ayrı bir doğal yasam alanı sunmakta ve göç eden kuşların uğrak yeridir.
Faaliyetler ve Etkileri	Doğa yürüyüşü ve - Ornitoloji (Kuş gözlem faaliyetleri) - Foto safari - araştırma ve gezileri gibi sportif faaliyetler yapılabilir.
Alan Tanımlayıcı	
Mülkiyet	Askeri, Kamu arazisi ve içerisinde özel mülkiyetli araziler bulunmaktadır.
Belgeleme	Tanım: Korunan alanla ilgili bilimsel verilere ait referanslardır. Açıklama: Not 1: Bu özellik Natura 2.000 SDF madde 4.6'ya karşılık gelir. Not 2: Bilimsel referanslar için bilgi girişi, standart kurallara göre yapılmalıdır.
VeriKaynağı	Tanım: Korunan alan hakkında, veri sağlamakla sorumlu olan ajans veya organizasyondur. Bu kısma organizasyon adı veya URL adresi girilebilir.
AlanBüyüklüğü	65 130 Ha.Enlem:39° 52"Boylam: 44° 31"
Finans Kaynağı	---
AlanYönetimPlanı	Yok
Korunmuş Varlık	-----
MevcutHabitatTipleri (EUNIS Habitat Kodları)	Tanım: Korunan alanda bulunan habitatlardır. Açıklama: Bu korunan alan, kendisi için korunmuş olduğundan habitatlardan farklıdır. Bunlar korunmuş varlık niteliğinde temsil edilmektedir.
Sorumlu KurumAdı	Hassas Alanlar Dairesi Başkanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
BölgeMüdürlüğü	13. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Müdürlük	Iğdır Şube Müdürlüğü
Şeflik	Iğdır
PlanRevizyonTarihi	------
VeriGüncellemeTarihi	18.03.2013

D.4. Flora

İlimizdeki mevcut flora ve özellikleri ardıç, andıç, gürgen, huş, Kafkas üçgülü, aküçgül, yabani fiğ, yabani yonca, kılçıksız brom, tilki kuyruğu, koyun yumağı, yabani arpa, yabani buğday, yabani çavdar şeklinde sıralanabilir. Acem yavşanotu, çoban döndüren, krizantem, acımık, yatık gökbaş, oğulotu, tüylü karanfil, mısır canavar otu, halkalı karanfil, balanse soğanı, it üzerliği, geven, dağ çayı, Ağrı Dağı kazan kulpu, yıllık kır tanesi, yayla çiçeği, gümüş düğme, gelincik, korunga, gorulgan, körülgen, korunga, yapışkan kirpi dikeni, engerek otu, kuşburnu, it gülü, dolaşkan, gülhatmi, yünlü gelin, konik yapışkan otu, yonca, gelin döndüren, adi yapışkan otu, süpürge otu, dağ lalesi, davis üçgülü, renkli burçak, zarif yapraklı keten, zeyzek, gıcık otu, uyuz otu, Kafkasya kedi nanesi, kurtsoğanı, Pirene akyıldız, pirene kurtsoğanı, tavşan topu, cızdankuş-çırtlanguş, sormuk, gök mavisi sığırdili-güriz, karahindiba-adi aslandişi, ağrı dağı canavar otu, yemşen, papak otu-glayor bulunmaktadır.

D.5. Fauna

İlimizdeki Fauna ve özellikleri Ur Keklik, Kaya Kekliği, Çil Keklik, Yaban Koyunu, Çengel Bornozlu Dağ Keçisi, Tilki, Kurt,Tavşan, Vaşak, Yaban Domuzu, Akbaba, Kartal, Şahin, Doğan, Engerek Yılanı, Alabalık, Sazan şeklinde sıralanmaktadır.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

İlimizde Ağrı Dağı Milli Parkı başta olmak üzere İl sınırlarında bulunan nesli tükenmekte olan akbabalar için koruma faaliyeti yapılmaktadır. Kuşların göç yolunda olduğu için çeşitli kuş türlerinin halkalanması faaliyetleri yürütülmektedir.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Ağrı Dağı Milli Parkı ve Nesli Tükenmekte olan türler için İlgili Kurumlar, Orman İşletme Şefliği, Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri ile koordineli bir şekilde çalışılmaktadır.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
TUİK
Çevre Durum Raporu 2011
Iğdır Orman Su İşleri Şube Müdürlüğü

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Iğdır'da I-IV. sınıf araziler 96.949 Ha olup, 53.183 Ha alanda tarım yapılmakta, 25.706 Ha'lık alanı I. sınıf tarım arazisini oluşturmaktadır. 207.132 Ha alanı kaplayan V-VII. sınıf arazilerin 8.842 Ha'lık bölümünde işlemeli tarım yapılmakta olup, büyük bir kısmını oluşturan çayır-mera alanları VI. ve VII. sınıf araziler üzerinde yoğunlaşmıştır.

Kullanma kabiliyet sınıfları sekiz adet olup, toprak zarar ve sınırlandırmaları I. sınıftan VIII. sınıfa doğru giderek artmaktadır.

SINIF - I:

Topoğrafyası düz arazilerdir. I. sınıf arazilerin kapladığı alan 25.706 Ha olup il yüzölçümünün %7'sini teşkil etmektedir. Bu arazilerin 24.433 hektarında sulu tarım yapılmaktadır. 1.273 hektarlık alan bağ-bahçe olup, tamamı düz arazi üzerindedir. Her türlü kültür bitkisinin yetiştirilmesine elverişli derinliği ve eğim derecesi ile tarıma çok uygundur. Toprak özellikleri çeşitli bitkilerin yetiştirilmesine olanak sağlarken, entansif tarım uygulanmasında esas olan sulama, eğim, drenaj şartlarının elverişliliği nedeniyle bu yöntem kolaylıkla tatbik edilebilir. Hemen hemen bütünüyle Batı Iğdır Ovasında yayılış gösterir.

SINIF- II:

Toplam miktarı 5.871 hektardır ve il yüzölçümünün %2'sini kapsar. Düz ve hafif eğimli arazilerdir. Bu arazilerin; 1.280 hektarında kuru tarım, 2.203 hektarında sulu tarım yapılmaktadır. 72 hektarı bağ-bahçe, 1.067 hektarı çayır-mera, ve 1.221 hektarı funda arazisidir.

SINIF- III:

III. sınıf araziler kapladığı 34.752 hektarlık alan ile, ilin %10'unu teşkil eder. Bu alanların kullanım durumları ise şöyledir; 2.945 Ha kuru tarım, 9.293 Ha sulu tarım, 1.110 Ha bağ bahçe, 15.779 Ha çayır-mera, 6.187 Ha orman-funda gibi dağılıma sahiptir. Toprak derinliği fazla değildir, taşlık oranı ise yüksektir.

SINIF- IV:

IV. sınıf araziler ilin 30.620 hektarlık alanına sahip olup, %10'luk bölümünü kaplamaktadır. Bu alanların kullanım durumları ise şöyledir; 7.619 Ha kuru tarım, 2.478 Ha sulu tarım, 477 Ha bağ-bahçe, 33.907 Ha çayır-mera, alanlarıdır.

SINIF- V:

650 hektarlık alanı ile, ilin %0,20'sini kaplamaktadır. Tuzluca İlçesi sınırları içinde önemli yer tutar ve çayır-mera alanları şeklindedir.

SINIF- VI:

99.650 hektarlık alanı ile ilin, %28'ini kaplar. Bu toprakların kullanım durumları ise şöyledir; 5.956 hektarında kuru tarım, 2.884 hektarında sulu tarım yapılmaktadır. Bu toprakların 90.733 hektarında çayır-mera, 233 hektarında funda alanı mevcuttur.

SINIF- VII:

106.652 ha alanı ile ilin % 30'luk kısmını kaplar.VII. sınıf arazilerde tarım yapılmamaktadır. Toprağın sığ oluşu yanında taşlık oranı da yüksektir. Güneydeki dağlık yörede görülen bu sınıf arazilerden otlak olarak yararlanılmaktadır.

SINIF- VIII:

VIII. sınıf araziler kapladığı 40.700 Ha alan ile, il topraklarının %13'ünü oluşturur. Bu sınıf araziler; sazlık-bataklık, ırmak taşkın yatakları, çıplak kaya ve moloz, yerleşim alanları ve su yüzeyleri alanları içine dahil edilmiştir

Çizelge E.1.1 Iğdır İli Toprak Sınıflarına Göre Arazi Kullanım Durum (Tarım,Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve TÜİK verileri)

	Tarımsal Alanların Sınıfsal Dağılımı [2012]Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü								
		I. Sınıf Ha	II. Sınıf Ha	III. Sınıf Ha	IV. Sınıf Ha	V. Sınıf Ha	VI. Sınıf Ha	VII. Sınıf Ha	VIII. Sınıf Ha
İLÇE IĞDIR	MERKEZ	24.862	3.200	4.900	20.000	0	31.150	37.597	10.500
	ARALIK	0	1.221	24.032	4.790	0	33.000	13.255	9.300
	KARAKOYUNLU	Merkeze dahildir							
	TUZLUCA	844	1.450	5.820	5.830	650	35.500	55.800	20.900

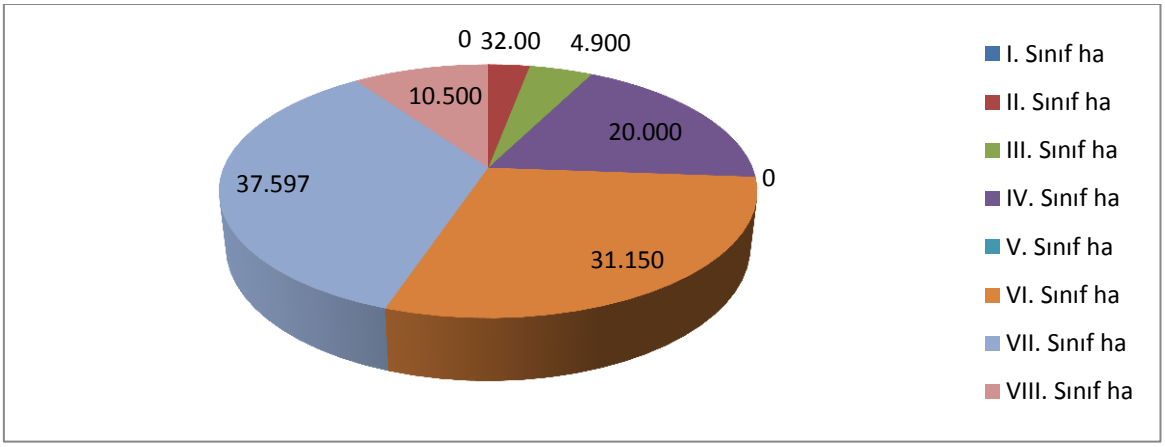

Grafik E.1 – İlimizin 2012 Yılı Arazi Kullanım Durumu (Tarım,Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, TUİK)

Çizelge E.1–2012 Yılı İlimizin Arazi Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması (Tarım,Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, TUİK)

Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	25.706	
2. Sınıf Araziler	5.871	
3. Sınıf Araziler	34.752	
4. Sınıf Araziler	30.620	
5. Sınıf Araziler	650	
6. Sınıf Araziler	99.650	
7. Sınıf Araziler	106.652	
8. Sınıf Araziler	407.00	
TOPLAM	303.901	

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre düzeni planı

İlimizin, 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı 2011 yılında Ardahan, Kars, Iğdır ve Ağrı'yı kapsayacak şekilde hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

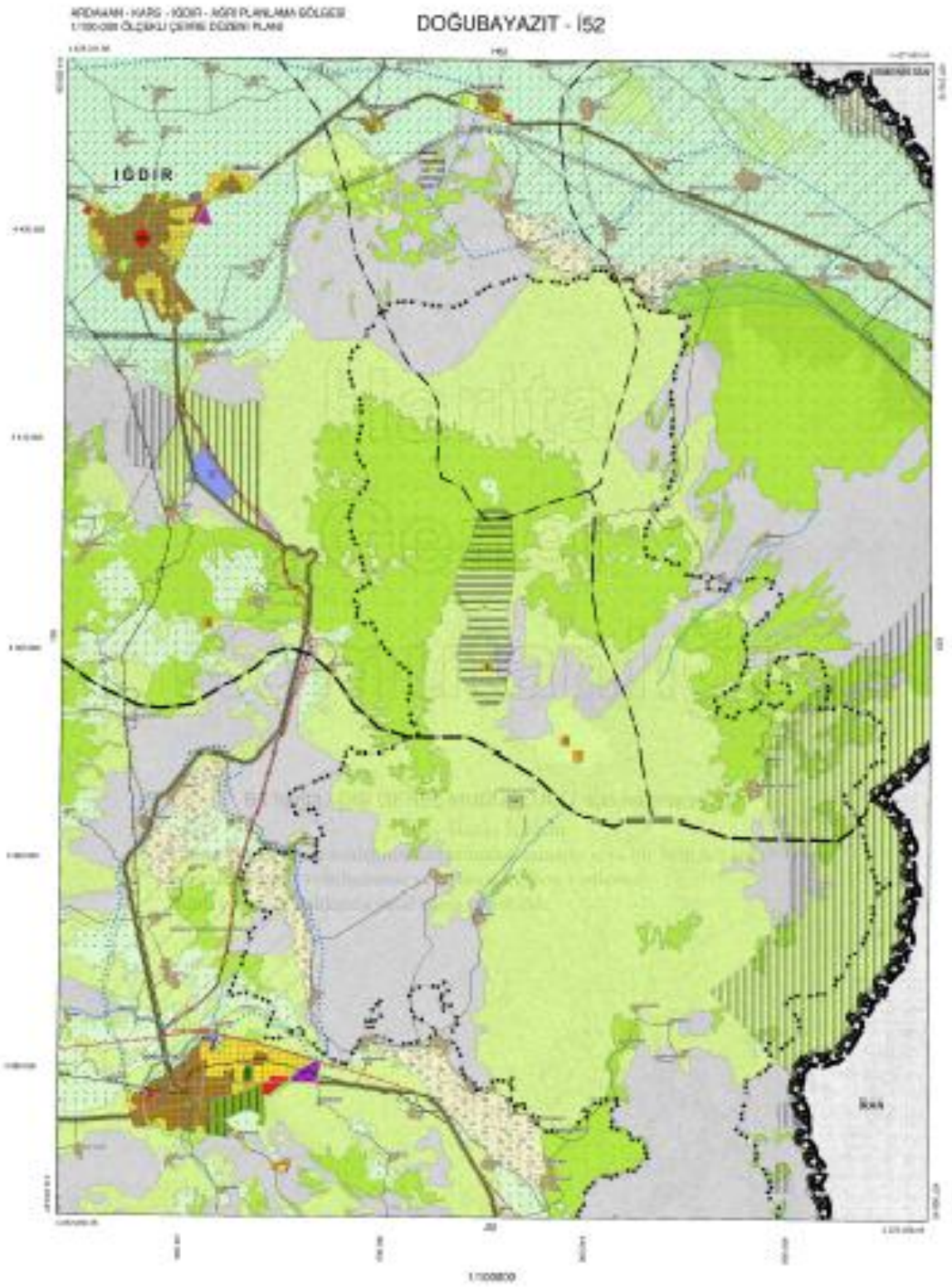

Harita E.2.1: Iğdır,Kars,Ardahan, Ağrı 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planları

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin Sosyo-Ekonomik yapısı Tarım önemli yer teşkil etmekle birlikte 1. Sınıf tarım toprağının korunması için Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ile koordineli bir şekilde çalışılmaktadır.

Kaynaklar
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
TUİK
Çevre Durum Raporu 2011
Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. ÇED İşlemleri

Çizelge F.1 – İlimizde Bakanlık Merkez ve ÇŞİM tarafından 2012 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	3		1					4
ÇED Olumlu Kararı		1						1

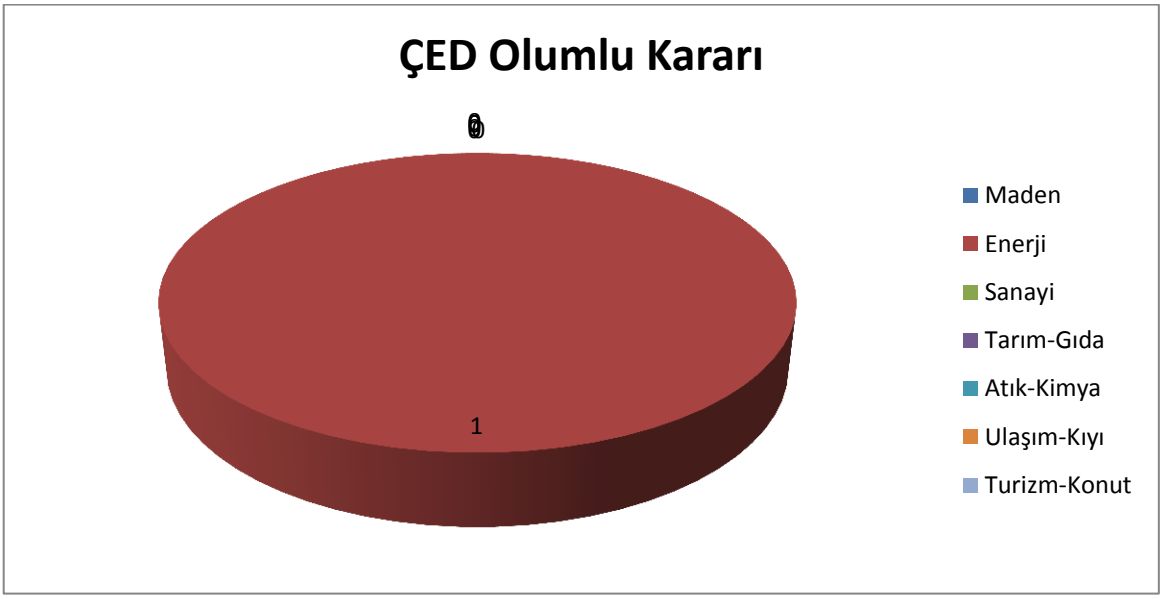

Grafik F.1 – İlimizde 2012 YılıÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

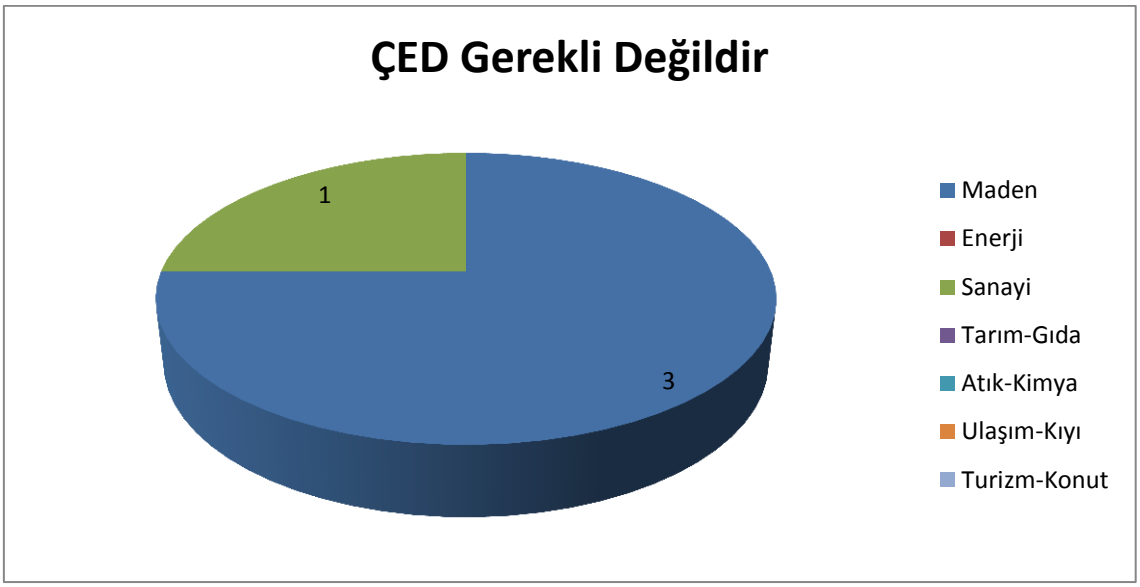

Grafik F.2 – İlimizde 2012 Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

İlimizde Çevre İzni ve Lisansı kapsamında gerekli envanter çalışması yapılmış olup, il genelinde Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmeliğin Ek-2 listesinde 40 adet ve Ek-1 listesinde 2 adet tesis olduğu tespit edilmiş ve Bakanlığımız tarafından söz konusu tesislerin, çevre izni ile alakalı başvurularını 31.12.2013 tarihine kadar gerçekleştirmeleri için zaman verilmiştir.

ÇizelgeF.2 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	0	0	0
Çevre İzni	0	0	0
Çevre İzin ve Lisansı	0	0	0
TOPLAM	0	0	0

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

İl genelinde tesislerin Çevre İzni bulunmamaktadır. Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin Lisanslar Yönetmeliğince gerekli çalışmalar devam etmektedir.

Kaynaklar
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

İlimizde, İl Müdürlüğümüz teknik personelleri tarafından gerçekleştirilen denetimler sonucunda ve Jandarma Komutanlığınca tutularak İl Müdürlüğümüze gönderilen denetim tutanaklarına istinaden, 45 adet idari yaptırım kararı uygulanmıştır.

Çizelge G.1.1 İlimizde, Yapılan Denetimler Sonucunda, 2012 Yılında Uygulanan İdari Para Cezaları

S.NO	TARİH	GERÇEK/ TÜZEL KİŞİ	YASAL DAYANAĞI	KABAHAT FİİLİ, ARAÇ PLAKASI/	UYGULANAN İDARİ PARA CEZASI (TL)
1	21.01.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
2	21.01.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
3	21.01.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
4	21.01.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
5	21.01.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
6	21.01.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
7	21.01.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
8	21.01.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
9	21.01.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
10	05.02.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
11	05.02.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
12	05.02.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782,00 TL
13	09.02.2012	GERÇEK KİŞİ	20 (e)	PPROJE TANITIM DOSYASINDAKİ TAAHÜTE AYKIRI OLARAK KOORDİNAT ALANI DIŞINDA ÇALIŞMA YAPILMASI.	15.705,00 TL
14	20.02.2012	TÜZEL KİŞİ	20 (f)	KATI ATIK DÜZENLİ DEPOLAMA TESİSİNİN İŞ TERMİN PLANINDA BELİRLENEN SÜREDE İŞLETMEYE ALINMAMASI	94.244,00 TL
15	14.03.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
16	14.03.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
17	14.03.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
18	14.03.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
19	14.03.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a-2872 Sayılı Çevre Kan. 23.Md. Fiil Tekrarı	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK FİİL TEKRARI	1.564 TL

20	16.03.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
21	02.05.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
22	02.05.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
23	02.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
24	09.05.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
25	09.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
26	09.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a-2872 Sayılı Çevre Kan. 23.Md. Fiil Tekrarı	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK-FİİL TEKRARI	1.564 TL
27	09.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
28	09.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
29	09.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
30	09.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
31	09.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
32	09.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
33	09.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
34	09.05.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
35	09.05.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
36	16.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
37	16.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
38	21.05.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
39	21.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
40	21.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
41	21.05.2012	TÜZEL KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
42	09.12.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
43	09.12.2012	GERÇEK KİŞİ	20/a	EGZOZ EMİSYON ÖLÇÜMÜ YAPTIRMAMAK	782 TL
44	30.11.2012	GERÇEK KİŞİ	20/s	ÇEVRE KİRLİLİĞİ	152 TL
45	30.11.2012	GERÇEK KİŞİ	20/s	ÇEVRE KİRLİLİĞİ	152 TL
				TOPLAM (TL) :	**143.879,00 TL**

Kanuna muhalefet eden gerçek/tüzel kişilere, idari para cezaları uygulanmak üzere denetimlerimiz devam etmektedir.

Çizelge G.1.2–İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	İzin	Toplam
Planlı denetimler					1						1
Ani (Plansız) denetimler		44							1		45
Genel toplam		44			1				1		46

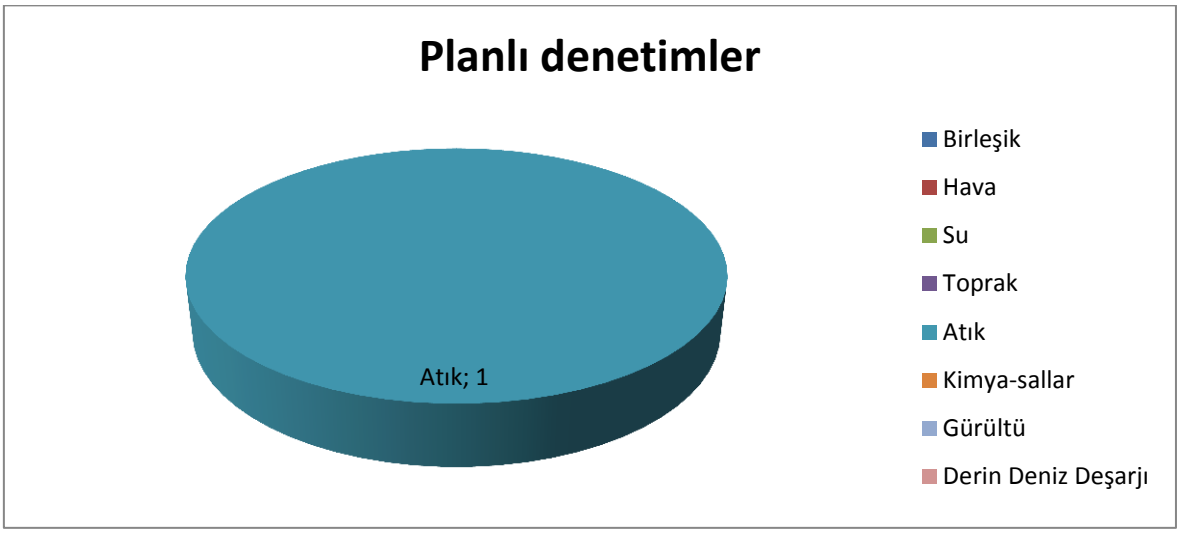

Grafik G.1-İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

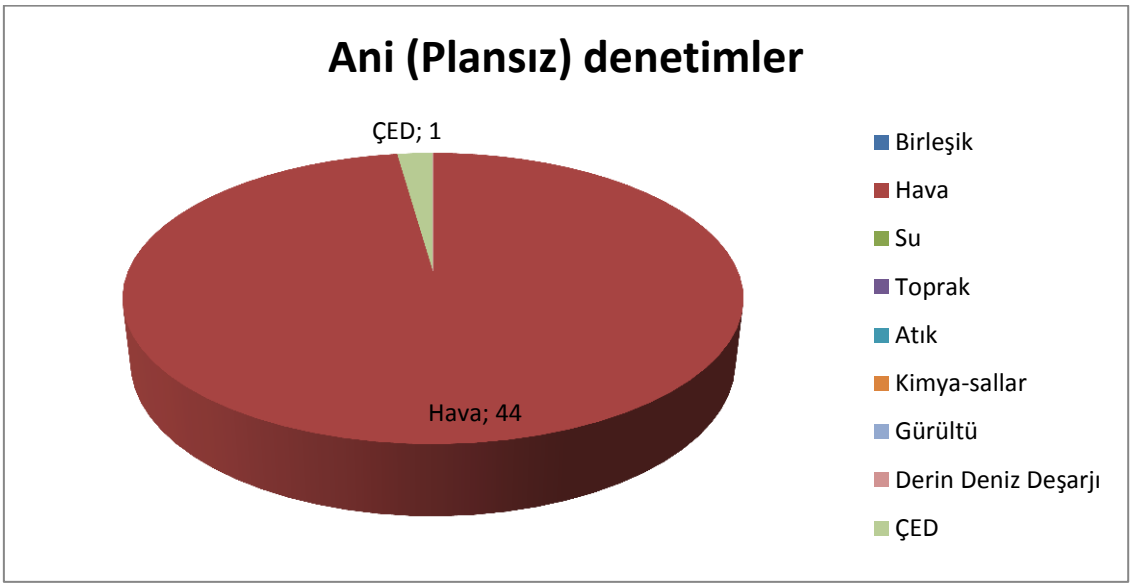

Grafik G.2 –İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

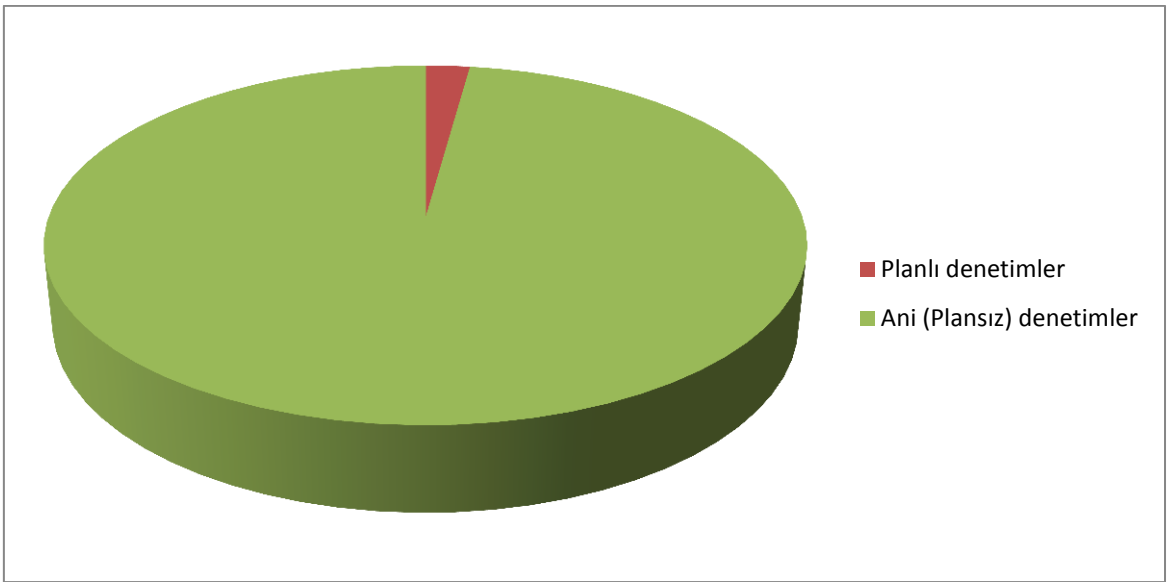

Grafik G.3–İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

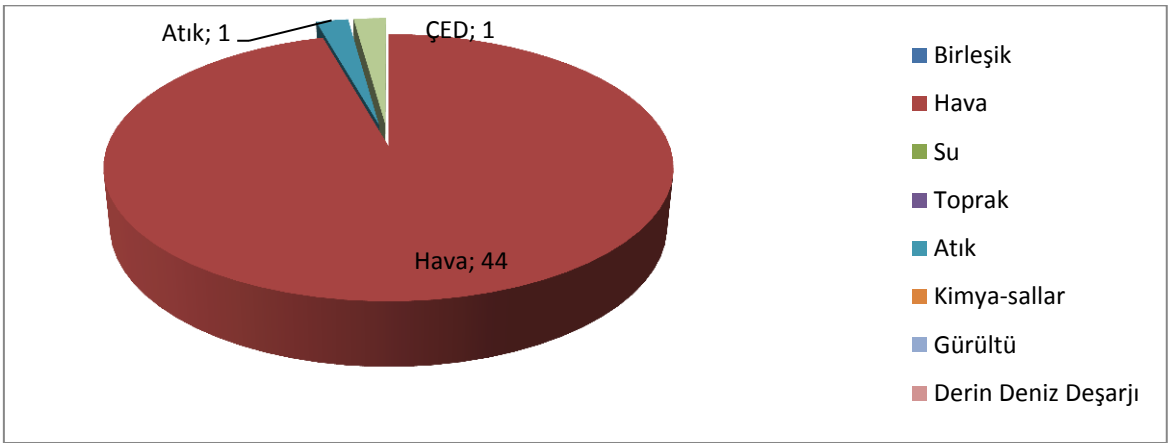

Grafik G.4– İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

İlimizde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz teknik personellerince yapılan denetimlere ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge G.2.1 – İlimizde2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Yapılan Denetimler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

2012 Yılında İlimizde Yapılan Denetimlere İlişkin Sayılar	
Tıbbi Atık Denetimleri (Hastane, Aile Sağlığı Merkezi, Toplum Sağlığı Merkezi, Diş Hastanesi vs.)	17
Katı Yakıt (Kömür) Denetimleri (Binalar, Kamu Kurum ve Kuruluşları, İş Yerleri ve Oteller)	203
Çevre Eğitimleri (Okullarda İlköğretim Öğrencileri ve Öğretmenler)	900
Gürültü Denetimleri(Şikayete Bağlı)	19
Katı Atık Denetimleri (Çöplerin Etrafa, Yol Kenarlarına Atılması İle İlgili Şikayete Bağlı Denetimler)	7
ÇED Denetimleri	20

Çizelge G.2.2 – İlimizde2012 Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

Şikayetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı				7		19		**26**
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı				7		19		**26**
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)				100		100		**100**

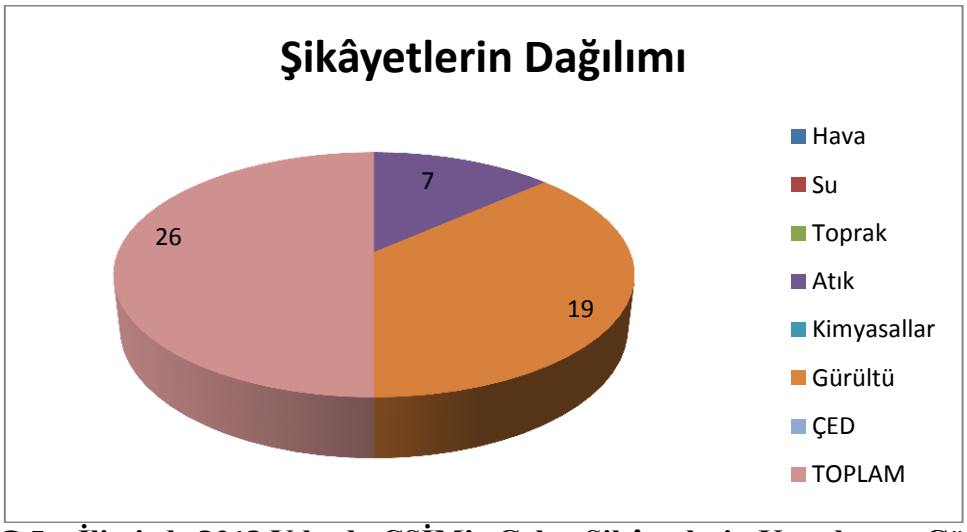

Grafik G.5 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM'e Gelen Şikâyetlerin Konularına Göre Dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

G.3. İdari Yaptırımlar

İlimizde, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz teknik personelleri tarafından çevre denetimleri aralıksız yapılmaktadır.

Çizelge G.3–İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	33.930			94.244			15.705		**143.879,00**
Uygulanan Ceza Sayısı	44			1			1		**46**

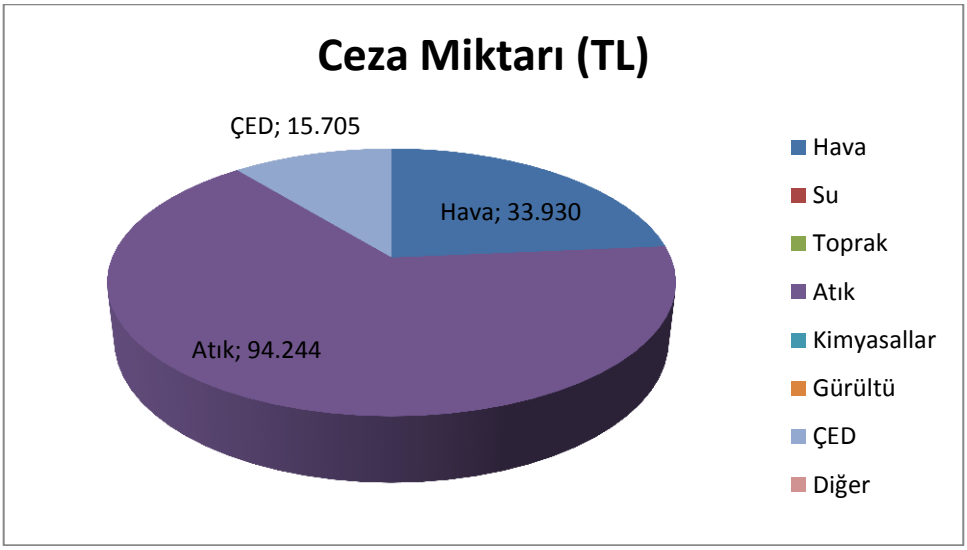

Grafik G.6 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konularına Göre Dağılımı(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizdeki mevcut tesis ve işletmelerde gerçekleştirilen denetimler sonucunda, İl Müdürlüğümüzce faaliyet durdurma veya kapatma kararı verilmemiştir.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizdeki denetimler esnasında uygulanan idari yaptırımlarda kesilen ceza miktarı 143.879,00 TL olmakla birlikte en fazla ceza miktarı 94.244,00 TL Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin İş Termin Planında Belirlenen Sürede İşletmeye Alınmaması üzerine kesilmiştir.

Kaynaklar
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İlimizde, çevre bilincini geliştirmek ve çevreye olan duyarlılığı artırmak amacıyla 2011-2012 eğitim–öğretim yılında, ilköğretim okullarında 1.500 öğrenciye İl Müdürlüğümüz personelleri tarafından çevre eğitimi verilmiş olup, 2012 yılında eğitim verilen öğrenci sayısı 900 dür.

Çevre Kirliliği; Genetikde

Fotoğraf H.1 – İlimizde 2012 Yılında Gerçekleştirilen Çevre Eğitimleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012)

H.1. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Çevre Eğitimlerine önem verilerek Çevreye duyarlı bireyler yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Müdürlüğümüz tarafından 2012 yılında 900 öğrenciye Çevre Eğitimi verilmiştir.

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER

1. GENEL

1.1. NÜFUS

NÜFUS : 190 409

GÖSTERGE: **Nüfus artış hızı 0,1**

TANIM: Belirli bir dönemde, İl için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.

Kaynak: TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi İl nüfus artış hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km^2)

Durum ve eğilimler;

Veri formatı

Yıllar	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2001	2002	2003
Nüfus	142.601					168.634			
Nüfus Artış Hızı (%)	16,76								
Yıllar	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Nüfus (Milyon Kişi)				181.866	184.025	183.486	184.418	188. 857	190.409
Nüfus Artış Hızı (%)				11,8	-2,9	5,1	23,8	8,2	0,1

NÜFUS

GÖSTERGE: **Kentsel nüfus oranı**

TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.

Kaynak: TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi yıllık (1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde) kırsal ve kentsel nüfus oranı (%),Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması

Durum ve eğilimler:

Veri formatı

	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Belde ve Köyler (%)
1927	24,2	75,8
1950	25	75
1980	43,9	56,1
1990	59	41
2000	64.9	35,1
2010	76,3	23,7
2012	77,3	22,7

Değerlendirme ve Sonuçlar: İlimiz göç alan ve göç veren bir şehir konumundadır.

1.2 SANAYİ

SANAYİ
GÖSTERGE: Sanayi Bölgeleri
TANIM: İlimizde 1 adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır.
Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde 1 adet OSB bulunmaktadır. Iğdır Organize Sanayi Bölgesi için ayrılan 200 Hektarlık alanın % 42'sini kapsayan (837.525 m^2) bölümünde 67 adet 5.000 m^2, 20 adet 10.000 m^2, 16 adet 15.000 m^2 ve 3 adet 25.000 m^2 olmak üzere toplam 106 adet sanayi tesisi kurulabilecek parsel oluşturulmuştur. % 58'lik kısım ise yeşil alan, yol, idari binalar ve sosyal amaçlı tesisler için ayrılmıştır.
Durum ve eğilimler; Iğdır'da sanayileşmenin düzenli, toplu ve planlı bir şekilde gelişmesini sağlamak amacıyla Iğdır Organize Sanayi Bölgesi kurulmuş bulunmaktadır.
Değerlendirme ve Sonuçlar:Iğdır'da sanayinin karşılaştığı darboğazlar, teknik alt yapıdan kaynaklanan sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü Iğdır'da sanayi henüz gelişmemiş, oluşma devresindedir. Ayrıca, göç olgusu, mevcut potansiyele göre bölgeye yapılabilecek sanayi yatırımlarına halkın tasarrufları ile birlikte kanalize edilmesini sağlayacak kurumsal alt yapının oluşturulamaması İlin ekonomik yönden gelişmemesine ve geri kalmasına sebep olmuştur.

SANAYİ
GÖSTERGE: Madencilik
TANIM: İlimiz sınırları içerisinde pomza ocakları ile kum-çakıl ocakları mevcuttur.
Kaynak: İl Özel İdaresi, MİGEM
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

İlimiz Sınırları İçinde Yer Alan Maden Çıkarma ve İşleme Tesisleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)	
Mevkii	**Faaliyet Alanı**
1- Bayraktutan Köyü Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
2- Suveren Köyü Merkez	Bazalt Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
3- Küçük Sanayi Sitesi Karşısı Tedaş Yolu Üzeri Merkez	Hazır Beton Tesisi
4- Bayraktutan Köyü Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Yıkama-Eleme Tesisi
5- Alikamerli Mah Merkez	Beton Santrali ve Hazır Beton Elemanları Üretim Tesisi
6- Karaağaç Mah. Merkez	Beton Yapı Elemanları Üretim Tesisi
7- Acemi sırtı Mevkii Aralık	-Pomza Ocağı
8- Tarlabaşı Köyü Mevkii Aralık	-Pomza Ocağı
9 Suveren Köyü Kavaktepe Mevkii Merkez	Pomza Ocağı
10- Suveren Köyü Kavaktepe Mevkii Merkez	Bims Tuğla (Bims Blok) İmalat Tesisi
11-Halfeli Beldesi Merkez	Bims Üretim Tesisi
12- Organize Sanayi Bölgesi Merkez	Bims Blok Üretim Tesisi

13- Bayraktutan Köyü Nezer Mevkii Merkez	- Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
14- Melekli Beldesi	Hazır Beton Tesisi
15- Bayraktutan Köyü Nezer Mevkii Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
16- Çalpala Köyü Saldasat Mevkii-Kum Merkez	Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
17- Kuzugüden Köyü Çaylak Mevkii Merkez	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma Eleme Tesisi
18- Tuzluca İlçesi	Kırma-Yıkama-Eleme Tesisi
19- Taşlıca Köyü Merkez	Andezit (Mermer) Ocağı
20- Morköprü ve Kağan Mevkii Tuzluca	Tuğla ve Kiremit Kili Ocağı, Fabrika Üretim Tesisi
21- Bayraktutan Köyü Merkez	Kum-Çakıl Ocağı
22- Sürmeli Köyü Tuzluca	Kum-Çakıl-Ariyet Ocağı ve Kırma-Yıkama-Eleme Tesisi
23- Suveren Köyü Merkez	Ariyet Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
24- Sürmeli Köyü Tuzluca	Kum-Çakıl-Ariyet Ocağı
25- Yukarı Çarıkçı Köyü Tuzluca	Kum-Çakıl-Ariyet Ocağı
26- Tuzluca	Tuz Madeni Çıkarma Faaliyeti
27- Karaağaç Mah Merkez	Bims Blok Üretim Tesisi
28- Tuzluca	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi
29- Tuzluca	Kum-Çakıl Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi

Durum ve eğilimler;

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İlde Bulunan Türlerine göre Maden Ocağı ve Tesis Sayısı	-	-	-	2	2	10	5	5	3	2
Maden Ocaklarının ve Tesislerinin Alanları (Ha)	-	-	-	5,1	86,4	344,32	1079,57	2,77	28,93	110
Maden Ocaklarının Sayılarının Yıllara göre Değişimleri(%)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Değerlendirme ve Sonuçlar: İlimiz, yeraltı zenginlikleri bakımından fakirdir. Iğdır'ın yeraltı zenginliği pomza, tuz ve kum ocaklarından oluşmaktadır.

2. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: **Sıcaklık**

TANIM: İlimizde 2012 yılında ortalama sıcaklık değeri 13,7 ^{o}C iken, Türkiye'deki ortalama sıcaklık değeri 14,1 ^{o}C olarak ölçülmüştür.

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve eğilimler:

Iğdır ili çevresindeki yüksek alanlardan tamamen farklı bir iklime sahiptir. Sıcaklık yüksek ve yağışlar azdır. İl yarı kurak bir iklime sahiptir. Bu durumda bölge, Doğu Anadolu ölçüsünde kendine özgü iklim koşullarıyla bir yöresel klima alanı oluşturmaktadır.

Veri formatı

	1970	1980	1990	2000	2005	2007	2009	2010	2011	2012
Türkiye ort. sıcaklık	12,4	12,9	13,1	13,6	13,6	14,1	13,9	15,4	13,4	14,1
İlin ort. sıcaklık	13,1	12,5	12,2	13,1	12,8	12,1	12,8	14,6	12,6	13,7

Değerlendirme ve Sonuçlar: Iğdır ovası ve çevresi Türkiye ve Doğu Anadolu ölçüsünde kendine özgü iklim özelikleri ile yöresel klima alanı içine girmektedir. Iğdır iklim olarak yazları sıcak ve kurak kışları ılıman bir iklime sahiptir. Aralık, Ocak ve Şubat aylarının sıcaklık ortalamasının fazla düşük olmaması nedeniyle İlimizde kış mevsimi fazla soğuk geçmemektedir. İlkbahar mevsiminde sıcaklık ortalaması 10 °C'nin, yaz mevsimi sıcaklık ortalaması ise 24 °C'nin üzerine çıkmaktadır. Sonbahar mevsiminin ortalama sıcaklık değeri ilkbahara benzerlik göstermektedir. Don olayları kış mevsiminde ağırlıklı olarak Aralık, Ocak ve Şubat aylarında görülür. Nisan ve Ekim aylarında don olayına seyrek rastlanır. Kış gününü ifade eden şiddetli soğuklar ise, en fazla Ocak ayında görülmektedir.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: Yağış

TANIM: İlde 2012 yılında birim alana düşen ortalama yağış miktarı 19,8 kg/m^{2}'dir.

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama yağış miktarları aşağıdaki tabloda kg/m^{2} cinsinden verilmektedir.

Durum ve eğilimler;

Veri formatı

	1970	1980	1990	2000	2005	2007	2009	2010	2011	2012
Ortalama (kg/m^{2})	9,5	11,8	18,3	17,6	22,3	30,3	25,3	28,9	28,3	19,8

Değerlendirme ve Sonuçlar: İlde yaşanan yağış eksikliği sebebiyle, Iğdır Ovasında tarımsal anlamda sıkıntı yaşanmaktadır. Ancak bu durum Akdeniz iklim bölgesinde olduğu gibi yağış rejiminin düzensiz olmasından değil, temelde İlde yıllık yağış miktarının azlığından kaynaklanmaktadır. Bu duruma göre bölgede su sorunu özel bir önem taşımakta ve ovadaki tarımsal faaliyetlerin ekonomik olabilmesi için sulama tesislerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

3.HAVA KALİTESİ

HAVA KALİTESİ

GÖSTERGE: Hava Kirleticileri

TANIM:

İlimizde 2012 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Merkez	SO_2	AGS*	PM10
Ocak	21	-	173
Şubat	18	-	162
Mart	29	-	76
Nisan	16	-	62
Mayıs	21	-	51
Haziran	12	-	36
Temmuz	8	-	31
Ağustos	14	-	71
Eylül	16	-	66
Ekim	14	-	67
Kasım	17	-	124
Aralık	24	-	116
ORTALAMA	17,5	-	86,25

Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu

Hava Kalitesi İndeksi	SO_2	NO_2	CO	O_3	PM10
	1 saatlik ortalama (µgr/m^3)	24 saatlik ortalama (µgr/m^3)	24 saatlik ortalama (µgr/m^3)	1 saatlik ortalama (µgr/m^3)	24 saatlik ortalama (µgr/m^3)
1 (çok iyi)	0-50	0-45	0-1,9	0-35	0-25
2 (iyi)	51-199	46-89	2,0-7,9	36-89	26-69
3 (yeterli)	200-399	90-179	8,0-10,9	90-179	70-109
4 (orta)	400-899	180-299	11,0-13,9	180-239	110-139
5 (kötü)	900-1499	300-699	14,0-39,9	240-359	140-599
6 (çok kötü)	>1500	>700	>40,0	>360	>600

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve eğilimler;

İlimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza ait 1 adet Hava Ölçüm İstasyonu bulunmaktadır.

İlimizde mevcut olan Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonunun Yeri (Google Earth, 2013)

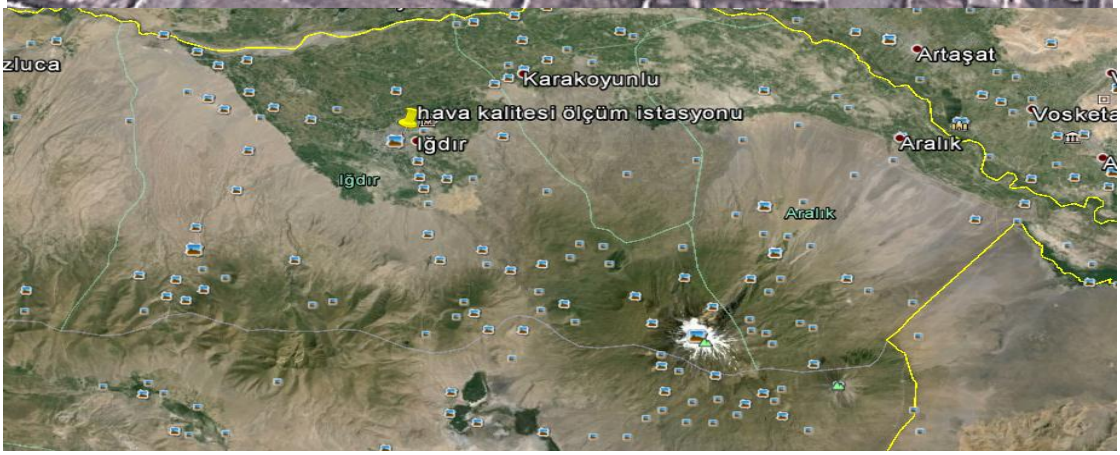

İLİMİZDE YAŞANAN HAVA KİRLİLİĞİNİN NEDENLERİ

1-İlimizde oluşan hava kirliliğinin en önemli sebebi, ilimizin **topoğrafik yapısıdır**.

2-İl Meteoroloji Müdürlüğünden alınan verilerden de anlaşıldığı üzere, ilimizde **rüzgâr hızı, yağış oranı ve nem oranı** çok düşüktür.

3-Ayrıca İlimizde **rüzgar erozyonu** da yaşanmaktadır.

Değerlendirme ve Sonuçlar:

2012 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce İlimiz Valisi Sayın Ahmet PEK başkanlığında 19.11.2012 tarih ve 2009/09 sayılı Mahalli Çevre Kurul Kararı alınmıştır. Alınan bu kararın uygulanabilirliğinin sağlanması amacıyla, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce, Belediye anonsları, yerel radyo ve gazeteler ve internet siteleri aracılığıyla halkımıza bilgi ve uyarı duyuruları yapılmakta olup, Belediye Zabıta Müdürlüğü'ne gönderdiğimiz duyuru metinleri tüm binalara tutanak karşılığı dağıtılmaktadır. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz, İl Özel İdaresi Sekreterliği, Belediye Başkanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü ve Halk Sağlığı Müdürlüğü personelinden oluşan denetim ekipleri oluşturulmuştur. Kaloriferlerin aynı anda yakılması ile kirlilik yükü arttığından, İlimizdeki mahalleler, 2 bölgeye ayrılmış ve kaloriferlerin belirlenen saatler arasında ateşlenmesi kararı alınmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde hava kalitesinde ciddi oranlarda iyileşme sağlanmıştır.

4. SU-ATIKSU

SU-ATIKSU
GÖSTERGE: **Su Kullanımı**
TANIM: İlimizde, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarları aşağıda tablo halinde verilmektedir.
Kaynak: DSİ, TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve eğilimler;

İlimizde içmesuyu arıtma tesisi bulunmamaktadır. İçme suyu yüzeysel kaynaklardan karşılanmamakta olup, yer altı sularından sondajla çekilmek suretiyle temin edilmektedir. İlde 3.142.011 m^3/yıl (Kaynak TUİK 2010) miktarında içmesuyu, 4 adet derin kuyudan alınan Q=175 lt/sn ile karşılanmaktadır.

İlde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bu kapsamda hizmet alan nüfus aşağıda, tablo halinde verilmiştir.

İçme ve kullanma suyu şebekesi ve arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı ve nüfusu (TUİK, 2010)

İLLER	Toplam Belediye Sayısı	Toplam Belediye Nüfusu	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayısı	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Sayısı	İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Nüfusu	İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)
TÜRKİYE	2.950	61.571.332	2.925	60.664.687	99	346	32.992.877	54
Iğdır	8	111.231	8	107.145	96	-	-	-

Veri Formatı

İlimizde yıllara göre sulama amaçlı çekilen su miktarları aşağıda tablo halinde verilmiştir.

	2004		2008		2012	
	milyar m^3	%	milyar m^3	%	milyar m^3	%
Sulama	**681.250.000**		**616.426.000**		**555.857.000**	
İçme-Kullanma	-		-		-	
Sanayi	-		-		-	

Değerlendirme ve Sonuçlar:

İlimizde, içme, kullanma ve sanayi tesislerinde proses amaçlı kullanılan su, sondaj kuyuları ile yer altı suyundan temin edilmektedir

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: **Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları**

TANIM: Şehrin içme ve kullanma suyu sondajla temin edilen ve depolanarak günün belirli saatlerinde şehir şebeke sistemine veren bir yapıyla işletilmektedir.İlin, mevcut içme suyu ihtiyacı halen kullanılmakta olan toplam 4 Adet derin kuyudan alınan su (Q=175 lt/sn) ile karşılamaktadır.

Kaynak: TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde içme ve kullanma suyu sondajla çekilen kuyu sularından karşılanmaktadır. 1990 yılı ve sonrasında kuyulardan toplam çekilen su miktarı % olarak aşağıda tablo halinde verilmektedir.

Durum ve eğilimler; İlimizde, yeraltı suyu oluşumu, ovada yağışın yeterli derecede olmaması sebebiyle ve fazla su sıfır olduğundan yer altı suyuna yağıştan beslenme yoktur. Akifer başlıca güneydeki volkanik kayaçlardan yanal olarak, Aras Nehri ile kuzeyden ve sulama suyundan süzülme ile beslenmektedir.

Veri Formatı

Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (%)					
	Baraj	Kuyu	Kaynak	Akarsu	Göl-Gölet
1990	0	100	0	0	0
1995	0	100	0	0	0
2000	0	100	0	0	0
2005	0	100	0	0	0
2010	0	100	0	0	0
2012	0	100	0	0	0

Değerlendirme ve Sonuçlar: Iğdır Belediyesinin yaptığı çalışmalara göre Iğdır'ın içme suyu ihtiyacı aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Iğdır'ın Yıllara Göre İçme Suyu İhtiyacı

YILLAR	SU İHTİYACI (lt/sn)
2000	500
2005	642
2010	820
2015	1050

Kaynak: Iğdır Belediye Başkanlığı verileri

İlde son yıllarda mevcut su kaynaklarında kısmi bir azalma olduğu görülmüş ve su sıkıntısı yaşanmıştır. Su sıkıntısının aşılması için geliştirilen alternatif projelerin hayata geçirilmesi ile ilin önümüzdeki yüz yıllık bir dönemde içme suyu sıkıntısı yaşamayacağı düşünülmektedir.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: **Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler**

TANIM:

İlimizde atıksu arıtma tesisi bulunmadığı için, atıksular herhangi bir arıtıma işlemine tabi tutulmamaktadır. İlimizin evsel atık suları ve yağmur sularını mevcut kanalizasyon şebekesine bağlanmaktadır.

Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

İldeki 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)

Durum ve eğilimler; İlimizde atıksu arıtma tesisi bulunmamaktadır. İPA kapsamında Iğdır Belediyesine fon sağlanacak olup, atıksu arıtma tesisiyle ilgili proje aşamasına geçilmiştir.

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Sayısı	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Değerlendirme ve Sonuçlar:

İlimizde atıksu arıtma tesisi bulunmadığı için atıksular herhangi bir arıtma işlemine tabi tutulmamaktadır. Iğdır Belediyesi tarafından, İPA kapsamında alınan fonlar vasıtasıyla İlde atıksu arıtma tesisi yapılmasıyla ilgili proje aşamasına geçilmiş olup, bu konuda çalışmalar devam etmektedir.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu

TANIM: İlimizde1994 yılı ve sonrasında kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bu belediyelere bağlı nüfus sayıları ile kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı % olarak aşağıda tablo halinde verilmektedir.

Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve eğilimler;

2009-2010-2011-2012 Yılları Arası Su ve Kanalizasyon Döşemeleri								
	2009		2010		2011		2012	
	SU	KNLZYON	SU	KNLZYON	SU	KNLZYON	SU	KNLZYON
Söğütlü Mah.	228	520	800	2.636	1.682	4.519	3.316	4.800
Konaklı Mah.	2.382	-	385	-	193	-	-	-
14 Kasım Mah.	-	230	807	-	1.742	937	900	-
Karaağaç Mah.	574	270	380	705	2.245	316	2.415	1.148
Topçular Mah.	-	-	162	105	150	170	-	-
Bağlar Mah.	-	40	224	263	60	-	-	367
7 Kasım Mah.	-	330	480	156	2.332	1.250	6.140	800
Emek Mah.	185	443	1.132	213	942	465	650	2.330
Cumhuriyet Mah.	445	1.896	3.126	2.459	5.014	3.576	2.471	2.950
Alikamerli Mah.	-	245	40	-	854	440	-	366
Hakveyis Mah.	-	-	72	92	100	-	600	-
Kışla Mah.	874	30	-	-	140	42	-	-
Yeni Mah.	980	-	-	-	2.140	-	-	-
Atatürk Mah.	540	-	-	160	90	-	436	558
TOPLAM	6.208	4.004	7.608	6.789	17.684	11.715	16.928	13.319

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	1	2	3	4	4	4	4
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	32	48	36	59	59	60	59

Değerlendirme ve Sonuçlar.

SU-ATIKSU
GÖSTERGE: Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı
TANIM: İlimizde atıksu oluşturacak sanayi tesisi bulunmadığı için, İlin topografyasına şekil veren akarsulardan olan Aras Nehri ve Karasu Çayı'nın kirlilik yüklerinin çoğunu evsel atıksular ve tarımsal faaliyetler oluşturmaktadır.
Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:İlde Organize Sanayi Bölgesi yeni kurulum aşamasında olduğu için ve yüksek oranda kirlilik üreten sanayi tesisi mevcut olmayıp, atıksu arıtma tesisi olan sanayi tesisi bulunmamaktadır.
Durum ve eğilimler; İlimizde OSB yeni kurulum aşamasındadır. Yüksek miktarda atıksu oluşturan sanayi tesisi bulunmamaktadır.
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlde, sanayi kuruluşlarına ait atıksu arıtma tesisi bulunmadığı için, arıtma çamuru da oluşmamaktadır.

5. ARAZİ KULLANIMI

ARAZİ KULLANIMI
GÖSTERGE: **Arazi Kullanımı**
TANIM:İlin toplam yüzölçümü 358,800 hektar olup, bunun 85.421 hektarı tarım arazisi, 146.571 hektarı çayır mera arazisi, 2.233 hektarı orman arazisi, 27.350 hektarı nadas ve 106.706 hektarı diğer araziler olarak dağılım göstermektedir.
Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:
Durum ve eğilimler; Iğdır Ovasında hakim olan formasyon bazalttır. Bazaltlar üstünde, muhtelif zamanlarda farklı yerlerden taşınmak suretiyle alüvyalkarekterli toprak örtüsü meydana gelmiştir. Geçmiş zamanlarda taşkınlar ve Aras Nehrinin yatak değiştirmelerine bağlı olarak kil, silt, kum ve değişik bünyede topraklar oluşmuştur. Batı ve güneydeki yamaç araziler kolüvyal karakterlidir. Ovada granüler yapıda olan topraklarda geçirgenlik, su tutma kapasitesi ve havalandırma gibi özelliklerin elverişli oluşuna karşılık, diğer yapılardaki topraklarda bu özellikler zayıftır. **Veri Formatı**

	Tarımsal Alanların Sınıfsal Dağılımı [2012] Kaynak: Gıda,Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü								
		I. Sınıf Ha	II. Sınıf Ha	III. Sınıf Ha	IV. Sınıf Ha	V. Sınıf Ha	VI. Sınıf Ha	VII. Sınıf Ha	VIII. Sınıf Ha
İLÇE IĞDIR	MERKEZ	24862	3200	4900	20000	0	31150	37597	10500
	ARALIK	0	1221	24032	4790	0	33000	13255	9300
	KARAKOYUNLU	Merkeze dahildir							
	TUZLUCA	844	1450	5820	5830	650	35500	55800	20900

İlimizin 2012 Yılı Arazi Kullanım Durumu(Gıda,Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, TUİK)

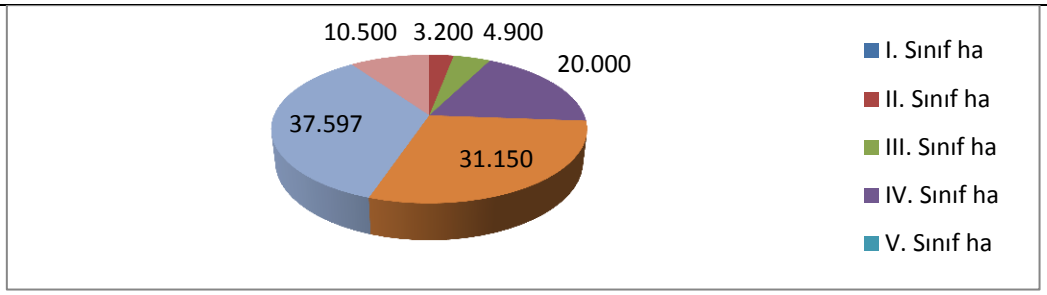

Değerlendirme ve Sonuçlar: Iğdır'da I-IV. sınıf araziler 110.894 ha olup, 53.183 ha alanda tarım yapılmakta, 25.706 ha'lık alanı I sınıf tarım arazisini oluşturmaktadır. 207.132 ha alanı kaplayan V-VII sınıf arazilerin 8.842 ha'lık bölümünde işlemeli tarım yapılmakta olup, büyük bir kısmını oluşturan çayır-mera alanları VI ve VII sınıf araziler üzerinde yoğunlaşmıştır.

6. TARIM

TARIM

GÖSTERGE: Kişi Başına Tarım Alanı

TANIM: Topoğrafyası düz arazilerdir. I. Sınıf arazilerin kapladığı alan 25.706 ha olup il yüzölçümünün %7'ini teşkil etmektedir. Bu arazilerin 24.433 hektarında sulu tarım yapılmaktadır.

Kaynak: TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Iğdır'ın sahip olduğu toplam tarım alanının % 1,8'i sebze bitkileri ekiliş alanı, %1,8'i meyve alanlarını, %27,6'sı diğer (kavaklık+nadas+boş) alanları ve geri kalan kısmı hububat vb. ürünlerin yetiştirildiği alanları oluşturmaktadır. Meyve alanları ve diğer alanların Türkiye'ye oranla Iğdır'da daha düşük oranda olmasının sebebi; meyve ve sebze ürünlerinin pazarlama sorunu olması ve nadas alanlarının fazla olmasıdır. İlimizin arazi yapısının ilçeler bazında dağılımı tablo halinde verilmektedir.

Durum ve eğilimler;

Iğdır İli Toprak Sınıflarına Göre Arazi Kullanım Durum (Tarım,Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve TÜİK verileri)

		Orman Ve Fundalık ha	Tarım Alanı ha	Tarım Dışı Arazi ha	Çayır Ve Mera ha
İLÇE (IĞDIR)	MERKEZ	0	44.157	55.610	50.638
	ARALIK	2.233	10.494	14.540	42.433
	KARAKOYUNLU	0	11.738	0	0
	TUZLUCA	0	52.134	21.311	53.500

Değerlendirme ve Sonuçlar:

Iğdır Ovası; Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan kışları soğuk, yazları kurak geçen mikroklima özelliği gösteren düz bir ovadır. İklim ve sulama durumunun uygun olması nedeniyle ürün deseni çeşitliliği fazladır. Ekilebilir arazilerin dışında kalan kısımlarda ise, mera ve yaylaların uygunluğu hayvancılığın

gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Bölgede yetiştirilen ana ürün hububat olmakla birlikte, endüstri bitkilerinden şeker pancarı ve pamuk, yem bitkilerinden yonca ve sebzelerin bütün çeşitleri, meyvecilikte ise zeytin ve turunçgiller hariç bütün meyve çeşitleri yetiştirilebilmektedir.

TARIM

GÖSTERGE: Kimyasal Gübre Tüketimi

TANIM: Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar başına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha)

Durum ve eğilimler;

İlimizde 2010 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Çevre Durum Raporu-2010)

Yıl	Ticari Gübre Cinsi	Kullanılan Miktar (Ton)	Kullanıldığı Alan (ha)
2009	AN%26	27.200	72
	AN %33	829.000	2.015
	ÜRE%46	1.311.950	5.051
	DAP	652.050	2.510
	KOMPOZE (15-15-15)	51.900	76
	KOMPOZE (15-15-15 Zn)	700	2
	KOMPOZE (20-20-0)	104.000	198
	KOMPOZE (20-20-0+Zn)	194.000	427
	T.S.P	18.600	62
	NKP	810.000	2.673
	DOĞAL AGROJİPS	900	2
	A. SÜLFAT % 21	75.900	159
	TOPLAM	**4.076.200**	**13.247**
2010	AN%26	39.000	102
	AN %33	854.950	2.077
	ÜRE%46	650.050	2.503
	DAP	537.150	2.068
	KOMPOZE (15-15-15)	48.300	71
	KOMPOZE (15-15-15 Zn)	32.600	65
	KOMPOZE (20-20-0)	202.000	384
	KOMPOZE (20-20-0+Zn)	136.650	301

	T.S.P	54.150	179
	A. SÜLFAT % 21	113.700	239
	POTASYUM SÜLFAT	9.700	19
	TOPLAM	**2.678.250**	**8.008**

Değerlendirme ve Sonuçlar: Kompoze gübreler verilirken kg/dekar hesabına göre verilirse, diğer nitratlı ve fosforlu gübrelere ihtiyaç kalmayacağından, ayrıca bu gübrelerin tekrar kompoze gübrelerle verilmemesi gerekmektedir. Potaslı gübrelere ihtiyaç duyulduğu takdirde dekara 8-10 kg.saf potas verilmelidir.

TARIM

GÖSTERGE: Tarım İlacı Kullanımı

TANIM:

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Çizelge B.8- İlimizde 2007-2008 Yıllarında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (Çevre Durum Raporu, 2011)

Yıl	Zirai Mücadele İlacının Grup Adı	Kullanılan Miktarı (Ton)	Kullanıldığı Alan (ha)
2007	İnsekdisitler	10,073	2378;100
	Herbisitler	1,175	9987;5
	Fungisitler	15,172	8070,3
	Rodentisitler	0,003	300
	Nematositler	-	-
	Akarisit.	0,062	53,79
	Kışlık ve Yazlık Yağlar	0,325	114
2008	İnsekdisitler	9,108	2150,276
	Herbisitler	1,175	9987,5
	Fungisitler	15,357	8168,7
	Rodentisitler	-	-
	Nematositler	-	-
	Akarisitler	0,105	91,09
	Kışlık ve Yazlık Yağlar	0,2	70,153

Durum ve eğilimler:

Değerlendirme ve Sonuçlar:

Iğdır Ovasında kontrolsüz ve bilinçsiz pestisit kullanımının olumsuz etkileri görülmektedir. Pestisitlerin ekonomik zarar eşikleri ve faydalı kullanım süreleri dikkat edilmeden yapılan uygulamalar, zaman zaman hiç gerek yokken toprağa ilaç atılması, toprak kirliliğine neden olmaktadır.

TARIM

GÖSTERGE: **Organik Tarım**

TANIM:İlimizde 2012 yılında organik tarım yapılan tarım alanı yüzölçümü ile söz konusu tarım alanında gerçekleştirilen üretim miktarı aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve eğilimler;
Veri Formatı

Yıllar	Toplam üretim		Üretim miktarı	
	Alan (ha)	Artış* (%)	Miktar (Kg)	Artış* (%)
2002	-	-	-	-
2003	-	-	-	-
2004	-	-	-	-
2005	-	-	-	-
2006	-	-	-	-
(.....)	-	-	-	-
2012	41,7 ha	-	4744 kg	-

Değerlendirme ve Sonuçlar:İl genelinde, organik tarım yapılan tarım alanı yüzölçümü çok küçük olup, halk arasında organik tarım uygulaması çok fazla gelişmemiştir.

7. ORMAN

ORMAN

GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar

TANIM:Iğdır yüzölçümünün % 0,6'sını (561 Ha) orman ve fundalık alanlar oluşturmaktadır. Orman-fundalık alanların %78'i III. sınıf arazilerde bulunmaktadır. Orman varlığı yok denecek kadar azdır.

Kaynak: Orman Bölge Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:Iğdır yüzölçümünün % 0,6'sını (561 Ha) orman ve fundalık alanlar oluşturmaktadır.

Durum ve eğilimler; Iğdır İlinde ormanlık alan yok denecek kadar az olmakla birlikte, İldeki çayır ve mera alanlarının toplamı 146.571 hektardır. Iğdır İline ait çayır ve mera durumunu gösteren grafik aşağıda yer almaktadır.

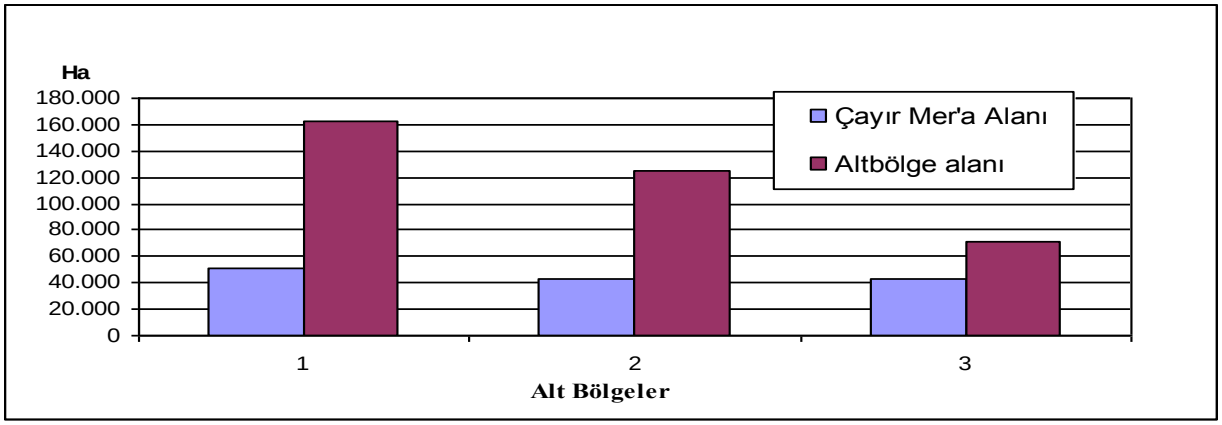

Değerlendirme ve Sonuçlar: İlimizde orman varlığı yok denecek kadar azdır.

9. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

GÖSTERGE: Karayolu ve Demiryolu Ağı

TANIM: İldeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) uzunluğunun yıllara göre değişimi kilometre cinsinden, aşağıda tablo halinde verilmektedir.

Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bölge Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve eğilimler;
Veri Formatı

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Karayolu Ağ Uzunluğu (km)	210	210	210	210	210	208	203	206	206	206	206
Demiryolu Ağ Uzunluğu (km)											

Değerlendirme ve Sonuçlar:

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

GÖSTERGE: Motorlu Kara Taşıtı Sayısı

TANIM:İlimiz, yeni il olmasına rağmen, İldeki araç sayısı oldukça fazladır.

Kaynak: TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde, cinslerine göre motorlu taşıt sayıları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Durum ve eğilimler;

Iğdır İli Motorlu Taşıt Sayısı								
Otomobil	Minibüs	Otobüs	Kamyonet	Kamyon	Motosiklet	Traktör	Özel Amaçlı Taşıtlar	TOPLAM
5.084	1.228	455	4.275	3.649	3.774	3.181	83	21.729

Değerlendirme ve Sonuçlar:

İlimiz, yeni il olmasına rağmen, İldeki araç sayısı oldukça fazladır. Bu araçlar az da olsa çevre kirliliğine sebebiyet vermektedir.

10. ATIK

ATIK

GÖSTERGE: Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı

TANIM: Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atık miktarı 46467 tondur.

Kaynak: TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

İlimizde 2012 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü 2012)

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?**			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer
Merkez	X	-		-	B	B	B	X				
Karakoyunlu	X	-		-	B	B	B	X				
Tuzluca	X	-		-	B	B	B	X				
Melekli	X	-		-	B	B	B	X				
Halfeli	X	-		-	B	B	B	X				
Hoşhaber	X	-		-	B	B	B	X				

Durum ve eğilimler; İlde 2011 yılında oluşan atık kompozisyonu aşağıda grafik olarak gösterilmektedir.

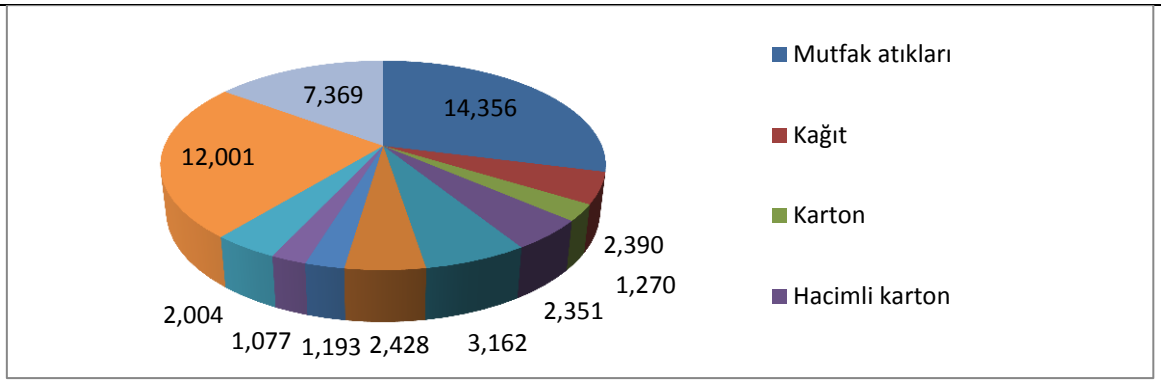

İlimizde, Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı tarafından yapımı tamamlanmış olan Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi 2012 yılında henüz işletmeye alınamadığı için, ilde oluşan ve toplanan katı atıklar vahşi depolama yöntemiyle depolanmaktadır.

Değerlendirme ve Sonuçlar:
İlde mevcut olan Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin işletmeye alınmasıyla birlikte, katı atıkların vahşi depolama alanlarında depolanması yönteminden vazgeçilecek olup, tesisin işletmeye alınmasının ardından söz konusu vahşi depolama sahalarının da rehabilitasyon çalışmaları başlatılacaktır.

ATIK

GÖSTERGE: Katı Atıkların Düzenli Depolanması

TANIM:
İlimizde, Iğdır İli Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı tarafından yapımı tamamlanmış olan 1 adet Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi mevcuttur.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan Belediyeler	Nüfus	
		Yaz	Kış
Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı tarafından yapımı gerçekleştirilen Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin 2013 yılında işletmeye alınması planlanmaktadır.	Iğdır Merkez	75.824	75.824
	Iğdır Karakoyunlu	2.432	2.432
	Iğdır Tuzluca	9.790	9.790
	Iğdır Aralık	6.361	6.361
	Iğdır Melekli	3.862	3.862
	Iğdır Hoşhaber	2.975	2.975
	Iğdır İl Özel İdaresi	11.921	11.921
	Iğdır Taşburun	2.253	2.253
	Ağrı Doğubeyazıt	66.423	66.423
	Ağrı Diyadin	19.089	19.089
Birlik Geneli		208.062	208.062

Durum ve eğilimler:

İlimizde Iğdır İli Çevre Hizmetleri Birliği tarafından yapımı gerçekleştirilmiş olan 1 adet katı atık düzenli depolama tesisi mevcut olup, söz konusu tesis 2012 yılında henüz işletmeye alınmamıştır.

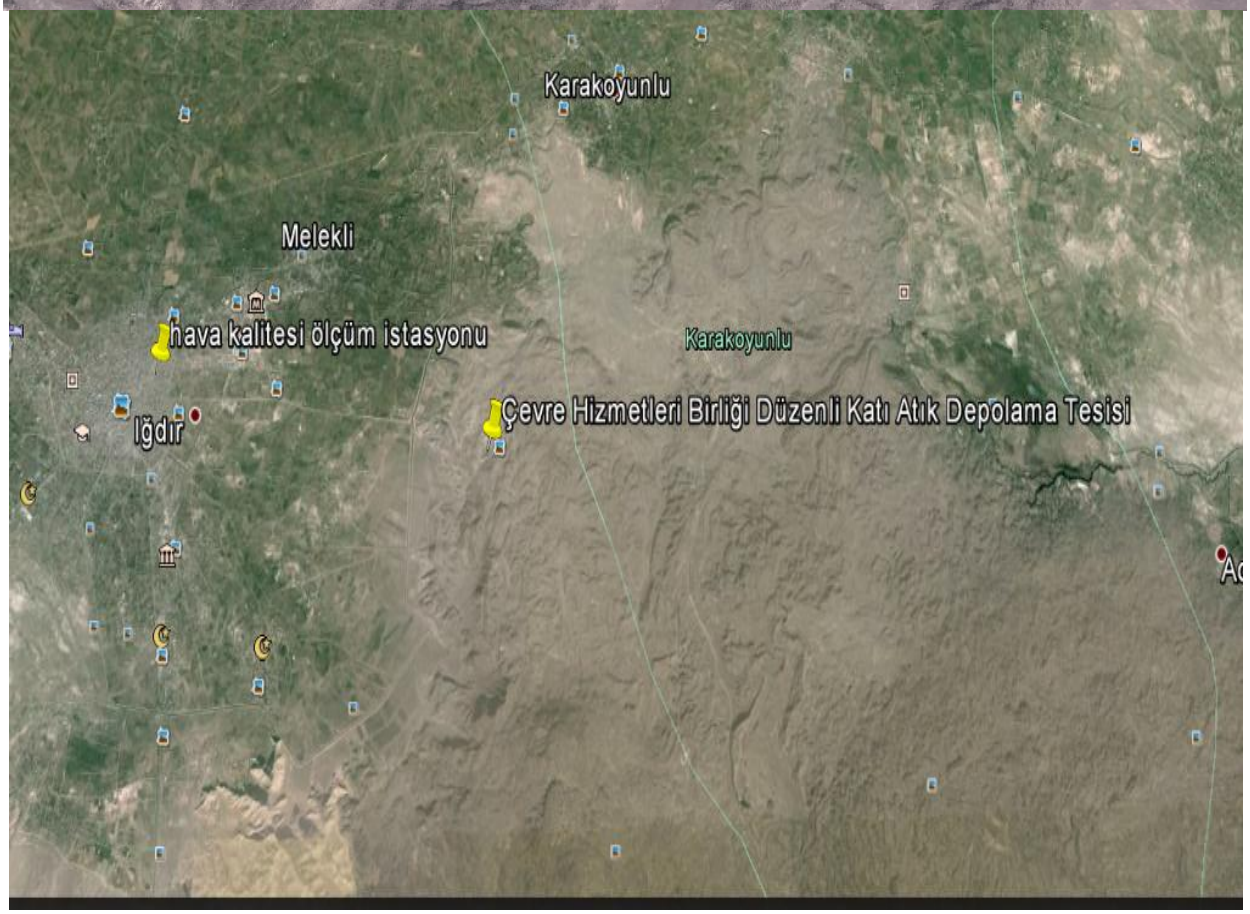

Değerlendirme ve Sonuçlar:

İlde mevcut olan Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin işletmeye alınmasıyla birlikte, katı atıkların vahşi depolama alanlarında depolanması yönteminden vazgeçilecek olup, tesisin işletmeye alınmasının ardından söz konusu vahşi depolama sahalarının da rehabilitasyon çalışmaları başlatılacaktır.

ATIK

GÖSTERGE: Tıbbi Atıklar

TANIM:
İlimizde, Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi bulunmakla birlikte henüz işletmeye alınmadığı için, İlde oluşan tıbbi atıklar, Erzurum ilinde bulunan sterilizasyon tesisine gönderilmek suretiyle bertaraf edilmektedir.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

2012 yılında, İl sınırları içinde oluşan ve toplanarak Erzurum Büyükşehir Belediye Başkanlığına ait Sterilizasyon Tesisinde bertarafa gönderilen, tıbbi atık miktarlarını gösteren tablo aşağıda verilmektedir.(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Durum ve eğilimler:

İl/İlçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu	kg/gün	Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Tuzluca Belediyesi		X	X				4		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Halfeli Belediyesi		X	X				0.2		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Aralık İlçe Hastanesi		X	X				8-12		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Karakoyunlu Toplum Sağlığı Merkezi		X	X				1,5		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Halk Sağlığı Labaratuarı		X	X				10		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum
Tuzluca Toplum Sağlığı Merkezi		X	X				0,3		X	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	TEK Tıbbi Atık Taşıma ve Temizlik İşleri AŞ	Erzurum

Değerlendirme ve Sonuçlar:
İlimizde Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı tarafından yapımı tamamlanmış olan Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinin işletmeye alınmasıyla birlikte, İlde oluşan ve İl merkezi ve ilçe Belediyeleri tarafından toplanan tıbbi atıkların, söz konusu tesiste bertaraf edilmesi sağlanacaktır.

ATIK

GÖSTERGE: Atık Yağlar

TANIM:İlimizde oluşan 2012 yılına ait 13.402 ton atık motor yağı PETDER tarafından toplanmıştır.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:
İlimizde, Geçici Faaliyet Belgesi veya lisans verilmiş Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi bulunmamaktadır.

Durum ve eğilimler;

İlimizde oluşan ve toplanan atık motor yağlarına ait geri kazanım ve bertaraf miktarları(PETDER, 2012)

Yıl	Geri kazanım (ton)	İlave yakıt (ton)	Nihai bertaraf (ton)
2008	12.765	-	12.765
2009	10.096	-	10.096
2010	18.516	-	18.516
2011	4.668	-	4.668
2012	13.402	-	13..402

İlimizdeki Atık Yağ Toplama Miktarları (PETDER, 2012)

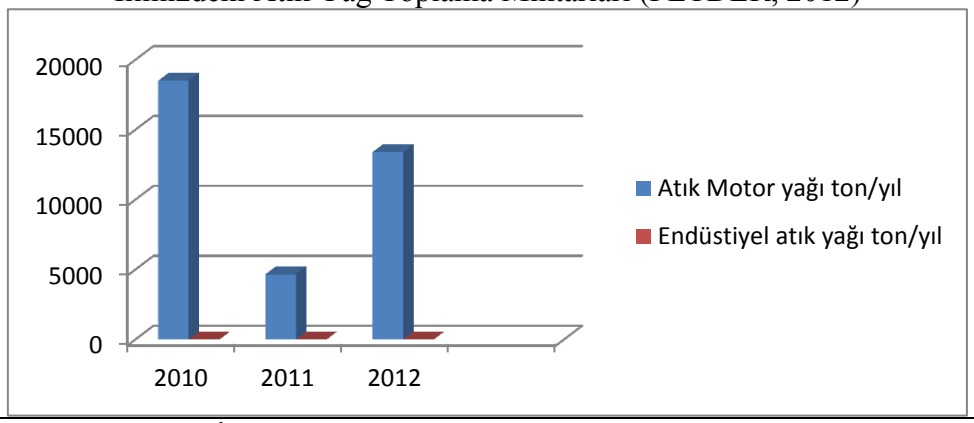

Değerlendirme ve Sonuçlar: İlimizde mevcut olan sanayi sitesinde bulunan araç bakım onarım yerleri gibi küçük çaplı işletmelerden kaynaklanan, atık motor yağlarının, üretildikleri yerlerde, sızdırmaz zemin üzerinde, sızdırmaz bidonlarda biriktirilerek yetkilendirilmiş kuruluşlar aracılığıyla toplanması için, İl Müdürlüğümüzce gerekli çalışmalar yapılmakta olup, söz konusu atık üreticilerine Müdürlüğümüz teknik elemanları tarafından, çevre kirliliği yaratılmaması açısından üretilen atık yağların sızdırmaz zemin üzerinde, ayrı kaplarda biriktirilmesi konusunda gerekli bilgilendirmeler yapılmakta ve bu sayede İlde oluşan ve ayrı toplanarak geri kazanım tesislerine gönderilen atık yağ miktarlarında, yıllara göre artış olduğu gözlenmektedir.

ATIK

GÖSTERGE: Bitkisel Atık Yağlar

TANIM:İlimizde, Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, izin ya da lisans verilmiş Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi veya Bitkisel Atık Yağ Taşıma Aracı bulunmamaktadır.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:İlimizde 2012 yılında bitkisel atık yağlarla ilgili yapılmış herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Durum ve eğilimler;

Değerlendirme ve Sonuçlar:
İlimizde, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz tarafından, bitkisel atık yağların, üretildikleri yerlerde diğer atıklardan ayrı olacak şekilde, sızdırmaz kaplarda biriktirilerek, bitkisel atık yağ taşımak amacıyla lisans almış taşıma araçlarına teslim edilmesi ve böylece atık bitkisel yağların ekonomiye kazandırılması ile ilgili gerçekleştirilmesi düşünülen projeler mevcut olup, söz konusu projelerin hayata

geçirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

ATIK

GÖSTERGE: Ambalaj Atıkları

TANIM:İlimizde, Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğine göre, ekonomik işletme olarak adlandırılan ambalaj üreten tesis ve ambalaj tedarikçisi bulunmamaktadır.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:İlimizde, yılda 3000 kilogramın üzerinde ambalaj atığı ürettiği için, Bakanlığımız tarafından hazırlanan ambalaj elektronik yazılım programına, kaydı yapılmış olan ve ekonomik işletme olarak adlandırılan 1 adet piyasaya süren işletme bulunmaktadır.

Durum ve eğilimler;

Değerlendirme ve Sonuçlar:
İlimizde ambalaj atıkları konusunda lisans almış Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Dönüşüm Tesisi ile ambalaj üreticisi tesis ve tedarikçi bulunmamaktadır. 3000 kilogramın üzerinde atık üretmesi sebebiyle, elektronik atık ambalaj yazılım programına kaydı yapılmış olan, 1 adet piyasaya süren işletme tarafından, işletmenin yılda toplayıp ekonomiye kazandırmakla yükümlü olduğu ambalaj miktarı, sözleşme imzalamış olduğu yetkilendirilmiş kuruluş aracılığıyla toplanarak, geri dönüşüm tesislerine gönderilmektedir.

ATIK

GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Lastikler

TANIM:
İlde, Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, geçici depolama izni verilmiş olan, 1 adet Ömrünü Tamamlamış Lastik Geçici Depolama Alanı mevcuttur. Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi bulunmamaktadır.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

İlimizde Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler(Çevre Durum Raporu, 2011)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m^3)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
1	300	2.000	0	-	-	-	-	-

Durum ve eğilimler;

Değerlendirme ve Sonuçlar:

ATIK

GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Araçlar

TANIM:
İlimizde Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik ve Ömrünü Tamamlamış Araçların Depolanması, Arındırılması, Sökümü ve İşlenmesine İlişkin Teknik Usuller Tebliği kapsamında, uygunluk yazısı verilmiş olan, 1 adet Ömrünü Tamamlamış Araç Teslim Yeri bulunmaktadır.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

İlimizde 2012 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri	ÖTA Geçici Depolama Alanı		ÖTA İşleme Tesisi		İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
1	0	0	0	0	0

Durum ve eğilimler:

Değerlendirme ve Sonuçlar:
İlimizde mevcut olan Ömrünü Tamamlamış Araç Teslim Yeri tarafından toplanan hurda araçlara ilişkin bilgilerin, Bakanlığımızca hazırlanmış olan elektronik ömrünü tamamlamış araç yazılım programına girilmesi sağlanacaktır.

ATIK

Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar

TANIM:İlimizde, elektrikli ve elektronik eşya üreten tesis mevcut değildir. İlde oluşan atık elektrikli ve elektronik eşyalarla ilgili,arındırma, söküm, parçalama, parçalama sonrası oluşan atıkların geri kazanımı faaliyetlerinin gerçekleştirildiği lisans almış İşleme Tesisi bulunmamaktadır.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve Eğilimler:

Değerlendirme ve Sonuçlar:İlde, Atık Elektrikli Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında yapılmış, herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

ATIK

Maden Atıkları

TANIM:İlimizde 4 adet pomza ocağı bulunmakta ve çıkarılan pomza, BİMS Üretim Tesislerinde, hammadde olarak kullanılmaktadır. Aynı zamanda kum ocakları mevcuttur.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:İlimizde cevher zenginleştirme faaliyeti gerçekleştirilen tesis bulunmamaktadır.

Durum ve eğilimler;

Maden Atıklarının Sınıflandırılması

Atık Kodu	Madenlerin aranması, çıkarılması, işletilmesi, fiziki ve kimyasal işleme tabi tutulması sırasında ortaya çıkan atıklar	Kategori
01 01	Maden kazılarından kaynaklanan atıklar	

Değerlendirme ve Sonuçlar:İlimizdeki mevcut maden ocaklarından kaynaklanan atıklarla ilgili olarak (atık motor yağları, ömrünü tamamlamış lastik v.b.), söz konusu işletme tarafından İl Müdürlüğümüze sunulmuş olan Proje Tanıtım Dosyasında yer alan taahhütlere uygun çalışıp çalışmadıklarını belirlemek amacıyla, İl Müdürlüğümüz teknik elemanlarınca rutin denetimler gerçekleştirilmektedir.

ATIK

Tehlikeli Atıklar

TANIM:İlimizde Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında lisans almış Tehlikeli Atık Bertaraf Tesisi bulunmamaktadır.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

İlimizde 2012 Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklara İlişkin Veriler (TABS, 2012)

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	(2012) Yılı						
		Atık Miktarı (…/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (…/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
	130113	600 kg						
	130205	4.000 Litre	4.000 Litre	100	R1			
	130206	542 kg	542 kg	100	R1			
	130206	400 Litre	400 Litre	100	R1			
	130206	850 Litre	850 Litre	100	R1			
	130206	1.450 Litre	1.450 Litre	100	R1			
	130206	2.100 kg	-	-				
	130208	400 Litre	400 Litre	100	R1			
	130208	1.700 Litre	1.700 Litre	100	R1			
	130208	600 Litre	600 Litre	100	R1			
	130208	1.000 Litre	-	-				

Durum ve eğilimler;

TABS'a Göre 2012 Yılında İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi

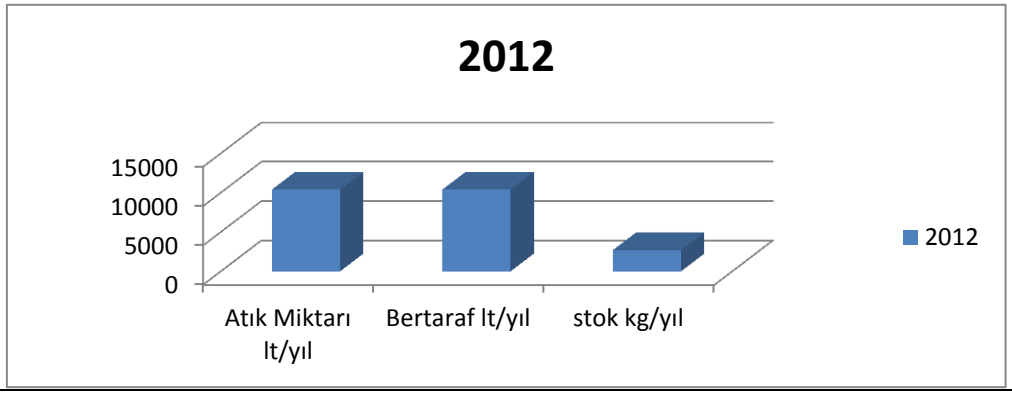

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlde oluşan tehlikeli atıkların, diğer atıklardan ayrı biriktirilerek, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında lisans almış, Geri Kazanım veya Bertaraf Tesislerine gönderilmek suretiyle bertaraf edilmesinin sağlanması için, İl Müdürlüğümüzce tehlikeli atık üreticilerinin bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Aynı zamanda tehlikeli atık üreticilerinin, Bakanlığımız tarafından hazırlanmış olan Tehlikeli Atık Beyan Sistemini kullanabilmeleri için, atık üreticilerine kullanıcı adı ve şifre verilerek,bir önceki yıla ait tehlikeli atıklarını elektronik ortamda atık beyan sistemine girmeleri sağlanmaktadır.

11.TURİZM

TURİZM

Yabancı Turist Sayıları

TANIM:İlimize giriş çıkış yapan yerli ve yabancı turist sayılarının yıllara göre değişimini gösteren tablo aşağıda verilmektedir.

Kaynak: TUİK, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Yıllar	*Yerli Ziyaretçi Sayısı*	*Yabancı Ziyaretçi Sayısı*	*TOPLAM*
2000	*18.049*	*42.538*	*60.587*
2001	*15.042*	*33.128*	*48.170*
2002	*127.689*	*50.443*	*178.132*
2003	*108.496*	*136.869*	*245.365*
2004	*98.132*	*258.416*	*356.548*
2005	*92.048*	*309.190*	*401.238*
2006	*82.540*	*249.107*	*331.647*
2007	*77.178*	*234.831*	*312.009*
2008	*97.005*	*239.744*	*336.749*
2009	*94.787*	*188.116*	*282.903*
2010	*187.946*	*242.838*	*430.784*
2011	*172.395*	*106.971*	*279.366*
2012	*101.70*	*140.762*	*241.832*

Durum ve eğilimler:

Değerlendirme ve Sonuçlar:İlimizde Ağrı Dağı Milli Parkı'nda düşük yoğunlukta turizm faaliyetleri yapılmaktadır. Genelde dağ tırmanışları ve doğa yürüyüşleri, ekoturizm, doğa turizmi, kayak, dağcılık sporu, yamaç paraşütü ve sportif olta balıkçılığı için ideal olmakla birlikte, söz konusu alana ait uzun vadeli gelişim planı yapıldığı takdirde, İle daha fazla yerli ve yabancı turist girmesi sağlanabilecektir.

KAYNAKÇA

www.die.gov.tr

www.tarim.gov.tr

www.TUİK.gov.tr

Iğdır İl Çevre Durum Raporu 2011

Iğdır Gıda Tarım ve HayvancılıkMüdürlüğü 2010-2012

Iğdır Belediyesi 2005-2012 Yılları Arası Verileri

Meteoroloji Bölge Müdürlüğü 1970-2012 Yılları Arası Verileri

DSİ 242. Şube Müdürlüğü Verileri 2012

İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü 2012 Yılı Verileri

Karayolları 12. Bölge Müdürlüğü 2010 Yılı Verileri

İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü 2012

Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, Resmi Gazete,

Çevre Sorunları'' Prof. Dr. Turgut GÜNDÜZ 1998

Gürültü Kontrolü Yönetmeliği, Resmi Gazete,

EK-1. 2012 YILINA AİTİL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİANKET FORMU

BÖLÜM I.HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

	SO_2	PM_{10}
Hava Kalitesi İndeksi	1 saatlik ortalama	24 saatlik ortalama
	[µg/m³]	[µg/m³]
1 (Çok İyi)	0 -50	0 - 25
2 (İyi)	51-199	26-69
3 (Yeterli)	200-399	70-109
4 (Orta)	400-899	110-139
5 (Kötü)	900-1499	140-599
6 (Çok Kötü)	>1500	> 600

I.1.1. İlimize Ait Yıl İçindeki Aylık Ortalama Ölçüm Değerlerinin Hava Kalitesi İndeksine Göre Sınıflandırılması

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m^3) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO_2						NO_2						CO						O_3						PM_{10}					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK	X																												X	
ŞUBAT	X																												X	
MART	X																										X			
NİSAN	X																									X				
MAYIS	X																									X				
HAZİRAN	X																									X				
TEMMUZ	X																									X				
AĞUSTOS	X																										X			
EYLÜL	X																									X				
EKİM	X																									X				
KASIM	X																											X		
ARALIK	X																											X		

*** Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)**

Kaynak: *Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü*

I.1.2. İlimize Ait Kış Sezonu Ortalama Ölçüm Değerlerinin (2012 yılı Ekim- 2012 Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine Göre Sınıflandırması.

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m^3) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO_2						NO_2						CO						O_3						PM_{10}					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																											X		

*** Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)**

Kaynak: *Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü*

I.1.3. İlimize Ait Yaz Sezonu Ortalama Ölçüm Değerlerinin (2012 yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine Göre Sınıflandırması.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama (µg/m^3) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO_2						NO_2						CO						O_3						PM_{10}					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	X																									X				

*** Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)**

Kaynak: *Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü*

I.2. İlimizde Hava Kirliliğine Neden Olan Kaynakların Önem Sırasına Göre Belirtilmesi.

KAYNAK	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ[3]	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	2	**2**	-
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	-	-	-
c. Maden İşletmeleri	-	-	-
d. Termik Santraller	-	-	-
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belirtiniz)…….	-	-	-
f. Karayolu Trafik	-	-	-
g. Diğer Kaynaklar - Topografik Faktörler	1	**1**	-

[3]En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,…şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri "X" ile işaretleyiniz.

I.3.'de, hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde, il sınırları içerisinde ne tür tedbirler alındığı bilgisi istenmektedir. Çizelgede her bir tedbir için belirtilen numara altında, alınan tedbirler için işaretleme yapılması istenmektedir.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	1. Iğdır Merkez	X		X		X			X	
	2.									
	3.									
	4.									
	.									
İLÇELER	1.Tuzluca	X		X		X			X	
	2.Karakoyunlu	X		X		X			X	
	3.Aralık	X		X		X			X	
	5.									
	6.									
	7.									
	8.									
	9.									
	10.									
	.									
	.									

Kaynaklar:*Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü*

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

I.4.'de hava kirliliğinin önlenmesinde, yıl içinde, İlinizde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir. Bunların haricinde "diğer" olarak belirtilmesi gereken husus varsa, ayrıca belirtilmelidir.

Karşılaşılan Güçlükler	**GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ**	**BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ***	**ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ**
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	2	**2**	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	3	**3**	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar	1	**1**	
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
f. Toplumda bilinç eksikliği			
g. Meteorolojik faktörler			
h. Topografik faktörler			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,… şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM II.SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl Sınırları İçerisinde Bulunan Su Kaynaklarının Kalite Değerlendirmesi

II.1.1. İl Sınırlarında Bulunan Yüzey Sularının Kalite Sınıflarının Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği Hükümleri Çerçevesinde Belirtilmesi ve Muhtemel Kirlenme Nedenleri

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
					a	b	c	d	e	f	g	h	i
	1	2	3	4	Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
Aras Nehri		X							X				
Orta Karasu Nehri		X			X								
Aşağı Karasu Nehri		X			X								

Kaynaklar: *Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü*

II.1.2 İl Sınırlarında Bulunan Yeraltı Sularının Kalite Sınıflarının Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik Çerçevesinde Belirtilmesi ve Muhtemel Kirlenme Nedenleri

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
				a	b	c	d	e	f	g	h	i
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)
Merkez		x						X				
Tuzluca		x		X								
Karakoyunlu		x		X								

Kaynaklar:*Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü*

II.1.3. İl Sınırlarında Bulunan Yüzme Sularının Kalite Sınıflarının Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği Çerçevesinde Belirtilmesi ve Muhtemel Kirlenme Nedenleri

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
							a	b	c	d	e	f	g
	Var	Yok	A	B	C	D	Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)
İlimizde yüzme suyu bölgesi/ plaj bulunmamaktadır.													

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar:

II.2. Yıl İçinde, İl sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenleri

II.2.'de, il sınırları içerisindeki yerleşim merkezlerinde (il merkezi ve ilçelerin her biri için) atıksulardan kaynaklanan kirliliğin nedenlerinin çizelgenin altında belirtilen maddeler dikkate alınmak ve (X) koymak suretiyle işaretlenmesi istenmektedir. Çizelgede geçen "İl Merkezi" ifadesiyle, İliniz Büyükşehir Belediyesi ise, Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçeler, değilse merkez ilçe kastedilmektedir.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri										
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k
İl Merkezi	Merkez	**x**	**x**				x	x	x			
İlçeler	Aralık	**x**	**x**				x	x	x			
	Tuzluca	**x**	**x**				x	x	x			
	Karakoyunlu	**x**	**x**				x	x	x			

Kaynaklar: *Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü*

<u>Kirlilik Nedenleri:</u>

a. Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
b. Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
c. Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
d. Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
e. Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
f. Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
g. Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı

h. Kimyasal gübre kullanımı
i. Arıtma tesisi kapasite veverimlerinin yetersiz olması
j. Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
k. Hayvancılık atıkları
l. Maden atıkları
m. Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda hangi tedbirlerin alındığının belirtilmesi

Alıcı Ortam	**Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler**								
	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**	**(e)**	**(f)**	**(g)**	**(h)**	**(i)**
Deniz									
1.									
2.									
.									
Sulak Alanlar (*)									
1. Aras Nehri (Akarsu)	**x**		**x**					**x**	
2. Orta Karasu Çayı (Akarsu)	**x**		**x**					**x**	
3. Aşağı Karasu (Akarsu)	**x**		**x**					**x**	
Yeraltı Suları									
1.**Aras Havzası**	**x**		**x**					**x**	
2.									
Jeotermal Kaynakları									
1.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									

Kaynaklar: *Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü*

<u>Alınan Tedbirler:</u>

a. Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
b. Arıtma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
c. Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
d. Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
e. Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
f. Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
g. Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
h. Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
i. Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre belirtilmesi

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	2	**2**	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	3	**3**	
d. Toplumda bilinç eksikliği	4	**4**	
e. Diğer Atık Su Arıtma Tesisinin Olmayışı	1	**1**	

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,…şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III.TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre belirtilmesi

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı			
b. Madencilik atıkları			
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	1	1	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme	2	2	
f. Aşırı gübre kullanımı	3	3	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı			
h. Hayvancılık atıkları	4	4	
i. Diğer (Belirtiniz)…… ……			

Kaynaklar:Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, hangi tedbirlerin alındığının belirtilmesi

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması			
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi	1	1	
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması	2	2	
d. Erozyon mücadele çalışmaları			
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları			
f. Diğer….			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,… şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM IV.ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1.Öncelik sırasına göre İlimizin çevre sorunları

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	1	**1**	
b. Su kirliliği	4	**4**	
c. Toprak kirliliği			
d. Atıklar	3	**3**	
e. Gürültü kirliliği			
f. Erozyon	2	**2**	
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)	5	**5**	

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,… şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1'de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak;

Nedenler	Çevre Sorunu						
	Hava kirliliği	**Su kirliliği**	**Toprak kirliliği**	**Atıklar**	**Gürültü kirliliği**	**Erozyon**	**Doğal çevrenin tahribatı***
Evsel Isınma	x						
Sanayi							
Trafik							
Evsel atık sular		x					
Evsel katı atıklar		x	x	x			
Sanayi atıkları							
Zirai faaliyetler		x					
Denizcilik faaliyetleri (taşımacılık vb.)							
Deniz suyu girişimi							
Aşırı gübre kullanımı							
aşırı tarım ilacı kullanımı							
Plansız kentleşme							
Amaç dışı arazi kullanımı							
Turizm							
Çoğrafisebebler ve iklim şartları						x	x

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

HAVA KİRLİLİĞİ

İlimizde Hava Kirliliğinin başlıca sebebi ilimizin topoğrafik yapısıdır. İlimizin etrafının yüksek dağlarla çevrili olması ilimizde rüzgarın çok düşük seviyede olması ilin mikro klima özelliği nedeni ile hava tabakasının bir sera gibi kapatması, Isınma döneminde düşük kalorili ve yüksek kükürt oranlı kömürlerin kullanılması, kış dönemi öncesi baca temizlik ve bakımlarının yaptırılmaması, kalorifer kazanlarının temizlik ve bakımlarının yaptırılmaması, kalorifer kazanının usulüne uygun olarak yakılmaması, kalorifer kazanlarının ehliyetsiz kişiler tarafından yakılması gibi nedenler hava kirliliğine sebep olmaktadır.

İlimizde endüstriyel tesislerin fazla sayıda bulunmaması endüstriyel tesislerin hava kirliliğine çok fazla etkisi olmamaktadır.

Hava kirliliğini ve hava kirliliğinin olumsuz etkilerini gidermek amacıyla İlimiz hava kalitesi olarak değerlendirildiğinde; 2010 yılında hava kirliliğinde Ülke genelinde ikinci sırada, 2011 yılında günlük sınır değer aşımında ise 8. sırada yer alıyordu. Ancak 2012 yılında kış dönemi için, İl Müdürlüğümüzce "Temiz Hava Eylem Planı" Projesi gerçekleştirilmiş olup, söz konusu proje kapsamında kalorifer yakma saatleri belirlenmiştir. Buna göre mahallelere bölünmüş ve farklı saatlerde kalorifer yakılması için vatandaşlar ve kaloriferciler bilgilendirilmiştir.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

KATI ATIK SORUNU

İlimizdeki katı atıkların büyük bölümü ekonomik değeri olan geri kazanılabilir malzemeler ile organik malzemelerden oluşmaktadır. Ancak değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalar yeterli oranda yapılmadığından günümüzde bir kirlilik unsuru olarak ortaya çıkmaktadır.

İl Nüfus Müdürlüğü verilerine göre nüfusu 181.866 olan İlimiz genelinde yaklaşık 111 ton/gün katı atık toplanmaktadır. Iğdır Belediyesinin Katı Atıkları, hali hazırda vahşi depolama olarak nitelendirilen, sızıntı suları ve depo gazı için herhangi bir önlem alınmamış şehir merkezine 20 km uzaklıkta Suveren mevkiinde topoğrafik olarak doğal çukurların mevcut olduğu bölgeye dökülmektedir. Çukurlarda toplanan katı atıklar belirli zaman aralıkları ile üstünün toprakla kapatılması suretiyle depolanmaktadır. İlimiz ilçeleri ve beldelerinde de halihazırda kullanılmakta olan çöp alanları vahşi (düzensiz) depolama şeklinde veya dağınık depolama dediğimiz değişik yerlere gelişigüzel dökülmek sureti ile yapılmaktadır. Bu depo alanları konumu, çevreye etkileri, topoğrafik, jeolojik ve hidrolojik durumlar dikkate alınmadan seçilmektedir. Tuzluca, Karakoyunlu, Taşburun, Melekli, Halfeli ve Hoşhaber Belediyeleri dere yatakları eski kum ocakları gibi geçirgen yerlerde kontrolsüz biçimde katı atık depo alanı olmaktadır. Atıkların bu şekilde depolanmaları sonucunda; yeraltı ve yüzey suyu kirlenmesi, toprak kirliliği, taşıyıcı haşere üreme riski, tarım alanlarına etkisi, yangın ve patlamalara etkisi, hava kirliliği, gazlar ve rahatsız edici kokular, görsel kirlilik, ekonomik kayıplar, oluşan şevlerin kayma vb. riskler taşımaktadır.

İlimizde Çevre Hizmetleri Birlik Başkanlığı (belediyeler birliği) kurulmuş olup, Iğdır Katı Atık Düzenli Depolama Sahası 2012 yılı itibariyle kullanımda değildir. Tesisin 2013 yılı içerisinde birlik tarafından işletilmesi planlanmaktadır.